

91
148

Schwanz

Schkebrfam

---

zaur

  Sibiriju.

---

v

(28)

Košhaka dahwana leekeem un maseem katram gabijumam!

Skati if wehstures. ❀❀

2 dasas, katra dasa maffa 1 rubl. 75 kap.,
abas dasas weena sehjumâ 3 rubli, zectôs wahtôs 3 r. 50 kap.

Leela formata 304 slejas teksts. 18 leelas bilshu tabulas 18 krahsâs.

Saturis:

1. laimets: **Wezlaiki**, 2. laimets: **Widus laiki**, 3. laimets: **Jannee laiki**.

Bilbes I. dasai: I. tabula: 1) Ramsesa II. uswaras gabjeus. 2) Salomons zel deewanamu. 3) Lirurgs un Elisâs Jits atklahj olimpissâs sajhstes. 4) Atenu Salonis. 5) Harmodijs un Aristogeitons notauj tiranu Siparchu. II. tabula: 1) Mebeeschi un habiloneeschi eenem Ninivi. 2) Magus notauj. 3) Ateneeschi pee Maratonas. 4) Demistoflis. 5) Periklis. III. tabula: 1) Leonids triht pee Termopilam. 2) Ateneeschi apstiprina sawu pilsehtu. 3) Ateneeschi apsehsh Sirakujas. 4) Mfibijads. 5) Juhras kauja pee Argenulam. IV. tabula: 1) Epamimonds mirst. 2) Aleksandrs Leelais. 3) Wejas teef eenentas. 4) Raudujuhgs. 5) Apijs Klaudijs senatâ. 6) M. Porzijs Katons. 7) L. Kornelijs Sulla. 8) Pompejs Leelais. V. tabula: 1) Albalongas eenemshana (guhstidos aishwed us Romu). 2) Romeeschu uswara juhras kauja pee P. M. Kornelijs Szipijons „afrikaneetis“ wezakais. 4) Hanibals pee Kanam. 5) K. Marijs. 6) M. Tulijs Rizerons. 7) Zesars mirst. VI. tabula: 1) Demosteus. 2) Aleksandrs Leelais pee Darija meesam. 3) Menenijs Agripa un plebejeschi. 4) Kartagenas eenemshana. 5) K. Grachis mirst. 6) Augustis, par keisaru no 30. pr. Kr. lihbj 14. pehj Kr. 7) Waru saujaj Teutoburgas mehsâ. VII. tabula: 1) Nerons, Romai degot. 2) Tits eenem Jerusalemi. 3) Trajans. 4) Hadrijans. 5) Marks Aurels. 6) Romulus Augustuls otdod keisara sihmes Ddoakram. 7) Rodwigu trista. VIII. tabula: 1) Kristito wajaschamu Dezija laika. 2) Muhameds eejahj Mekâ. 3) Kahrlis Leelais. 4) Kauja us Lehas laukeem. 5) Krusta karotaji eerauga Jerusalemi IX. tabula: 1) Konstantins Leelais. 2) Wandaki Româ. 3) Keisars Justinijans. 4) Kahrlis Martels saujaj arabeeschus pee Turas. 5) Ungarijas Stefanu Swehto kronè par karali. 6) Keisars Indrikis III. Kanosâ. X. tabula: 1) Fridrikis Barbaros (Sarkanhahrdis). 2) Lauwas Indrikis. 3) Usbrukums Konstantinopolei. 4) Fridrikis II. Hohenstaufs kronejas par Jerusalemes karali. 5) Konradina atwadas no mahtes. 6) Fridrikis Staitais un Ludwigs Bawareetis pehj Afingas kaujas. 7) Keisars Kahrlis IV. XI. tabula: 1) Habsburgas Rudolfs 2) Marino Folijerijam nozert galwu. 3) Kauja pee Sempachas. 4) Jahnis Hufs us sahrta. 5) Fridrikis, Nirnbergas pilsgrafs, sanem Brandenburgas robeschjemi. 6) Keisars Fridrikis III. 7) Sawonorola.

Bilbes II. dasai: XII. tabula: 1) Orleanas jaunawa wed karali us kroneschanu Reimsâ. 2) Muhameds II. eejahj Konstantinopolè. 3) Burgundes Kahrlis Droschais. 4) Lorenzs Krahschnais (il Magnifico) Florenzè. 5) Kolumbs jaunaja pasaulè. 6) Keisars Matksimilijans I. 7) Keisars Karlis V. 8) Dr. Martinsch Luters. XIII. tabula: 1) Kortess eejahj Mehikâ. 2) Franzi I. sajuhsta pee Pawijas. 3) Indrikis VIII. Anglijâ. 4) Anglijas Elisabeta. 5) Stuartu Marija schiras no Franzijas. 6) Indrikis IV. Franzijâ. XIV. tabula: 1) Lojalas Ignazijs. 2) Silips II. Spanijâ. 3) Gmonts un Horns foda weetâ 4) Behrtulu natti. 5) „Pa logu!“ Pragâ. 6) Olivers Kromwels, Anglijas protektors. 7) Keisars Leopolds I. 8) Fridrikis Wilums leelais kurfirs. XV. tabula: 1) Bawarijas kurfirs Matksimilijans. 2) Tills pee Magdeburgas. 3) Gustaws Adolfs triht pee Lizenes. 4) Walensteinu notauj. 5) Kardinals Rischelje. 6) Ludwigs XIV. 7) Jahnis Sobjektis atkwabina Wihi no turkeem. XVI. tabula: 1) Peteris leelais. 2) Fridrikis leelais. 3) Krewijas Katrina II. 4) Waschingtons. 5) Welingtous un Blichers pee Waterloo's. 6) Mesolongu eenemshana. 7) Krewi pee Rewnâs. XVII. tabula: 1) Malplafejas kauja. 2) Sweedrijas Karlis XII. Poltawas kauja. 3) Marija Teresija. 4) Keisars Jahjeps II. 5) Bastili eenem. 6) Robespjers. 7) Napoleons I. 8) Tautu kauja pee Leipzijas. XVIII. tabula: 1) Duijs Silips. 2) Komunardi. 3) Nikolajs I. 4) Wiktors Emanuelis un Garibaldijs eejahj Neapelè. 5) Pahwests Bijs IX. 6) Bismarks un Napoleons III. pehj Sedanas kaujas. 7) Wahzijas keisars Wilums I.

91

148

VI

3

Schkeřřam zur Sibirien.

No

Dr. Bernharda Schwarz.

Makřà 40 kap.

Rigà, 1900.

Utgahdajuschi un drukajuschi K a l n i n s c h & D e u t s c h m a n n s,
Rigà, masà Grehžineeku celà Nr. 2.

190

Part 59

L. V. B.	
№ _____	In. 143.221

28

Дозволено цензурою, Рига, 18-го сентября, 1900 г.

Gatura rahditajs.

	Lap. p.
1. Pa uhdens zeku Zava walsiti	1.
2. Napatihkamas smarschas un gahrdumi	8.
3. Sarepta pee „finepu semneekem“	13.
4. Zekojums pa Kreemijas Meinu	20.
5. Pee Eiropas austrumu robešchas	24.
6. Birmais folis us Asijas puši	29.
7. Uralu pehrle	34.
8. Wilsu fokeem dsilat Asija	38.
9. Sibirijas štatuwes pahrmaina	43.
10. Pasaules gala	49.
11. Wisinaschanas ar kawekleem	53.
12. Steidsees, bet ar apdonnu	58.
13. Beigas labas, wiss labi	64.
14. Sibirijas Parije	68.
15. „Staišta sila Donawa“ Asija	73.
16. Bodenes esers paleelinata weida	78.
17. Pa krusa zelu	84.
18. Projaiski kalni ar dzejistu nošautumu	88.
19. Noasa šchirita	93.
20. Zeksch us okeanu swabads	98.
21. Uj „Debesu walsitibas“ fleegschna	103.
22. Neisakama pilsehta	109.
23. Postillon d' Amur	114.
24. Juhra, juhra, šwehta juhra!	119.
25. Sibirijs no tahleenes	123.

Pa uhdens zelu Zava walsti.

Pa uhdens zelu us Eefschkreewiju? — Schinis laikòs darits eespehjams, kerà apbrauft ap semes lodi, gaisa fugt us seemeta polu, bet pa uhdens zelu nokkuht Eiropas leeslafàs walsts firdi, — tas tattschu nekahdi naw eespehjams. Bet tas pateesibà tikai tà isleefas.

Kreewiju, walsti, furà winas plaschuma deht tif wisai gruhtha satikfme, winas fargengelisch apbalwojis skaisfakajeem, bet wehl mas pasihstameem uhdens zekeem. No galwas pilsehtas Peterburgas war pa uhdeni nokkuht tiklab us Archangelu pee seemetu Sedus juhreas, fà us Astrakanu pee Kaspijas juhreas. Dreesch manis, fura zeta mehrkis bij Sibirija, tuwakais zelsch buhtu bijis pa dselsszefu no Berlines pa Maskawu us Samaru lihds Wolgai, bet kam nebuhtu pamoduschàs bailes, eedomajotees astonu lihds desmit deenu garu brauzeenu pa dselsszefu pa weenmuligu lihdsenumu? Tà tad es mefleju uhdens zelu un to ari drihs ween atradu.

Sahfot no Passawas, Bawarijà, brauzu pa wairaf fà 2000 kilometrus garo Donawu lejup lihds Galazai Rumanijà, garam Wihnei, Budapeschta, Belgradei un Dselwu wahrteem; pa scho laifu es usihltigi studeju freewu gramatiku, un jo ilgaf ar to nodarbojos, jo gruhfaka ta manim islifàs.

Man Galazà nonahfot masais Austrijas twaikonits Eloid bij jau gataws dotees zefà. Drihs es ar Sulinu fashneedsu Eiropas austruma malu. Pa wisu zefojuma laifu mums bij wisnegehligafais pawafara laifs.

Tā nopeltā melna juhra atnesa galigu pahrmainu. Ta bij meerīga, it fā šapnōs nogrimuši un nakti es ilgi paliku uš fuga wiršus un newareju beigt škatitees miršošchā uhdeni, kas apškalo diwu pašaules daļu krasťus. Nahkoschā rihťā es ušruhškos no meega, jo nemitošchi darbigā škruhwe bij apstahjusees. Es steidsos uš fuga wiršu. Kahds neaismirstami jauks škats parahdijās manām ašim! Uš stahwa frauja wešela wirkne pilšweidigu mahju, kuru widū pa wišam augstaf pažehlās kahda greeku templim lihđšiga ehfa; uslešošchās šaules stari fā uguns leesmas atšpogulojās daudšajōs logōs. Ta bij Odeša, Melnās juhras waldneeze, kura šche šehdeja uš šawa augšta trona.

Es biju apburts no šchi škata, bet pee tam ari ušbudinats, ne tadehť, ka man nu buhs jaišmehginas kreewu walodā, kuru tagad mehnešcheem biju mahžijees — šhini nebuhť nebiju eedomigs — bet wairaf gan baididamees no muiťas un pašes rewiššijas. Bet par laini tas wišs drihš bij garam; lai gan polizijas eerehđnis newareja šalafit mana wahrda, tas tomehr uš manas pašes peeshmeja, ka man lihđš nowembrim brihw ušturetees Kreewijas robeschās, muiťas eerehđnis tifa apwaižajās, waj man lihđši tifa walfatas drehbes, un tad tas bij pat tiš laipns pašaukt man ormani. Ar pehdejo es tad lainigs un preežigs brauzu uš šlaweno oštas pilšehtu.

Tur mani šagaidija otra patihkama maldišchanās. Odeša gan naw leelpilšehta wahrda ihťā nošihmē, bet par to wina atstahj loti patihkamu, gandrihš idilišku eespaidu. Gar platajām, taišnajām un tihrajām eelam ir tifa semas glihtas mahšinas; eelu malas apstahđitas ehnameem kofeem. Bet wišskaišťakais Odešā tomehr ir išskats uš juhru. No kahda laba uškopta bulwara muhšu škati nolaiščas pa šlawenajām, gandrihš diwišimts kahpeenus augstajām trepem, lihđi tumšchi šilajeem wilneem, kuri jo tahľaf muhšu ašis raugas, jo bahľafi tee išskatas, kamehr tee beidsot pee apwahršchua šapluhšti ar gaiščhi šilajām debesim.

Da Melno jūhru, kuru wezee grieķi dehweja par newees-
mihligu, jaunakā laikā braukā ahtrbrauzeji tvaikoni, kuri gres-
numa finā war mehrotees ar muhsu leelafajeem tvaikoneem.
Uf teem pat eerihfotas gultas un newis ška uf wina Triestas
Eloida parastās, kumodes atwilktnem lihdsīgās kastes, furās
tikpat gruhti tik eefšhā, kā ahra. Grihdas isliktas glu-
deem afmeneem un lihdsi zelo pat grahmatu tirgotajs, pee kura
war dabut wisadas grahmatas, šahfot no Turgenewa lihds
Solām.

Bet par wislabako laika kawekli gahda daba. Up dewi-
neem wakarā mehš ašbrauzam no Odesas. Wehl ilgi nakts
tumšibā muhsu azim parahdijās gaismā tehrptā pilsehta.

Otrā rihā muhsu azim parahdijās ašinainais peemineklis
Sewastopole. Zif pawisam zitadužes biju eedomajees šho weh-
sturisķi šlaweno weetu: es domaju, ka tai apfahrt augstas flin-
šhu šenas ar draudošheem leelgabaleem — bet pateesibā ne
neeka no wiša ta. Krasī semi un faili. Weenigi daschadee,
dsili semē ejoschee juhras lihšhī padarija škatu škaištaku. Uri
ne wehšts no wahžu awišēs minetās leelās uf kauju gatawās
flotes. Kihds pusdužis tumšhu kugu meerigi kā šapnodami
šhuhpjojās klusajā uhdent, furā pluntschojās matroschi. Pehde-
jais apstahklis bij labi šaprotams, jo lai gan bija tikai 2. ju-
nijs, tomehr šiltums jau šneedsās lihds 26 gradeem R. Da
laimi mums drihs ween palika aš muguras wežā kara osta ar
wiseem uf kalnajeem iskaištajeem kaujas un šapu peeminekteem
un mehš labu laiku brauzam tuwu gar kraštu uf deenwideem.
Lihdsenā juhrmala drihs ween pahrwehrtās par stahwām brees-
migi failām flints šenam, furas pazehlās gaisā kā stahwi
flints razi.

Wehlaš šhis škats pahrgrosijās. Parahdijās augligas
pakalnes ar šakeem lapu mescheem, zeemeem un weentukām wa-
šarnizam. Bet tikai tad, kad mehš apbrauzam ap Jaltas ragu,
muhsu preešhā isplatijās apwidus, kas pilnigi attaišnoja
wina šalihdsinajumu ar Riwjeru. Wisapfahrt steepās pakal-

nes, beeschi apauguschas sakeem lauru un ziteem siltsemju lapu fokeem; aij teem pazehlàs augstas, failas flinschu seenas, juhmalà turpreti atradàs masa pilsehtina ar pilim un glihtàm wafaras mahjinam. Ta bij Jalta, freewu Nizza, Jara walsts pehrle. Sche mehš palikam lihds dewineem wafarà un scho laifu es isleetoju, lai nobauditu pateesi kreetno Krimas wihnu. Mums nakts tumšibà tahlať brauzot, muhsu azis wehl ilgi mirdseja schis skaitàs pilsehtinas ugunis, fura it fà patweh-rama mekledama bailigi peespeedàs pee lepno bahlo failo kalnu fahjam.

Atkal nakts un atkal pawisam zitads skats!

Mehš atradamees pawisam schaurà juhreas lihzi, furu eeslehdša wairaf fà tuhfstosch metru augstas flints seenas — Kaukasus nosares — Usija! Gar krašteem steepàs ihsti paleela, bet pilnigi jauna pilsehta, — Nowo-Rosifka. Wesen no schejeenes usbuhweja dselszela stigu us Kaspijas juhru un tapehž jau sche bij eerihkotas petrolejas noliftawas.

Krašta malà parahdijàs skats no Usijas tautu dsihwes. Silajà juhreas uhdeni masgajàs bruhnas seewetes un jautri sweedà ar afmeneem sinkahrigajeem wihreem. Schi bij pehdejà peeturas weeta lihds muhsu zeta mehrkim, Batumai. No tu-reenes mehš wisu pehžpusdeenu un nakti brauzam us deenwi-deem. Tani puse, fur atradàs firmais Kaukasus, nofarajàs smagas, tumšchas pehrfona padebesis. Bet ap wafaru laipna rofa us dascham minutem pazehla skaudigo schkidrautu un nu augstu pee debesim parahdijàs apata spokaini bahla 17000 pehdas augstà Elbrusa wirsotne — apburoschs skats!

Pehž diwdesmit stundam, zeturtajà deenà pehž muhsu aiszeloschanas no Odesas, safneedsàm Batumu. Mums tur nonahkot ari schi wehsturisfki eewehrojama weeta atstahja warenu eespaidu. Pilsehtas baltàs mahjas isplatijàs pa plaschu lihdsenumu, furu eeslehdša paugsti, mescheem apauguschi kalnaji, bet no labàs puses us scho nihligo ainu noluhfojàs ap 11000 pehdas augstee pee Artwinas atrodoschee kalni, furu wirsotnes ap-

flahtas sneegu. Par noschehloschanu Batuma nebuht neatschfityräs no žitām austruma pilsehtam: winas eefscheene nebuht nelidhsinajās ahreenei. Kas tās par neglihtām pusšagruwuschām mahjam, no furām ispluhda nepatihkama smaršcha un eelas bij apflahtas waj nu breefmigeem afmeneem, jeb zollu beesu putekfu fahrtu. Pee tam wehl Afrikas karstums un speedigs gaisš. Uweena pilsehta wišā pašaulē man naw islikusees tif nesimpatiškā.

Dat „bulwars“ nepahrgrosštja šchi eespaida; tas bij šaulē pawišam isdedšis dahrsš juhčas tuwumā, furā gan jau dasčas palmas auga brihwā gaisšā. Noschehlojamee eiropeschi, kureem šcheit japelna maisē! Protams, raibais puhsis eedšimto, kuri šche blandijās apbrunoti, kā turku waldibas laikā, kā rahdijās juhtas ihsti omuligi. Sewiški man eedwesa zeenibu wihi kinosiweidigi isplehštōs tuhčas mehtelōs, wini bij tif plati, ka weens pats no teem eenehna wišu šadrupuško trotuaru.

No Batumas, lihds kureenei es biju nokluwis tikai pa uhdens žetu, mans zelsch kaut ari tikai us ihšu laiku pahrgrosštjās. Man bij japahreet par samehrā schauro semes strehki stary Melno un Kaspijas juhčas, par kuru firmā senatnē stajgaja tikdauds tautu. Bet tur wilktā dselšszela stiga naw nehuht tik leeliska, kā par to stahsta. Sahkums gan leekas dauds apšolam. Pee pilsehtas wahrteem atradās apbrihuojami leelas petrolejas fabrikas, kuras redsot mehš saprotam, kadehl Kreewija lika tik leelu swaru us schihs pilsehtas eeguhschanu. Wehlaš fleadem kreisajā pusē atradas juhča, labajā kalnu nogahšes, apaugušas škaisteem kuplem mescheem.

Tā ka šche seme loti audseliga, tad ari waldiba un priwatas personas šche eerihkojuščas tehjas plantazijas. Bet nonahkuschī pee Kaukasa un armenu kalnaja robesčas, mehš welfi meklesim Alpu krahschnuma. Dselšzelsch wed us augšchu pa weenmuligo Riona upes eeleju, kamehr beidsot mehš zaur garu tuneli nonahkam Kura upes eelejā. Ari tur tapati weenmuliba; mehš brauzam stary augštām failām flintim, pee kam wišu

deenu wahgôs walda breefmigs 26—27 gradu farstumš. Tifai peh; tſhetrpadsmit ſtundu ilgas braufſchanas Tifliſâ nonahfuſchi, dabonam gandarijumu par pahrzeesto garlaižibu.

Tifliſu, Ulfkaufaijjas galwas pilſehtu, mehš waretu peeſkaitit tikpat labi pee Afijas, kâ ari Eiropas pilſehtam. Aſiatifka ta ir zaur wareno, apmehram 700 metrus augſto kalnuſtrehki, kura ſahnôs atrodas baltais, neleelais Dawida floſteris; aſiatifku to padara dſita grawa, kuru Kura iſſkalojuſi taiſni zaur pilſehtu un uſ furas fraſteem taiſni pazelas namu rindas waj eet elas un iſleekas, it kâ tâš katru azumirkli graſitos galſtees ſemê; beidjot ta ir aſiatifka zaur tam pilſehtas dakam, furas apdſihwo eedſimtee un furâš no rihta lihds wehlam wafaram muddſch daſchadas tautibas, kâ perſeeſchi, medeeſchi, elamiteeſchi, georgeeſchi, gruſineeſchi, armeneeſchi u. t. t. Bet eiropiſka ſchi pilſehta ir tadehł, ka franku pilſehtas daku gresno ſkaiſtas mahjas, pilis un jauki dahrji, tur ir ſirgu dſelſzeli, elektriſka apgaiſmoſchana un jaunlaiku weefnižas. Tapeh; pilnigi ſaprotams, ka Tifliſu dehwe par „Roſchu un dſeeſmu“ pilſehtu.

Tifliſai peemiht wehl weens leels labums, wina atrodas tuwu pee ſlawenâ „gruſineeſchu zela“, kas wed par Kaukaſa galweno kalnu ſtrehki. Tai gan mans zela mehrkis bij wehl tif wiſai tahtu, tomehr es apnehmos ſcho zeku apluhłtot un wehl jo wairaf tadehł, ka kaħds tikpat laipns, kâ augſti mahzits Breſlawas fabrikants bij tanis pat domâš. Mehš dewamees zekâ watejôs paſta ratôs, furôs bij aiſjuhłti tſchetri ſirgi, kurus mainija iſ pa 10—15 filometreem. Wiſu pirmo deenu labi koptaš zekſch wed lehnam pa Uriwana eeſju uſ augſchu, wiſpirms ſtarp kupleem wiħna dahrſeem, tad ſtarp paaugſtam nofalnem, uſ furam jau parahdas Alpu ſtahdi un augſtaf ari ſneega lauki. Pee katras peeturas weetas atrodas tiħrigas paſta mahjas ar ſkaiſtâm ehdamâm ſahlem, un labeem, ſamehrâ lehteem atſpirdſinajumeem un gufamâm iſtabam.

Otrâ deenâ muħſu zeĩſch gaħja tſchuhłſkas weidigi gar gandriħ pawiſam ſtahwu, miſſigi augſtu ſeenu uſ augſchu, ſchauſ-

migi bij noskatitees dšilajâ eelejâ, furu nupat bijam atstahjuschi, bet mums ari netruhka škaisu, pahrsteidsošchu škatu, jo drihsween wišur pazehlâs kalnu milšeni ar šneega apflahâm wiršotnem. Drihs ešam šasneegušchi 2700 metru augstumu. Dašhus šimts metruš dšikat mehš nonahkam Kasbeka šahdšchâ, no kuree nes kahdâ šahnu eelejâ pazelas pulkštena-weidigais, gandrihs pilnigi baltais Kasbeka kalns, kurušch wehl daudš augštaks par Monblanu. Tad zekšch eet ahtri uš leju Dariel eelejâ, kurai šchaušmiguma šinâ newarès lihdsinatees neweena Alpu grawa, un tuhdaš mehš ešam ahri kreewu lihdsenumâ, laipnajâ Wladifawkašâ un lihds ar to atkal wezajâ Eiropâ.

Diwâs deenâs mehš ešam pahrkluwuschchi pahri. Beš atpuhšchanas mehš brauzam atkal tuhdaš atpafak pa wairak nekâ 200 kilometru garo zeku un es turpinaju šawu zeku uš Kaspijas juhru. Pulkšten deminôs wakarâ eekahpu deesgan gresni eerihškotajâ pirmâs klases wagoni, furu laipnais, bet nebuht bešpatigais fonduktors atdewa man weenam pašcham. Otrâ rihtâ ušmostotees pa labi un freiši išplehtâs štepe; bet tahlafu pa freiši pazehlâs šposchâs rihtas šaules atšpihdetais un šneeguapflahtais Kaukasu kalnu štrehšis, kamehr otrâ pušê uš deenwideem parahdijâs šilais Kaspijas juhras špogulis. Pehdejâ un Wolga man darija atkal eespehjamu, turpinat šawu zeku pa uhdeni. Tâ man ihštenibâ atwehrâs uhdens zekšch uš Šara walšis wištahlafajeem auštrumeem.

II.

Uepatihkamas Imarschas un gahrdumi.

Petroleja un kawaijars — kas par šafopojumu un tomehr
šhis leetas weena otrai tif tuwu — Baku un Astrakana!

Baku nonahkot mani pahrnehma juhtas, kuras nebuht ne-
šaskaneja ar tām, kahdas šazehla šhis tif tahlu iſflawetās pil-
sehtas wahrds. Nu, ta jau bij ihsta Afrika! Ja jau semes
gabals, pa kuru weda Tiflisas-Baku dſelſszelſch, lihdsina-
jās neaugligai stepei, tad šchi pilsehta atradās ihstā tuffneſi.
Ejā pee juhras atradās franfu pilsehtas dafa; eelas tur apflah-
tas zollu beesu puteſku fahrtu, kuri pee maſafās ſakustinaſchanas
pazetas weſelōs puteſku mahkonōs. Bet semās, weenmufigās
paſalnes, uſ kurām uſjeltas eedſimto neezigās, beſlogu mahjas
jeb labaki ſafot buhdinas, paſtahw no breeſmigi kailām, zee-
tām flintim. Tur seme brihwprahtigi neiſdewa neweena koka,
ja pat ne ſahles ſteebriņa un pilsehtas widū eerihkotajā dahrſā,
no kura bij deeſgan labs iſſkats uſ plaſcho Kaſpijas juhru, ze-
lini bij pahrleeti ar aſfaltu, lai par teem wiſpahrigi buhtu ee-
ſpehjams ſtaigat. Šif maſ šhis behdigās pilsehtas eedſihwo-
taji iſlutinati dabas ſkaiſtuma ſinā, to tif wiſai jozigā fahrtā
peeredſeju pee kahdas wezas wahzu kundſes, flaweeru ſkolotajas
Baku pilsehtā, ar kuru wehlaſ ſatifikos uſ fuga. Kad wina
pee Wolgas kraſteem pirmo reiſ eeraudſija needras, kuras nebuht
newareja dehwet par apbrihnojami ſkaiſtām, tad wina neſi-
naja ko darit par ſcho „brihnum jauko ſatumu“.

Afrikas dabai ari pilnigi peemehrojas ſlawenās eſtas pil-
sehtas temperatura. Bij wehl tikai juniņa ſahkums un tomehr
karſtums jau bij tif leels, ka pa deenu aſfalts uſ eelam un trotuareem
bij miſkſts kā waſkis, tā ka wiſrupjakais zilweſs bij peeſpeeſts ſtaigat
weegleem ſoleem un wiſur bij manamas ſihmes no ſahbakeem un
lopu kahjam. Pat naſti nebij manams nekahds atſpirdſinoſchs
wehſums. Tā peemehram, kad es ap weenu pawiſam noſwi-
dis atmodos no ihſa, nemeeriga meega, manā iſtabā karſtums

bij wehl weenmehr us 25 grahdeem. Jsmisis es isbehdsu foridora, fur daudso atwehrto logu deht bij stips zaurwehjsch. Sche par laimi atradu wezu, nodiluschu atsweltmi, us furas tad pawadiju pahrejo nakts dalu.

Eelako datu gada schini pilsehta walda schahda temperatura. Pee tam wehl nefur neredsefi neweenas alus pahrdotawas ar atspirdsinoschu dsehreenu, neds ari kassjas restoranu ar ledu. Par welti tos mekledams es istaigaju pa swilstoschi sakarsuschajam eelam. Tikai weefniza wareja dabut rendenu dsehreenu, furu tureeneeschji dehweja par alu. Silweks, kas mihl alu, lai nefad neapmekle scho pilsehtu! Pahr winas wahrteem wajadsetu list tahdu pat usrakstu, kahdu Dante lika sawai „ellei“: lasciate ogni speranza voi qu'entrate“ (atmeteet patru zeribu, juhs, kas ee-ajat pa scheem wahrteem). Un tomehr sche mihtas maisites deht usturas tik daudj wahzeeschu!

Sche naw dabonama wehsa, spirdsinoscha meeschu fula; tuweja Kaukasa dedsigais kachetineets, fursch ari deesgan dahrgs, nedod ne masaka atlihdsinajuma un pat uhdenam naw nekahdas leelas nosihmes. Kreetnajeem Baku eedschwotajeem bij gan zitreif loti pahrdroschi noluhki. Tee lihdjigi Wihnei gribeja eerihkot uhdens wadus, pa fureem tee dabutu scho flapjo elementu no mihsigajeem sneega aufstumeem, furus tee redseja pazekamees sawas dsihwes weetas tuwuma. Bet Baku tomehr naw Wihne. Wajadseja apmeerinatees ar to, fo dewa Kaspijas juhra. Bet ka? Juhras uhdens tatschu naw dserams. Nu, us augstakas pakalnes uszehla tahki redsamu torni. Tur nu atdsen no juhras uhdeni, laisch to tad pilsehta un tur destile. War gan eedomatees, fa winsch zaur to netop aufstaks, bet gan siltaks. „Bet“ — sazija kahds wezs wahzu kapteins, ar furu es par to runaju — „par atwehssinaschamu lai gahda ifweens pats. Es wispahrigi nedseru uhdena; ta ir slihta parascha.“

War redset, Baku ir teescham Afrikas semes gabals. Bet par nelaimi winsch ir wehl slihtaks par Afriku. Pahr breefmigo

Saharu masafais ir arween dsidras debesis, tapat fā pahr Greefiju. Bet preeksch ellas dewejas Bafu pat deewi aiffeds sawu waigu. Schi noschehlojamā pilsehta pastahwigi eetihstita bruhnōs twaifōs un ja ari sposchajai saulei isdodas tos isflihdinat, tad drihs ween atkal no jauna pazelas beesā, farsta migla. To redseju ari tani wafarā, kad es pilsehtā nonahzis, gahju uf juhru masgatees. Wehl pilsehtas nami bij puslihds skaidri saredsami, bet peepesch wijs bij eetihst beesōs twaifōs, tā fa newareja redset desnūt sohu uf preekschu.

Ja nu tee buhtu twaifi ween! Bet winam wehl peewee-nojas breesmiga petrolejas smaka, fura jau ihstenibā no Batumas sahſot peepilda wijsu gaisu. Petroleja — petroleja — sche naw gandrihs zitu juhtu, un schis nebuht naw patihkamas. Lai tikai eedomajamees, zif tas nepatihkami, ja kahdreis istabā isliht petroleja! — Nekahds brihnums, fa preeksch schejeeneescheem wisam ir petrolejas garscha. Kahds wezs alus zeenitajs man behdigs sazija: „Redsat, ja es ari dabonu labu alu, tad man tomehr ir tā, fā kad es dsertu petroleju,“ uf fo es tam atbildeju: „Nu, tad dserat labaf tuhdat petroleju, isnahs lehtafi!“ Petroleja sche maksā tikai 1 kapeifu mahzina.

Tomehr negribu buht netaisns. Bafu pilsehtai ir ari sawi labumi: gresnā masfaweeschu stilā buhweta, pawisam jauna katedrale, fura pazelas milšigas piramides weidā un noheidsas ar slaidu torni, fura seltijums miglas juhri mirds fā sibens tumshōs pehrfona padebeschōs; jaunafajā pilsehtas datā ir glihtas mahjas, gresnas pahrdotawas. Bet tas wislabafais ir petroleja. Zif ta nesen wehl bija masa un neewehrojama, eefams tur eesahfās petrolejas ruhpneeziba un nu wina sazenschas ar lepno Pensilwaniju, furai flanijās wisa pasaule.

Deewi nefad par welti nesneeds sawas balwas. Nejaufka ahreene, slepena bagatiba. Un warbuht, fa lihds schim ujeeta tikai schis bagatibas masafā datā. Tapeh; ari schini sawadajā femes stuhri wiseem patihf tikai petroleja, wijs pahртеef tikai

no petrolejas. Kurp ween luhfojamees, wisur pazelas senti fabrifu skursteni. Tapat fà Minkene par alu, tà sche dsird runajam weenigi par petroleju, lai gan par pehdejo naw tif peewilzigi runat, fà par freetno meeschu sulu. Petroleja pahreemusì lauschu domas, tàpat fà winu meesu. Man it nopeetni apgalwoja, fa pee eedsimtajeem strahdneefeeem, tos usschkehrschot, atrasts, fa winu eeschas un smadsenes peesuhfuschàs ar petroleju.

Pateestbà weenigais zeenigais preeschmets apskatishanai ir petroleja. Ja usurbts jauns awots, tad negehligais schfidrums fahp struhklam ween gaisà 50 lihds 60 metru augstumà, pee tam attihstidams fuplus duhmu padebeschus.

Bet sen issjuduschì uguns peeluhdseji, kas sehdeja templi ap uguns leesminam, kas zehlàs no semes.

Tu, kas us mani atteezas, tad man nebij nekahda sakara neds ar petrolejas karali Nobeli, neds ar Rotschildu, otu galweno petrolejas isstrahdataju. Tadeht es, zif drihs ween eespehjamis atstahju scho schausmigo weetu, kuru eedsimto atreebigais, kaunais raksturs padara wehl nepatihkamafu. Gruhti teem (tureneeschi pa leelafai dafai tatari) atnemt winu breefmigo eerozi „finschalu“, garu ais jostas aishahstu nafi. Wesen wehl kahds no scheem negehleem nakti usbruka fahdam tureenes eewehrojamaka wihram un mehginaja tam nogreeft galwu, bet kad nelaimigà seewa to istrauzeja, tad winsch masafais nozirta tam fahju.

Wairaf mani peewilka tuwejà Kawijara pilsehtha, Ustrafana, nekà smirdoschà Baku. No pehdejàs us Ustrafanu eet ifdeenas twaifoni bet wini naw nebuht labee. Tur wispirms wainiga Kaspijas juhra, kura gar frasteem loti sekla. Tapehzi ari twaifonischì ir mafi un loti neehrti eerihfoti.

Man bes tam wehl bija jabaidas, fa fugis buhs loti pahrpildits. Kungi, dahmas un behrni speedàs pulkeem masajà fugiti. Bet kad pehz pusotràm stundam laiwa beidsot

taisiņās dotees juhrā, tad šahkās kaislīga butšošchanās un leelakā daļa kauschu steidsās atpakaļ malā un ištō zefotaju palika loti maļ.

Prombrauzot smaga fašte brauza zaur petroleju, fursch loti tahtu pahrflahja uhdēni un dēwa tam šati-sili-dieltenu oranšchu frahsu. Bet tad uš reiši juhra tapa dšidri sila, gaisš wehsafs un tihrafs. Jif tas darija labi! Wišu deenu bij pa freiši redsama seme, semā, neauglīgā Upscheronas pussala, kura eestēepjas tahtu juhrā.

Nahšošchā nakts bij fluša un dšidra, twaikonits rahmi šliħdeja pa mehnescha apšpiħdeteem wilneem, it kā tas atkal brauktu zaur petroleju. Rihta frehslā muhsu preekschā atradās Derbenta, ta wezā pilsehta, kuru tif pahrleezigi slawē muhsu geografi. Tomehr ta bij škaista un peewilzīga. Semā lih-dšenumā, fursch audselibas šinā lihdsinajas dahrsam, pazehlās šahwa, kaila pakalne, uš kuras peħz rihtsemneeku modes masee namini zeeschi speedās weens pee otra lihds pašchai augšchai, kur šenaf atradās zeetoknis. Man šchi aina atgahdinaja drušku Ulschiru, wiswairaf tadeħš, ka eesahnis uš winu noluhkojas Kaukasa augštās, sneegu apflahtās wiršotnes.

Wakarā un nakti bij peħrkons ar stipru leetu. Masais fugits stipri griħļojās, bet es weza juhras šhurka guleju itin meerigi. Kad atmodos, tad muhsu preekschā atradās tif origiznelā pilsehta, kahdas gan otras pašaulē welši meklesi. Nekur nebij redsama seme un tomehr šche šahweja šimteem fugu, twaikonu, buru fugu uu leellaiwu, dašchi no teem iģresnoti raibeem karodsineem, kuri wehja jautri pliwinajās. Pat polizija, muita un — telegrafa stazija peldeja. Šchai šawadajai nometnei bij ari šawads nosaufums „Diwpadšmit peħdu peestahne“. No šchis weetas juhra top tif šekla, ka leelakee juhras fugi šche jaišlahdē masakōs. Ari mehš eefahpam kahdā masakā kuzeli, uš kura mums lihds Ustrakanai bij jaištur weħš weselas weenpadšmit štundas. Weħš ilgi nebij šaredsama seme. Beidsot šche un tur kahda tumšcha šchwihtra, kura it labi atšchihrās no netihra, tumšchi bruhna juhras uhdēna. It nemanot mehš

bijām eefluwufchi weenâ no Wolgas istekam. Sche aina nebif tif atbaidofcha, fâ pee Donawas istekas, fura ir tifai needram apaudfis purws. Drihs parahdijās semas pakalnes, jalas plawas, glihtas ſahdſchas, pehdejās eefchogotas no ſawadām tihlaweidigām ſalmu buhdinam, furās ſchahweja ſiwis.

Wakara blahſmai debefis ſahrtojot, ſchaurais uhdens, pa furu lihds ſchim brauzam, bij ſaweenojees ar zitām iſtekam un numms nemanot pahrwehrtees par wairafus filometrus platu milſu upi, gar furas kraſteem parahdijās fabriku ſkurſteni un maſchinu darbnijas, arweenu wairaf parahdijās wiſadu fugu, kamehr beidsot ſawâ preeſſchâ eeraudſijam weſelu meſchu maſtu, fura widû pazehlâſſeltiti torni un fruſtita bij Uſtrakana, Zara walſis Hamburga. Schis ſkats eepreezinaja ſirdi un prahtu. Bet man tuhdat ſaſkrehja mutê ſeekalas, jo nu to redſeju ſawâ preeſſchâ, ſcho kawijara, fâ kreems teiz „ifru“ pilſehtu, fuſſch ehdeens wiſlabakais gahrðam brofaſtim.

III.

Stareptâ pee „ſinepu ſemneekeem.“

Sinepu ſemneeſi? — Pee Reina ir gan wiĥna ſemkopji, Bawarijâ apinu ſemkopji, ja, daſchôs Wahzijas apgabalôs tos pat ſadala ſirgu un gowju ſemkopjôs, bet „ſinepu ſemkopji“ — ſas tad dſirdejis ſchahdu wahrdu? Un tomehr ir gan ſchahdi ſinepu ſemkopji, ſas neluhſojotees uſ wiinu ſihwajeem produkteem, ir tomehr ihſti rahmi laudis. Ueluhſojotees uſ ſemkopju gruhto ſtahwofli, wiini ir ihſti apmeerinati un dſihwo Zara walſi, nenododamees nemaſ ar politiku un tomehr wahrða ihſtâ noſihmê peeliſdami wiſam „ſinepes“, jo Kreewijâ wiinu produkts ſpehlê tahdu pat leelu lomû fâ Ungarijâ papriſa.

Protams, ka šchee wahzu sinepu semkopji dšihwo pawisam nomalâ faktinâ, uš fureeni nenowed neweens twaifka fumelšch un fur weenigi lepnee Wolgas twaifoni aiššchaujas garam.

Wehlu wafarâ nonahzu Ustrafanâ. Wišî mani zela beedri iskahpa no masâ twaifonišča, kas muhs bij atwedis no Kaspijas juhras un pahrgahja uš škaišto pasta twaifoni, kas bij gataws dotees zelâ uš Nišchni-Nowgorodu. Daba un mahššla ir darijuščas eespehjamu, no Persijas frasteem taišni un ehrti nošluht Kreewijas širdi. Es weens pats iskahpu malâ un ne beš ruhpeni, fâ gan man šchini ihštâ freewu pilšehtâ weikšees ar manâm wahjajâm šinašchanâm freewu walodâ. Un teešcham, es ari tuhdat nošchahwos šchšihbi. Es eekahpu kahdôs tur stahwošchôs ratôs wispirms nenolišgdams ar futšcheeru par braukšchanas maksu. Kreewijâgandrihš wišur eepreekšch jano-lihgst, jo tur ormaneem tikai retâš weetâš noteikta maksâ. Bruhnais puišis tadeht ari bija loti preezigs un šauza wišu zelu: „Weenu rubli, weenu rubli!“ Leeliški eerihkotajâ weenižâ es dabuju atkal mahžibu. Man krita, azis ka par man eerahdito škaišto istabu jamakšâ tikai 1 rubl. 50 kp. Bet kad es beidsot, lihds nahwei noguris no triju deenu ilgâ juhras zekojuma, gribeju liktees uš aušî, tad atradu tikai gultu ar madraži. Galwas špilwenu, palagu uu apšegu — leetas, furas freewu zekotaji nem lihdsi leelôs aiššainôs — wajag šewiškfi apstellet un — šamakšat.

Naškoschâ rihtâ man atlifa tikai daščas štundas laišs pawiršchi apluhkot pilšehtu. Pa nelihdsenâm eelam, gar furu malam atradâš škaištas pahrdotawas, nonahzu pilšehtas widû, uš leela laukuma, fura widû pazehlâš stahwa pakalne. Pehdejâ ir eerobeschota no beesâ, augsta muhra, fura eeshogojumâ atrodas „fremliš“. Muhri ir wareni wahrti, ar stabeem abejâš pušês un wirs teem pazelas tornis. Plaschâš telpas weenâ pušê atrodas kafarmas, kamehr otrâ pušê pazelas katedrale, pilšweidiga buhwe ar peezeem torneem, furu šeltitee krussti jau tahlu redsami. Šchis šwehtâš weetâš preekšchâ nupat mahžija daščus

desmitus wihru gehrbuſchos wiswiſadòs ſwahrkòs, bluhjès un freklinòs; juns jaſin, ka freewu refruſchi wehl weſelu gadu ſtaigà ſawàs drehbès. Netahlu no fremka, uſ tàs paſchas pakalnes, atrodas ari Uſtrafanas plaſchàs tirgotawas, fur ſewiſchkàs nodatàs kurbneeki, ſkroderi, ſepurneeki u. t. t. peedahwa ſawas prezes. Schi pilſehta ir eewehrojamafà tirdſneezibas pilſehta Deenwidusrihta-Ukreewijà, lai gan Wakar-Eiropa to paſihſt weenigi winas kawijara deht. Tur notur leelus gada tirgus, fur ſateekas freewi ar perſeeſcheem, ſeemeli ar deenwideem.

Tomehr wispeewilzigafà weeta Uſtrafanà ir oſta, kura daſchus kilometrus gara, fur no rihta lihds wakaram ir wismoſchafà darbiba, kuru mehſ waretu ſalihdsinat ar roſibu ſeemlòs uſ Elbas kraſteem, Hamburgà. Sche no wezmodes laiwam iſlahdè miljoneem ſchahwetu ſiwju, kuras iſchaklas zilweku roſas atnehmuschas milſu upei — pehz Jaunſundlandes ir Uſtrafana eewehrojamafà ſwejneezibas pilſehta wiſà paſaulè. Sche ik rihtus leelòs kurbwòs iſnehta pa wehſajàm pahrdotawam pa nahti kertàs ſiwis. Tà peemehram ſche gadà ſaker ap 400000 „ſteru“, no kurbam daſcha tiſ milſigi leela, ka winu wehderà ween ir ap 2^{1/2} zentneru ikru; ſche pee oſtas atrodas ari tirgus, fur pahrdod wiſadus ſwaigus produktus, kà maiſi, ſweeſtu, ſafnes un tamlihdſigus. Tikai nekurb neatradu kawijaru pahrdotawas, kà to biju ſagaidijis. Dahrzo preeſchmetu, par kuru maſſa 1 rubli 25 kp. lihds 2 rubli mahrzinà, ſche, kà rahdas, pahrdod tikai leelumà.

Tomehr uſ mums gaida „ſinepu ſemkoppji“, tà tad uſ preeſchu! Up pulkſten deſmiteem n ogahja kahts twaifonis, weens no wezafajeem un tapehz ari weens no maſak pahrpilditeem. Mehſ brauzam uſ augſchu pa Wolgu. Upes lejas galà, kà ſinams, ari labais reetuma kraſts ſems, lai gan tas zitadi, wiſur kalnains, bet milſigais uhdens daudſums, weens no „mahminas Wolgas“ — kà freews mihlinadams teiz — galweneem daitumeem ari ſche jau eepreezina muhſu iſbrihnejuſchos ſtatus.

Tahfoschâs deenas pehzpusdeenâ mehş ap pulksten tşchet-reem nonahzam Sareptâ. Bet fur tad ir ſchi ar tahdu ilgofcha nos gaiditâ weeta? Mehş atradamees fahdâ ſchaurâ upes iſtefâ, pa labi no mums beefu meſchu apauguſi ſala, pa freiß augſts, gandrihş pawişam ſtahws kraſts. Atkal es weens pats iſkahpu, pawadits no lihdsbraujeju lihofzeetigeem ſkateem, furi uş grefni eerihkotâ kuſta jutâs tiſ wiſai omuligi. Es apwaizajos pehz ormana, man parahdija weenfahrfchus ratus, furi ſtahweja uş augſtâ kraſta. Pa ſmilim, puteſkeem un mahleem es rahpos uş augſchu. Augſchâ man atſkaneja auſis wahzu ſkanas — un ziſ ſchis ſkanas brihniſchfigi burwigas tiſ tahlu ſweſchâ ſemê! Ziſ tahlu lihds Sareptai? „Trihş werſtes — deſmit kapeikas par werſti.“ Bet pateeſibâ noguruſchais ſirgelis wehl nebij eeſahjis lahgi kuſteetes, kad manâ preeſchâ parahdijas ar tahdu ilgofchanos gaiditâ piſſehtha, glihtas mahjas ar ſakeem un ſarfaneem ſfahrda jumteem, pahr fureem ihſti pehz wahzu garſchas, pazehlâs glihtâs baſnižas ſlaidais tornis. Nometne atradas fahdâ ſahlainâ, ſtepuju weidigâ kalnu lihdsenumâ, aiş ta pazehlas augſtafas pakalnes, uş furam ſchur tur bij redſami maſi meſchini. Rati riteja weegli pa lihdseno zefu un pehz fahdâm peeżâm minutem mehş eegreeſamees paſchâ ſahdschâ, furai bij druſku wairaf fâ tuhſtoſch eedſihwotaju.

Eekſchene lihdsinajâs ahreenei. Up leelu tşchetſtuhrainu laufumu ſtahweja wehl pawişam jaunâs ſtaltas diwſtahwu ehfaſas, to ſtarpâ piſſweidiga mahžitaja mahja un ſkola. Laufuma widû atradâs glihts parks, fur labâ laiſkâ ſpehleja diletantu foris. Sche ari augſtas fahrts galâ bij peeſtiprinats pulkſtenits, ar furu ſwanija, kad iſzehlâs ugunsgrehkş No ſchi galwenâ laufuma gahja uş wiſâm puſem wairafas taiſnas un platas eelas, gar furu malam auga akazijas un trotuaru weetu iſpildija dehli. Diwâs pahrdotawâs bij dabonamas wiſadas prezes, zitur atkal bij eeweetojuſchees maiſneeki, furpneeki, faleji, ratneeki u. t. t. Wiſur kuſtejâs wahzu augumi, atſkaneja auſis mihtâs wahzu ſkanas. Wareja gandrihş eedomatees, fa atrodos tahlajâ dſimtenê Wahzijâ, ja daſchs faſas nebuhtu atgahdi-

najis karstos deenwidus. Schur tur redseja sofojam kameklus ar diweem fupreem, netihri wehrschi wilka sawada weida tschihf-stoschus ratus, bet par wisu fo termometrs apleezinaja, fa at-damees pawisam zita pasaules mala. Ta peemehram tas fahdu rihtu ap pulksten 9 rahdija ehna ne masaf ka 25 gradus Reo-mira, bet maija tas jau reis bij usfahpis us 30 gradeem. Ur scho neparasto karstumu tad ari stahw sakara odu un muschu bari, furi moza zilwekus un lopus. Ne tif ween fatru logu aissargâ bees muschu tihflis, bet ari zilwekus, tifpat peeaugu-schus ka behrmus, beeschi ween redsam par galwu un faku pahrwiltus muschu tihfleem.

Tomehr klimats ir ihsti weseligs, tapeh3 fa seme ir sausa un, fas koti reti atgadas schini Kreewijas data — tur ir labs awota uhdens. Tomehr walsirdigi runajot, man jafaka, fa freetnee sarepteschi to dser masaf, nekâ bruhno meeschu julu, furu weens no wineem isgatawo masâ glihtâ alus daritawâ. Schis sarepteschu darijums, lai gan tas masaf gahrds, nekâ reibinoschs, tomehr bij paspehjis jau eeguht sinamu slawu gar Wolgas krassteem; wahzu alum nu reis peeder wisa pasaule! Bet galwenee nonehmeji tomehr ir paschi Sareptas eedshwotaji. Ihsti peh3 wahzu modes tee pee alus daritawas eerihfojuschi ari alus pahrdotawu ar fegelnizu, un te nu sapulzejas wisi tee, fas runâ wahzu mehle, un ja ari sche, tapat ka wisa austruma Eiropâ ruhgo dschreenu baida no butelem un ne no wahtim, tomehr jautriba sche nebulht naw masaka, ka Wahzija lihdsigôs apstahf lôs.

Schis peewilzigâs weetinas sozialâ dshwê ne masaku lomu spehle ari pee galwenâ laufuma atodoschâ „weefniza“, ihsta wezlaifu peebranzama weeta ar plaschu pagalmu, furâ sweeki sirgi, fladsina wistas un drufnas jautras kalpones strahdadamas jofojas ar puischeem. Uri es sche atradu patwehrumu un newaru wis teift, fa daschadajâs leelajâs jaunlaifu weefnizâs Wihne, Buda-peschta, Odesâ un Tislija, furâs pa schi gara zelojuma laifu usturejos, buhtu jutees omuligaks nekâ sche. Sainnee fainneeki leeliskâ mehrâ ruhpejâs par manu usuru. Ne tif ween supi peh3 freewu

paraschas eenesa weselu terinu, bet ari galas porzijas bij aprehinatas milsim un pat ar dahrgo siwi, sterletu, apgabhjās loti isschkehrdigi. Schi pahrleeziga gahdiba nu nezehlās wis aifsewischkas simpatijas pret mani, bet gan tadehl, ka Sareptā wis tif lehts, ka nemas nenahkas taupit. Tā peemehram mahrzina wehrschā galas tur maksā tif 10—15 feninus un man no dachām pusem apgalwoja, ka ar tuhkstosch markam gada eenahfuma Sareptā warot it labi istift wesela gimene. Un teescham sveschneefam isleefas, it kà tas buhtu nokhuwis Leiputrijā. Ubas weesnizas istabas, furās pahrdod dsehreenus, jau no agra rihta pilnas jautru dsehraju, tikpat kreewu kà wahzeeschu. Sche teef dserts tahdā mehrā, kà to wehl lihds schim apzetotajā Kreewijas daka nebiju peeredsejis un jozigafais ir tas, ka kreewi apgalwo, ka dserschānu mahzjuschees no wahzeescheem, pehdejee turpreti, ka kreewi bijuschi skolotaji. Tikai retu no schejeenes „pilsoneem“ redsesim strahdajam, puhlamees waiga sweedrōs. Leelakā daka no teem wasajas bes darba apfahrt. Kadehl? Wineem neka newajaga, tee gandrihs wisi pahrtifuschi landis, un ja tomehr kas darams, tad to isdara kalpi un kalpones, par kureem peenem nabadsigos atnahzejus, wahzu no kolonijam pee Saratawas, tā sauktos „augschsemneefus“.

Sche nebuhs neweetā usmest azis Sareptas sawadajai wehsturei. Kreewijas leelā keisareene Katrina ap pagahjuschā simtena seschdesmiteem gadeemi aizinaja kopā ar ziteem wahzeescheem ari hernhuteeschus us Kreewiju. Pehdejee dabuja semes tagadejās Sareptas apgabalā, nodarbojās ar sinepu audsinaschānu, eerihfoja sinepu fabrikas un eeguwa zaur to bagatibu, kà ari zaur to, ka pehz hernhuteeschu paraschas dibinaja noliktawas wisās leelakās Kreewijas pilsehtās.

Redjams, ka muhsu preeschā reti apmeerinati un laimigi lautini. Tikai schehl, ka wineem peemihht weens reebigs netifums — leelā starpiba starp patrizeescheem un plebejeescheem, starp wezajeem un eenahzejeem, lai gan ari pehdejo dsihslās rit wahzu asinis. Schi isschkiriba eet pat tif tahlu, ka ja kahds

no ſcheem nabadsineem bajnižâ aif pahrfkatiſchanâs nofehſchas kahta „pilſona weetâ“, tad feſters to tuhdaſ iſraida ahrâ. Dat ſkoloni ſadaliti, nabagu wezafu behrni, kahti 180 behrni, apmekle ſkolu, kura ſtrahdâ tifai weens ſkolotajs, kamehr pee bagatneeka feſchdesmit behrneem darbojas iſchetri ſkolotaji un iſchetras ſkolotajas.

War gan eedomatees, ka minetôs apſtahlkôs ari ſinepu audſinaſchana. Tſchaklee hernhuteeſchi eeſahka ar kaſejas ſudmalinam un tagad ar ſinepa iſſtrahdaſchanu nodarbojas diwas fabrikas, kuras djen ar twaika ſpehku. Uri graudus tagad pehrf no apfahrtejeem freeweem, kuri ſawôs laufôs audſina ſinepes.

Es apmekleju leelafo no ſchim eeſtahdem. Wiſpirms graudinus atſwabina no melnas iſchaumalas un zaur ſtipru ſpeedeenu no teem iſſpeeſch ektu, kura ir loti ſwarigs peederums pee oliwu ektas iſgatawoſchanas. Tad wehl ſinepes laiſch zaur ſeeteem, kuri taiſiti no plahna ſchweizeeſcha ſihda, un beidsot tâs iſſuhta kâ ſauſus ſinepu miltus.

Mani uſaižinaja wehl ilgaſ palift kolonijâ, bet man bij jazeko tahtaſ. Twaiſonis wehl nebij peenahzis un tapehž es wehl laižinu paptahpaju ar kreetnajeem tauteeſcheem. Pee tam weens no teem mani waizaja, waj tas eſot teeſa, ka turfi tagad karojot ar „grenlandeeſcheem“ (wiſch domaja greekuſ); kahts žits, par ſcho gudraſs, domaja, ka eſot jožigi pee dſerſchanas ſažit „ſweiks“, jo pehž tam taſſchu dabonot galwas ſahpes.

Es pee ſewis gahrđi noſmehjos par ſcheem jožigeem lautineem, tur tahtu ſweſchâ malâ.

Bet kad twaiſonis mani ahtri aiſweda, mani pahrnehma juhtas, it kâ es buhtu atſtahjis ſawu dſimteni.

IV.

Zelojums pa Ģreewijas Reinu.

Wolga wehl ņamehrā deesgan maŝ pašihstama un apmefleta, un taiņni tadehŝ, ņa ta tiŝ maŝ pašihstama, tai leelafŝ peewilŝŝhanas ŝpehŝ par Reinu, kuruŝ ir galwenais zekŝ wiŝōs kaŝŝu zelojumōs un ŝkolenu iŝbraukumōs. ŝĶim apŝtaŝklim wehl peeweenojas Ķreewu „mahmuŝas“ milŝigais plātums un uhdens bagatiba, tā ņa ŝĶini ŝinā ne tiŝween Reinupe, bet ari Donawa ar winu ŝalihdŝinot ir behrni. AugŝĶup Uŝtrakanai eŝ redŝeju weetas, kur tiŝŝo bij eŝpehĶjams ŝaredŝet otru kraŝtu un lihŝiŝōs ta lihdŝinajas warenam eŝeram. Wiŝwairaf godbijibas man ŝĶis milŝigais uhdens ŝpogulis eedweŝa wafarōs, kaŝ ŝaule paŝlehpās aiŝ apwahrŝĶna. Ķamehr aiŝ mums jau naŝts iŝplatija ehnu par ŝĶalzoŝĶeem wiŝneem, tamehr muŝŝu preeŝĶā tee laiŝtijās roŝĶainā gaiŝmā. ŝewitlus weentuligo zekineeku pahrnem dŝiĶa aiŝgrahbtiba.

ŝemas negribu runat par to, ziŝ ŝwiniga ta iŝŝĶatijās, kaŝ dŝiĶā naŝts fluŝibā mehneŝ iŝleĶja ŝawu ŝudraboto gaiŝmu pahr milŝigo uhdens lihmēni. Uŝ ŝauŝŝemes walĶija dŝiŝĶ, ŝwinigs fluŝums, weenigi upe liŝās dŝihwoja un elpoja.

Bet Wolga ir peewilziga ne tiŝween pati zaur ŝewi, bet ari zilweŝi par to gaĶdajuŝĶi. ĶuzoŝĶhana pa ŝĶo upi ir tiŝattiŝtiita, ņa neweenā ziĶā Eiropas daŝā. Wini ir nehmuŝĶi ŝAmeriĶu par paraugu un diwus no Wolgas milŝu twaiŝoneem ŝauz par „Miŝŝipi“ un „Miŝuri“. ĶuzoŝĶhana pa ŝĶo upi paŝtaĶw jau kaŝdu pus gaĶu ŝinteni. 1843. gaĶā nodibinajās „Wolgas twaiŝonu ŝabeedriĶa“. Wina uŝbuĶweja kaŝdu deesgan weentahrŝĶu twaiŝoni, kuru noŝauza par „Wolgu“ un kuruŝ wehl tagad redŝams. Pee tautas toreiŝejās leelās muŝfibas un mahntizibas jaunajam paŝaĶŝumam bij japahrwar eewehrojami kaweŝĶi. Semneeki negribeja twaiŝonim pat uŝtizet ŝawu labibu. „Redŝat,“ tee ŝazija, norahdidami uŝ kraŝtmalā

šafrauto malku, ar kuru toreis furinaja mašhinas, un uš škuršteni, pa kuru nahža ahrâ dširšteles, „šhis nelabais ehđ fokus, wińsch aprihs ari muhsu labibu!“

Tagad pastahw jau leels pulks šhahdu beedribu, no furâm bes augšhâ minetâs, tâs eewehrojamašas firmas ir „Merkurs un Kaukass“, „Samolets un Sebeke un beedris“. Winâm peeder weselas flotes uš apalus 3000 metrus garâ, fugošhanai noderigâ upes gabala. Tagad nu notika leela šazenshanâs un fuga buhwe attihstijâs ar apbrihnojamu aštrummu. Kamehr Donawas twaikonu šabeedribas twaikoni wehl tahdi pat, kâ preekšh diwdesmit gadeeni, šhe tee jau eerihšfoti uš to ehrtako un gresnako. Pehž amerikanu parauga ari šhe twaikoni ir diwu stahwu. Augšhejâ stahwâ, furam wisapfahrt eet ar juntu pahrssegts un margam eerobeshšots foridors — uš twaikona „Bojarina“, ar kuru es zefoju, tas bij 250 šolus garsch un aišgahja weselas trihs minutes, kamehr pa to apgahja fugim apfahrt — loti glaunâs ehđamsahles, kâ ari pirmâs un otrâs klasas gutamas ištabas. Preekšh šhim gresnajâm, masajâm, elektriskî apgaismotajâm ištabinâm pašascheeri dabu katrs sawu atšlehžu, tâ ka tee juhtas tihri kâ mahjâs waj weesnižâ. Uš šheem milsu twaikoneem, kuru wairaf lihđšinas peldošhâm pilim, ir patihšams ari tas, ka winu kapteini, kreewi iš Baltijas gubernam, pret zefotajeem laipni, tâ tad ari neskatotees uš deesgan mehreno ženu, ehdeeni ir loti freetni. Uš dascheeni no scheem twaikoneem ehdeeni tikušhi pat slaweni. Sewiškî apmeerinati jutisees tee, kas mihl „peldošho“, „uhdens auglus“, kâ italeetis teiž. Šhe dabujam daschdaschadi šagatawotus kawijaru, wehšchus, šandartus, šterletus u. t. t. Tikai weena šho dšels milsenu ihsti amerikaniskâ nerahtniba ta, ka tee pa daudš beeschi šwelp, un šhi šwilpšhana lihđšinajas drihs mihligâm foktu škanam, drihs atkal šatrafota šilona blaushanai. Šai sawus šahnzenschus pahrspehtu, tad diwi no scheem kugeem loti weikli attehlo sunu reeshanu.

Šif peewilžigi ir pašhi Wolgas twaikoni, tikpat peewilžiga ir ari raibâ dšihwe uš teem. Ja mehš no augšhejâ stahwa

aristokratiskajeem augstumeem noskatamees us treschās klases eemihnteekeem pee muhsu kahjam, tad muhsu azim parahdas peldoschs gada tirgus, sewischki wasaras mehneschōs, kad tirgotaji no widus Asijas dodas us Nischni-Nowgorodas slaweno gada tirgu. Bet ari zitadi zetotajs, kam prahts nefas us etnografisķeem pehtijumeem, warēs justees apmeerinats. Tā peemehram es satifu weselu negeru šabeedribu ij Dahomejas, wihrus, seewas un behrnus, kuras kahds magdeburgeets weda israhdit us leelakajām Kreewijas pilsehtam; fihri apbrihnojami, žif daudj wisadu mahksleneeku, musikantu un kulturas neseju no reetumeem nedodas pehž maises us Jara walsti.

Bet taisni man bij lemta wehl daudj brihnisķigaka eepasihšchanās. Kahdu rihtu pirmās klases salonā eenahja jauna, sihdā tehrpusees un dahrgafneneem apkahruses kundse, kurai sekoja, azim redsot, wahžu bonne ar behriniu us rokam. Apluhkojot smalkās, masās rožinas un kahjas, šlaido augumu, šahrto mutiti, šahrtigos gihmja pantus un kuplos tunišchos matus, šcho jauno radijumu buhtu warejuschi dehwet par škaistu, ja šķsihbās azis neismaitatu wisu labo eespaidu. Šahkumā, to notureju par japaneeti, kamehr neatzerejos, ka lejā pee Wolgas dšihwo šawadā kalmiku tautina, kuri, kà šinants, wehl ir pagani.

Tagad manā preekschā bij pate kalmiku karala laulata draudsene. Ari kalmiki ir tikai — mirštigi laudis. Tomehr es nepalaidu garam šcho gadijumu, eepasihtees tuwak ar šcho ismirstoscho tautinu. Sareptas apkahrtnē kahdu wafaru es eeraudšiju wairakas karusetaweidigas tuhbas fibitkas, kahdas kalmiki leeto dšihwoķeem. Tuwak peenahfot man par jo leeleem brihnumeem weens no „mahjas ihpaschneekeem“ ihsti palabā wahžu walodā usaižinaja apluhkot wina dšihwoķli. Šaur šahnōs eetaištu luhku es eelihdu eekschā un atradu, ka tur nebuht neisķkatijās tif šliski. Bet muhsu mahtes walodu šhis pawisam lehnais „meschonis“ bij peesawinajees satiksme ar Sareptas wahzeescheem.

Waretu wehl daudj stahstii par daschadajeem elementeem, ar fureem satifos zetodams pa Wolgu. Te kahdu wafaru us twaifona uskahpa kahds bisfaps, daudju augstu garidsneeku pawadibâ — wisi bij loti gresni tehrpuschees; winsch wehl swehtija us krašta esofchos laudis, furi tur stahweja plifâm galwam un frustojâs. Turpat winam lihdsjâs fâ muhameda tiziga taretete paklahja sawu luhgschanas tepiki un gatawojâs us luhgschanu. Japeesihmè, ka pirmo reisi wisôs sawôs zetojumôs redseju kahdu muhamedaneeti Deewu luhdsam.

Bet tagad nu deesgan par fugeem, ari par dsihwi us upes man wehl kahds wahrds japeemin. Tani Kreewijas datâ, pa furu Wolga tek, ta ir wehl weenmehr gandrihs weenigais satifsmes zesch un tadeht us tâs ari pretschu iswadafchanas sinâ walda tif dsihwa rosiba, kahdu reti fur useesim. Bet walti sche meflesim wezas un neglihtas laiwas; pawisam otradi, mehs sche redsejim, ka freewam prahts nefas us daitu un patihkamu. Wisbeeschaf sastopam „foka fugus“ un tee ir ihjts mahkslas darbs. Us paplatas laiwas saleef tuhksfoscheem dehtu tâ, ka ta tagad isskatas fâ leels fugis. Us fuga wirsus atrodas diwas glihtas mahjinas no apakeem fokeem, kas saweenotas zaur galeriju, fura ispuschkota raibeem farodsineem un wirs furas pazefas glihts tornits.

Bet ne majaf eewehrojani — to nemaf newaretu eedo, matees — ari upes krašti, ne tif ween zaur daudsfajâm pilsehtam ar skaisâm basnijam, furu junti pa leelafai dakai safi un zaur daschâm jau pawisam jaunlaifu pilsehtam, kahdas ir Zarizina, Saratowa un Wolfa, bet wiswairaf zaur sawu weidu. Ir sinams, ka no Zarizinas schot, gar Wolgas reetuma kraštu, steepjas kalnaji. Schee gan ir tikai semas, apdrupuschas mahlu pakalnes. Bet pamasam tahs peeaug un ari winu sastahwdafas pahrmainas, parahdas brihscham pawisam nepee-eetamas, failas, pawisam, stahwas kalku seenas, furu weids drusku atgahdina Sakfijas Schweiji. Wairaf us augschu schee augstumi apauguschu fokeem, wispirms tikai fruhmajeem, bet tad krahsch-

neem lapu mescheem. Bet ari semais austrumu kraists un daudās salas atstahj jo patihkamu eespaidu.

Dawisam otradi, nekā Donawas lejas galā, kur steepjas weenmuligi purwi, apauguschī purwu augeem, šche muhsu azis eepreezina salas, seedoschas plawas uu skaisi osolu meschi. Ir daschas weetas, kuras skaisuma jinhā waretu stahtees lihdsās Reinupes slawenajeem jaukumeem.

Bet „naw roschu bes ehrščkeem“ un tas mums ari šche jafaka. Muhsu Reina wezis mums darija deesgan ruhpes zaur to, ka muhsu kaimini reetumōs gadu simteneem us to luhkojuschees fahrigām azim. Kreeweem tas nu gan naw bijis japeedshwo no sawas „mahmulinas Wolgas“, jo winu seme steepjas wehl tuhstoscheem juhdschu tahsumā lihds Umura upei un flusajai juhrai. Bet totees Wolgai ir teescham ehrščki wišadu knišchu weidā, kuri masakais jaukajā gada laikā bareem lidinas wirs winas uhdeneem un moza wišas dshiwibas. Šchee mojitaji pat nesajuht zeenibas pret silajām ašinim. Masakais augščā minetā masā kalmiku printšča peere bij pilnigi noehsta un bij aisgrahbjoschi noskatitees, kā wišč it kā palihdsibas mekledams luhkojās apfahrt ar sawām masajām, schfihbajām aštinam, tikko šchee elles kufaini winam usbruka.

Nu, kas us mani atteezas, tad es meerigi padewos sawam liktenim, wehl jo wairak tadeht, ka šchi moziba, tāpat kā pahrlēezigais karstums, ahtri masinajās, jo wairak mehš tuwinajamees mehrenai semes jostai. Sawu šhini jostā atrodoschos dšimteni es nemainitu pret wišām wihgem, datelem un granateem.

V.

Peē Ciropas austrumu robeschas.

„Iščkiroschais solis sperts,“ šazija Zesars pahreedams par Rubikonu. Es nu nebuht neesmu Zesars, bet ko tas šajuta minetā brihdi, 20. junijā pildija ari manu dwehšeli.

Pulkstens bij peezi, kad es atmodos Wolgas twaikona patihkamajā kajitē, kura atradās kuga labajā pusē. Kapteins bij

leepajeets, kas apprezejis kahdu berlīnietī un wina ņewiŝkai laipnībai man japateizas, ka dabuju ņŝo kajiti. Ta bij loti wehŝa, tapehŝ ka tīkai paŝchā rihta agrumā ņaule to uŝ pahris ņtundam apŝpīhdeja, kamehr kuga kreisajā puŝē wiŝu pehŝpusdeenu waldija nepaneŝamis karstums. Eihds ņŝim es no ņawas kajites loga nebiju warejis eeraudŝit neweenas leelakas pilŝehtas, tapehŝ ka Wolgas lejas galā un ari wairaf uŝ augŝchu pilŝehtas wiŝas atrodas uŝ augŝtafā reetumu kraŝta. Tagad es peepeŝchi ari ņawā puŝē eeraudŝiju prahwu pilŝehtu.

Mehs atradamees pee kreisā kraŝta, pee kahdas kokeem apauguŝchas ņalas; ņŝe muhŝu twaikonis eatureja brokaŝtis, kas paŝtahweja no leelas porŝijas petrolejas. Garŝcha nu reiŝ ir daŝchada: daŝchs kahro kaŝejas, daŝchs tehjas un daŝchs — petrolejas. It wiŝus Wolgas twaikonus kurina ar petroleju (kreews to ņauŝ par naŝtu), kura turpat kraŝtmalā uŝglabata leelōs dŝelsu reŝerwuarōs. Starp pehdejo un twaikoni peeŝtiprina dŝels truhbu, attaiŝa wentilu un kuramais ehrti noŝkuhŝt taiŝni maŝchinu kurinamā telpā. Beŝ ņŝaubam japateizas ņŝai lehtajai un ari tihrigakai apkurinaŝchanai, ka kugoschāua pa Wolgu tīf loti uŝplaukufi.

Kamehr muhŝu twaikonis atŝpirdŝinājās ar ņŝo dŝehreenu, mani ņkati ņteidsās pahri par plaŝcho uhdeni, lai tur, ka jau mineju, pirmo reiŝi atdurtoŝ pee ņaltas pilŝehtas — Samaras. Tagad ari labais kraŝts uŝ reiŝi augŝts. ņŝai pilŝehtai, kuras daudŝee torni un kruŝti laiŝtijās rihta ņaule, bij preekŝch manis wehl ņewiŝkŝa noŝihme. Tikai ar weenu weenigu maŝu pahtraukumu, — Batuma, Tiŝlija, Baku — es lihds ņŝim biju zekoŝis weenigi pa uhdeni; tagad nu eeŝahkās zekoŝjums pa ņauŝŝemi. ņŝis zeŝch bij wairaf tuhŝtoŝch juhdŝchu garŝch un nobeidsās tīkai pee paŝchas klufās juhras. Tagad ari eeŝahkās leelais Sibirijas dŝelŝzeŝch, kuru apluhkot bija mana zekoŝjuma weenigais mehrkis. Neŝkatotees uŝ leelo atahlumu no mihŝās dŝimtenes, pa Wolgu zekoŝjot es jutos wehl, tā ņafot, Eiropā. No Samaras dewos taiŝni uŝ Uralu, abu paŝaules dafu augŝto robeŝchu. Kugis bij padŝehrees netihrās ņmirdoŝchās ņulas;

mehs dewamees schkehrsam pahri par milsu upi. Pehz maš azumirkteem es atrados jau ratôs un brauzu us pilsehtu. Wišas Wolgas pilsehtas, — isnemot Ustrakanu, kura atrodas us salas — usbuhwetas kalnâ. Saratowâ man wajadseja — stary namu rindam — gandrîhs weselu pusstundu kahpt stahwi us augšchu, kamehr šasneedsu kalna lihdsenumu, us kura atradâs škaišts dahrs un škaištâ pilsehtas dala. Samarâ gan nebij tif augstu jakahp, tomehr breefniigi nelihdseno, beesu putekku kahrtu apflahtu brugi kahpschana nebij nebuht weegla. Dat zilwekeem, kureem naw warschatschu, šchahda pastaigaschanâs šewiški nepatiftu. Tomehr mašais, bet schirgtais stepju sirdsinsch, kuran es biju usstizejes, weegli kahpa us augšchu. Augschâ nonahzis, atrados pašchâ pilsehtas widû, us plascha laufuma, kuran wisapfahrt pazehlâs glihtas mahjas. Laufuma widû atradâs deefgan plaschs dahrs ar škaištâm puku dobem, kura bij usstahdits nelaimigâ keisara Aleksandra II. peemineflis. Waldneeks, kura augums sche trihskahrt paleelinats — stahw augstu un noluhkojas pahr Wolgu us šawu plascho zilts ihpašchumu, kas tam tifdaudš pateizibas parahdâ un kas šcho pateizibu israhdija tif nelabâ wihsê. Galwenajam tehlam lihdsâs stahw tšetri alegoriški tehli: bulgareete, pee kuras rokam karajas šarâustitas wašchas, kahds tšerkafs ar šalauštu dunzi, semneeks, kursch atzeredamees wehrdsibas atzelschanas, šahpigi aiskustinats šit pee fruhstim un beidsot kahda seeweete, kura raudadama nem Froni no galwas.

Ņo šchi pilsehtas zentra eet us wišâm pusem galwenâs celas ar škaištâm pahrdotawam un glihteem nameem.

Ūri sche es pilsehtas glaunafajâ weefnižâ peedšihwoju atkal šo peewilziģu. Us manu jautajumu, waj kahda istaba wehl brihwa, kahda wezene eenesa manas leetas weefnižâ. Kamehr es gaidiju šulaini atnahkam, peepeschi manâ istabâ eesteidsâs schweizers, šameegojees buhdams, tas rahwa manu „bagaschu“ tuhlin ahra un frahwa ormani, domadams, ka es gribot zelot prom. Wehl nefad wišâ šawâ dšihwê nebiju tif ahtri tizis ahra no weefnižas, kâ sche. Beidsot es tomehr atrados augschâ, ihsti palabâ istabâ.

Kahds wezis, ispildija, fà jau parasti, reisè wirsulaina, istabas meitas un jahbafu puzejaja weetu. Jau Astrakanà dabuju eepasihytes ar Kreewijas weefnizu eerihkojumu. Bet sche man duhràs azis masgajamà galda eetaise, fura wisur rahda, fa mahjitaja Kneippa mahzibas sche wehl toti mas pasihstamas. Ne jaušmas no masgajamas blodas un uhdens fruhfes. Pee seenas eetaisits reserwuars, no fura zaur kahdu mekanišku eerihkojumu, nereti paminu, kahdu redsam pee flaweerem, pazelas kahda teewa uhdens struhflite. Un nu, zilweka behrns, masgà tani sawu saputejuscho meesu!

Bet manai istabai bij ari sawi nenoleedsami labuni. Dahri par baltajeem nameem bij redsama plata mirdsoschà Wolga ar winas salajam salam. Nemeenà no lihds schim redsetam Wolgas pilsehtam nebij schahda isskata, tapeh; fa winam preti atradàs jau minetee plaschee sahlu flajumi.

Bet Samarà, fà laštajs jau pats nopratis, nebij neka se-wischi eewehrojama. Krahschnà jaunà basniza ar saweem dau-dsajeem tornisheem un leelajeem, seltiteem frusteem, tad zee-tofsnim lihdsigais teatrs ar safu juntu un zelts no nededsina-teem feegeetee un labi prahwà alus daritawa bij weenigee, fo dereja apskatit.

Bet pag, to labako buhtu gandrihs peemirsis — gresni eerihkotu, bet lehtu weefnizu, fureas sulaini bij is Rigas, loti weikli apkalposchanà un prata pa wahziski. Zif atspirdsinoschs bij wehsais alus (ari sche to pahrdewa butelem) un zif mihligi skaneja wahzu waloda, fur to peh; ilga laika atkal pirmo reisi dsirdeju. Wahzijà walda pawisam greisas domas; fur domà, fa Kreewijà gandrihs ikweens runajot wahziski un franziski. Pawisam otradi, tifai reti sastapsim tahdus, fas bes sawas mahtes walodas prastu ari wehl kautko zitu un iffatram, fas grib zetot pa besgaligo Kreewiju, dands mas japrot freewu walodu. Japrot lašt ari freewu burti, lai waretu atrast „bufeti“, „fassi“ un „ehdamu“ sahli“.

Drihs es laipnajà weefnijà biju ikdeenigs weesis; tomehr nododamees gahrði meeschu sulas studijam nepeemiršu apluhkot

ari apfahrtni. Samara ir netikween swariga tirdsneezibas pilsehta, bet mehs to waretu ari ar teesibu dehwet par freewu Meranu. No wisam walsts malam, sewischki no karstajeem un neweseligajeem deenwideem dodas schurp dauds lauschu, dsert fumisu (ruhguschu fehwes peenu), lai zaur to isbehgtu no breefniiga nahwes engela, dilona. Daudsās eestahdēs tas jau paschā Samarā dabujams. Tomehr labaka gaisa dehl leelaka dala flimneesu dsihwo pilsehtas apfahrtne atrodoschās wasarnizās. Weena no tuwakajām un labakajām ir Anajewa wasarniza, apmehrām štundas gahjeenu no pilsehtas us seemeleem. Schi lepnā wasarniza atrodas plaschā parkā us augsta kalna, kusch gandrihs pawisam stahwi pazetas no Wolgas eelejas. Peenehmis ormani, es brauzu turp. Eestahde weda augsti wahrti. Jhsti daita jaunawa ar sudraba aprozem un schkidrautu apsegtu galwu pasneedsa man paghreto dsehreenu. Wina atnesa buteli, kura lihdsinajās schampaneescha butelem, ari tapat aistaisitu un winu attaisot bij dsirdams tahds pat trofšnis, kà pee schampaneescha. Glahje eeletais schkidrums išťkatijās kà tikko isflaukts šaputojees peens. Saweebes es lifu traufu pee mutes. „Kā jums smekē?“ daitā nahra jautaja. „Eabi,“ atteizu un šamaksaju prasitās diwdesmit kapeikas, bet ilgi man wehl bij mutē garšcha it kà no schampaneescha maisita ar ehrlschku ogam, jeb olu punšcha ar etiki, un schee naw nekahdi faderigi maisjumi. Pa šawu ihso uštureschanās laiku Samarā es taisiju masu isbraukumu. Biju jau brauzis pa Wolgas leelako daku, no Astrafanas lihds Samarai, t. i. taisni 1500 filometrus. Domaju, ka nu esnu eepasinees ar wisam winas škaištakajām weetam. Un tomehr tā wis nebij. Kahdus 80 filometrus augschup Samarai muhsu azim parahdas tahds škats, pret kuru wisi ziti lihds schim re diatee ir tihrais neeks, jo knapi zerams, atrast schahdu škatu pee zitas kahdas upes.

Jau no twaikona, be! wehl wairak no kalna, us kura atrodas pilsehta, pa upi us augschu luhkofotees mehs tahlumā eerangam kalnu muguru ar platu eegreesumu. Tur Wolga islauschas zauri kalneem un schi weeta drusku lihdsinajās Dona-

wai pee Wisegrades jeb pee Dselsu wahrteem, tifikai Wolga daudf pahrafa, jo winas frasti apauguschi frahschneem mescheem.

Kahdu rihtu es ar weenu no skaisstajeem twaifoneem dewos turp. No sahuma upei arween wairaf tuwojas Samaras stahwee kalnaji, furi apauguschi frahschneem, beeseem lapu mescheem; pamasam wineem peejauzas ari skuju fokfi. Drusku tahlaf upei ari tuwojas daudf augstaka un ar ne masaf skaissteem mescheem apaugusi freisà kalnu nosare, tà ka beidsot mums abàs pusès pazehlàs it ka milsigi wahrtu pihlari.

Tapat kà ar Reinu, ari scho skaissto semes stuhriti, nodarbojas tautas dseja. Sche stahsta teifas par laupitajeem, furi kalnòs guhsta augstas fahrtas jaunawas, ka pehdejàs ijmisuschas dodas dselnè, par burwjeem, nahram u. t. t. Kapteins to man stahstija, kamehr muhsu fugits, pusdeenas saules apspihdets, peldeja pa scho paradisi.

Schee dabas jaukumi peepefschi nobeidsàs pee Stawropolas, fahdu peeju stundu brauzeenu no Samaras. Bet kad es ap pusnakti dewos atpakaf us Samaru un mehnes sudraboja augstàs kalnu wirsotnes, kamehr mehsh paschi palikam ehnà, man islikàs, it kà wisi schee teifu tehli atdsihwotos un man tapa sawadi dsejiski ap duhschu.

VI.

Virmais kolis us Aijas pulk.

„Deewi nowehrschat wisu launumu!“ — eesaujos lihdf ar wezajeem romeescheem, kad es 25. junijà pulksten 6 no rihta dewos us peestahtni, lai ussahktu sawu saussemes garo zefojumu us Klufo okeanu. Us fuga starp Odesu un Batumu jau biju eegahdajees jaunako „ofizielo“ freewu zela wadoni. Schini bija teifts, ka ap pulksten septineem rihtà noeet wilzeens no Samaras us Slatoustu. Bet peestahtnè waldija schausmigs flusums un man tur ar manàm leetam nonahkot, pawehstija, ka schimbrihscham us tureeni ejot tifikai weens wilzeens, pehz pusdeenas. Tas tik nu bija jauki. Tomehr man bij japadodas neishbegamam, tadehl brauzu atpakaf us pilsehtu un ais erastibam isdsehru

weselu glahji kumisa un waru apgalwot, ka ja ari slawenais dshreens nelihds pret diloni, tad tas masakais labs pret dusman. Es apmeerinajos un pawadiju brihwo laiku, ka waredams.

Eai nenofawetu wilzeena, tad jau pulksten trijos eerados peestahne. Pusklihdj tihra usgaidama istaba bij pahrpildita laudim, kuri dsihwoja ehdsami un dserdami. Pulkstens jau gandrish rahdija noteikto stundu, bet wehl nemas nerihfojas us braufschanu. Man eenahja prahta, ka kahds saksis reis prasija, fondufteram: „Kad atteet tschetru wilzeens us Drehsdeni?“ us fo schis winam atteiza: „Ja nefas neatgadas, tad peejos.“ Un teescham pulkstens bij jau ta puslihdj peezi, kad mehs beidsot lehni nobrauzam no peestahnes.

Schi deena, ka likas, bij ihsta nelaimes deena. Es biju panehmis biljeti tikai lihds Slatoustai, lai waretu weenu deenu seedot schai tik daudsmatai Urala pilsehtai. Par nelaimi es nesinaju, ka eespehjams dabut biljeti us attahsakajam Sibirijas malam un ka ar scho biljeti es waru zefojunu pahtraukt zij beeschi ween man tas patihkams. Kreewija jaunaka laika ta eerihfots, ka jo leelaks attahlums, jo samehra semaka maksa. Ta peemehram pa 1000 werstem garu zefu maksa pirmaja klase 21 rubli, bet pa 7000 werstem tikai 82. Bes tam preefsch miljiga gara zela no Peterburgas pahr Maskawu, Tschetabinsku, Jekaterinburgu us Permu dod biljeti us 10 deenam, pee kam war apstahtees fur ween patihk. Bet es, nemdams biljeti tikai lihds Slatoustai, biju ta sakot issweedis desmit rubtus.

Ta nu reis bij nelaimes deena, jo ari pirma klase bij ka peebahsta un preefsch sewis newareju neka laba zeret. Bet pateesiba leelaka dala brauzeju bij turpat no apfahrtnes un naktij peenahkot es atrados weens pats wisu kupeja. Bija gan wehl wejee kreewu wagoni, bet ta eerihfoti, ka sehdeklus wareju pahrewehrst par ehrtam gufu weetam un ta tad es guleju ka Abramama flehpi.

Bet ari zitadi man drihs ween atspihdeja laimes swaigsne. Es jutos ta ka apjuzis wisu scho sweschneeku widu, kura runaja man nesaprotamu walodu. Preepschi es idsirdu sweedru

ſſanas; winas nahza no trim fungeem, furi ſehdeja tani paſchâ kupejâ. Schee bij kahdas eſpedizijas lozekfi, kureem ar dſelſzeli bij jabrauž par Uralu uſ Jekaterinburgu un Permu un no tureenes ar ſeemela breeſcheem pa Petchoru lihds Seemeta ledus juhrai, lai tad ar fugi ap Seemeta polu dotos uſ mahjam. Weens no teem, kahds augſti mahzits meſcha funks ari mani drihs ween bij ſaodis ahrſemneeku un uſrunaja mani tekoſchâ wahzu walodâ. Schee fungi nu man bij patihkami zeta beedri lihds Slatouſtai, kur es atſtahju wilzeemu. Muhsu ſarunâs eejauzâs ari kahds tureenes leelgruntneeks, kuruſch, kâ likâs, bij zehlees no Baltijas prowinzem un tekoſchi runaja pa wahziſſi.

Upfahrtne bij druſku weenmuſiga, tomehr tai netruhka peewilzibas. Pa labi un freiſi ſaki plaſchi lihdsenumi, furi pee apwahrschna peenehma ſilganu noſtrahſu, tâ ka tee lihdsinajâs juhrai. ſchi lihdsenuma leelafâ data bij apklahta ar ſahli; ta bij ſtepe, kurâ ganijas leeli ganami pulki, tomehr ari arama ſeme, kura ſafuma widû ſchur tur parahdijâs kâ melni plankumi. Sche katram ihpaſchneekam padaudſ ſemes, lai tas wiſu ſpehtu apſtrahdat. Ari mehſloſchanu ſche wehl nepaſihſt; ja kahds lauks noſtrahdats, tad to weenkahrſchi atlaiſch papuwê un nem ſtrahdat atkal zitu. Baidijâs, ka nebuhschot laba plauja, tapehž ka nedelam nebij leetus lijis. Un teeſcham labiba ſchini apwidû tagad junijâ bij maſaka, nekâ Wahzija ta bij bijuſt maijâ. Par nabadſigeem bij ari jaſauž zilweku mahjokfi, furi atradâs ſcho augligo druwu un plawu widû; tur bij redſamas mahlu buhdas ar ſalmu jumteem, jeb ari no ſalmeem ween. Ja, nereti laudis bij weenkahrſchi ſemê eerakuſchi alas, kurâs tee wakarâ ſalihda, kâ kurnji.

Jau paſchâ ſahkumâ, lihdsenumâ, bij parahdijuschâs maſas pakalnites, ſeme tapa pamaſam lihdsenaka, ſchur tur ari parahdijâs fruhmaji un ſkujū meſchi, pirmee Urala preeſchtetſchi. Pret wakarū uſnahza breeſmigs pehrfona negaiſs ar leetu. Wiſs eetinâs miglâ un tumſibâ. Tikai retumis tumſibâ ſpofaini paſpihdeja nometnu ugunis.

Otrā rihtā es atweeglots uselpoju. Pehz Samaras tropu farštuma, kurešh wehl wafarā sneedsās lihds 25 grahdeem R., termometrs tagad rahdija tikai 11. Bet drihs ari apgabals tapa peewilzigaks. Mēsh un pakalnes tapa arweenu leelaki. Uz pulksten 10 rihtā muhsu azim parahdijās negaidita aina. Wilzeens išbrauca no kahdas grawas un nu dsiki apašhā bij redsama Beelajas upes eeleja; no Kasanas šahkot pa šho upi braukā twaikoni un šhini weetā ta bij apmehram tif plata, kà Elbas upe pee Dresdenes. Šhe atrodas eewehrojamā Ufas pilsehta, kurā ari ušturas Kreewijas muhamedanu augstakais garidsneeks. Ais pilsehtas pazelas stahwas, pa dašai mešhu apaugušas pakalnes, žaur ko pilsehta dabu peewilzigu iškātu. Tikai padaudš ahtri šhi mihligā aina atkal nosuda muhsu azim. Mēhs pahrbrauzam pahr škaištu dselss tiltu un atradamees uš kalnu seemela nosares, kura bij apauguši škaišteem lapu mešheem, kuros bij redsamas glihtas wasarnizas. Pahr kalnaju weda mahšfliigi taišts želsh.

Tur ari atradās štaltā dselssžela peestahne. Tani bij glihta ehdam-sahle, kur par lehtu naudu (40 kapeikam) bij dabonami dašhadi šilti ehdeeni. Uri Samaras-alus bij atradis želu uš šhejeeni.

Dee Ufas nobeidsas Kreewijas lihdsenums. Mēhs atradamees pee Urala kahjam un šahkam kahpt uš augšhu, kas šaištija manu, kà ari sweedru usmanibu. Kas gan ari wareja eedomatees, ka tif romantiski tee kalni, kurus gandrihs wiš eedomaja kà mešheem apaugušhu tukšneši, kura mahjo weenigi wilki un lahtšhi un kurus muhsu geografi dehwe par weenmušigeem. Man peekritis wiš, kam buhs reis atgadijums želot pa Sibirijas dselssželu.

Wispirms wilzeens ilgu laiku gahja pa Ufas frastu, kura šhe eetek Beelajas upē. Pamasam upes frasti kluwa augštaki, tā ka mēhs it kà no terases noluhšojamees uš škaišto eeleju. Da labi un freiši wisrahšhnašais lapu mešhs ar šweschadeem, seedošheem fruhmeem un žiteem augeem.

Pamasam gais̄s tapa wehsaks uu pamasam ari nosuda gais̄chi sakee lapu fok̄i. Winu weetā parahdijās sk̄uju fok̄i. Drihs̄ ari apfahr̄tne bij tahlaku pah̄rredsama. Pee apwahr̄sch̄na parahdijās augstas, garas kalnu muguras, eetihtas silganā miglā — tee bij wairaf̄ k̄a 1500 metru augstee Uralu augstumi. It̄ tuwu pa labi un pa kreis̄i sch̄ur tur parahdijās sk̄aisti, mescheem apaugusch̄i kalni; starp teem atkal d̄sitas eelejas, pa furām sch̄nahfdamas steids̄as kalnu upites. Te zelum us̄ reisi pagreeschotees kahdā fatla weidigā eelejā mums parahdijās pilseh̄ta, fura pastahweja no simteem zeeschi sabuhweteem fok̄a nameem un pee furas kahjam plaschs, rahms esers tumschi salā krahs̄ā.

Mehs, protams eedomajamees, ka atrodamees d̄sili kalnōs un muhscha meschōs. Bet pepeeschi k̄a zaur burwibas waru nosuda lepnās kalnu wirsotnes, it̄ k̄a tās buhtu eegrimusch̄as semē un mehs steidsamees zaur plaschu lihdsenumu, furā ganijās leeli sirgu pulki. Sch̄i sawadā, azumirk̄a pah̄rwehrschanās, fur kalnaju weetu pepeeschi eenehma plaschi lihdsenumi, atfahr̄tojās wehl wairaf̄ reises.

Ur Kropatschelas peestah̄tni mehs bijam sasneegusch̄i wisaugstako punktu pee pah̄rejas pah̄r Uralu. Ap peezeem pehs̄ pusdeenas termometers rahdija wehl t̄ikai peezus grahdus R. No sch̄is weetas sah̄kot muhsu azim ari bij redset pawisam zitus sk̄atus. Wilzeens steids̄as gar stahwām augstām kalnakmena seenam, jeb laus̄ās zauri weselam flinschu labirintam; pah̄r mums wehl arween pazehlās augstas tumscheem mescheem apaugusch̄as kalnu wirsotnes. Nafts̄ tumsiba un tuwojosch̄ais pehr̄fona negais̄ padarija ainu wehl druh̄mak̄u.

Utskaneja breesmigi pehr̄fona gruh̄deeni, atbalsodamees kalnōs, leetus gah̄sās k̄a spaneem un ikweens wagonā usmekleja omuligo gulas weetu, t̄ikai es ne, jo man drihs̄ wajads̄eja iskah̄pt Slatoustā. Bet leetus gah̄seeni bij zetu padarijuschi nedroschu un tapehs̄ wilzeens gah̄ja lehnaki un lehnaki, kameh̄rtas beidsot lihda k̄a gleemejs̄is.

Es biju konduktoru luh̄dsis man pasinot, kad tuwojamees mehr̄kim. Ap pusnakti tas eenah̄za un sazija: „Tuh̄dal, funks̄,

mehs buhšim galâ." Un teesčam, atškaneja šwilpeens, wilzeens apstahjās, es šauzu neseju, kas isnestu manas leetas. Ņeweens nerahbijās. Pakehris pats leetas steidsos ahrā. Bet te man fonduktors meerigi šazija: „Wehl ne, tikai nahkošchā peestahtnē." Ņo leetus ismirzis un noguris es lihdu atkal atpakaļ šiltajā wagonā. Ņebiju nemaš apdomajis, ka kreews teikdams „tuhlin“ šcho wahrdu dsird waj tuhštosch reises deenā — ar to doma pusdeenu jeb wehl ilgaf. Tā ehdeenu pastelejot katrs apkalpotajs atbild „tuhlin“ un tomehr atnes kahroto tikai pehž ilgafa laifa.

Wismihlaf es kopā ar sweedreem buhtu brauzis tahlaf, lai Slatousta paleef kur bijuši. Bet mans labais genijs uswareja, jo žitadi nebuhstu redsejis weenu no wisškaitakajeem škateem wišā šawā zelojumā.

Otru reiši wilzeenam peeturot es iskahpu. Ušgaidamā šahlē šchahwajās kahds šameegojees apkalpotajs un isbrihņijees par manu negaiditu eerashanos pahrssteigts berseja azis. Žigahju ahrā. Ņešchs wisapfahrt tumšchs, peelijis mešchs, ne masakas uguntinas, ne pehdas no pilsehtas un dšihwibas, kahda manama pilsehtu tuwumā. Beidsot peebrauža kahds ormanis ar neehrteem rateeem. Tomehr dšihws radijums. Eekahpu ratefōs un dewos un mešcha tumšibā — mans šahwoflis nebuht nebij apškauschams.

VII.

Urulu pehrle.

Daba taišnigi isdala šawas balwas: tropu semem ta dod apščilbinoschi gaischu deenu, bet par to naktis tur garas un tumšchas; jeemelōs šaules gaisma naw tif špilgta, bet naktis masakais wasaru apbrihņojami gaisčas. To peedšihwoju brauzot no peestahtnes uš Slatoustu. Šai gan pulkstenis jau bij pahri par weenu, tomehr wišu apšlahja šawada krehsla, tā ka es wairaffahrt paskatijos uš debesim, waj neeraudšišchu tur mehneši, jo wareja šaredset pat širga un ratu ehnu.

Mehs isbrauzam zauri neleelam, bet beesam mescham; muhsu preekschâ atradâs plascha eeleja, pa kuru tezeja upite. Pahr winu lehni slihdeja padebeschi, no kureem otrpus eelejas luhkojâs tumščas Uralu kalnu galotnes. Krehsla padarija scho škatu wehl leeliskafu. Mehš brauzâm arween tahtaf pa no leetus atmeekschketo dublainu zetu, lifâs, it kâ ormanis mani wisinatu, un newis uf weesnizu. Nekur neweenas dsihwibas sijnites, nekur nepamirdseja uguntina, tikai netahku no mums dsikumâ schausmigi krahza kalnu upe. Te — uf zeta mums preekschâ daschi stahwi. Newitus satwehru eerozi, kas stahweja man lihdsâs. Bet tee bij tikai ormani, kuri weda malku.*

Mehš bijam braufuschi labu pusstundu. Te mehš eegreesamees kahdâ sahdschâ. Pa labi un kreisî bij glihtas, masas mahjinas, kuru gehwele bij pret eelu; schi sahdscha man dsihwi atgahdinaja kahdu sakschu zeemu Septinkalnê. Es biju nepa sikhkami pahrssteigts, redsot, ka ta naw Slatousta. Bet kad bijam isbraufuschi zauri garajai namu wirknei, muhsu preekschâ peepeschi parahdijâs leels no augsteem, tumšcheem kalneem eero beschots uhdens spogulis, austoschas deenas wahjajâ gaismâ schis škats atstahja neaismirstanu eespaidu. Es domajos sapnojam, jo pat uf šlawenâs Stielerâ kartes pee Slatoustas nebij usihmets esers.

Nu ari manas zeeschanas tuwojâs beigam. Mehš apbrauzam ap kahdu, wezeem zirufu fokeem noauguschu flints ragu un — nu ar tahdu ilgoschanos gaiditâ Slatousta parahdijâs maneem skateem. „Uralu pehrle!“ — bija manas pirmâs domas.* Preekschâ pa labi pulks fabrikweidigu ehku ar kuhpuscheem skursteneem, Slatoustas šlawenâs dselsleetuwas, starp kurâm ari atrodas Keisariškâ leelgabalu leetuwa. Sche un te pa logeem luhkojâs krahščinas ugunis un nemitoschi atškaneja druhmee weferu šteeni. Ne tahlu pa kreisî stahweja leela škais ta katedrale ar saweem sakajeem tornischeme un wareno pulstena torni, no kura nupat rihta flusumâ atškaneja pirmâs swana škanas. Beidsot aij schim galwenajâm ehkam isplatijâs pati pilsehya. Winas masee, pelefee koka namini bij lihdsigi lapsenu pudureem, peelipuschi pee stahwajâm kalnu nogahsem,

waj atkal atspoguļojās dšidrajā ešera uhdeni. No trim pušem pilšehtu eeflēhdsja pakalnes, uš furām bij waj nu trefni šahles flajumi, jeb atkal druhmi mešči. Steiermarka! šauza man newitus eefščeja balšs, un teesčam šchis apgabals ikweenam atgahdina Austrijas škaištako prowinsi, fur tapat fā šche Alpu dabas jaukumi šaweenoti ar industriju.

Meegs bij gandrihš nogahjis. Man gandrihš bij patiščhana peebeedrotees jautrajai šabeedribai, furas wairafbalšiga dšeedaščhana atškaneja no kahdas gaišči apgaismotas mahjas. Bet ormanis bij par mani prahtigaks. Winsch mani noweda uš fluso weefnizu, fura peedereja kalnratschu beedribai. Mums gan bij ilgi jaflauwe, kamehr parahdijās diwas šameegojušchās kalpones, kas man eerahdija glihtu istabu, ar zeetu, bet tihrigu gukas weetu. Wehl malšs wehša kalnu uhdena, kahdu es lihds šchim Kreewijā nebiju baudijis, tad apgulos un, neluhkojotees uš wešera flaudseeneem, drihši ween eegrimu dšitā meegā.

Bija jau labi wehls, kad mani usmodinaja šwiniga dšeedaščhana. Es peešteidšos pee loga. Uš leelo bašnizu dewās šwiniga prozešija. Drihš ween ari es atrados šwehtnizā, fur man atkal reiš bij išdewiba apbrihnot freemu škaišto dšeedaščhanu.

Uhrā bij ihsti wehšs, ap pulksten 9 tika 8 grahdi R. un zauru deenu ne wairaf fā 10 grahdus. Tapēhš ari daudšus redšeja beesšs mehtelšs žitus leetus mehtelšs, jo fā rahdas, tad pahr šcho maso paradisi debēšis šawas šluhšchās atdara tšpat beeschi fā pahr Salzburgu, furu kahds nofrustija par „augštako waru šamasgu traufu“. Uri kamehr es šche ušturejos, bija beeschi ween šiprs pehrfona leetus, bet drihš ween atkal parahdijās šaule, ešers, kalni, mahjas un pšawas no jauna parahdijās wišā šawā neapraštamā škaištumā.

Es apštaigaju pilšehtu, nonahzu pee flusā ešera, pa furu pat braufka weens twaifonis, un pa nebrugetajām eelam dewos atkal atpakaš uš pilšehtu. Tur tšf bija dšihwiba! Weenfahršchās koka buhdās fā ari ihštās pahrdotawās freewi un eedšimtee, figriši, tatari un baščkeeki pirka un pahrdewa wišadas

dsihwes wajadsibas, fà: furpes un drehbes, eerotschus un sedlus. Es ari atradu glihtu eerihkotu alus pahrdotawu, furà bruhnee dsells leetuwu strahdneeki dseedadami un trofschnodami freetni eebauidija no Ufas atwesto meeschu sulu. Butele schi ihsti palabà dsehreena maksaja sche tikai 10 kapeikas, pee kam wehl peedewam dabuja usfoschamo.

Schini weetà es tad ari satiku weenigo zilwefu wisà schini leelajà pilsehtà, ar furu wareju jeb labafi safot buhtu warejis runat wahziffti, jo freetnais wihrs — schis pahrdotawas ihpatschneeks — bij dsimis balteets, tà ka wahzu waloda bij wina mahtes waloda; bet winsch ilgi freewu starpà dsihwodams bij scho walodu gandrihs pawisam peemirsis. Winsch bij „aismirsis wahzeets“, fà winsch pats sewi sauza. Tomehr winsch man eewehrojami pafalpoja zaur to, fa parahdija man kahdu kalnrizi, kas mani pret neleelu dseramu naudu aisweda pee pilsehtas fotografa. Pehdejam bij waj simts daschadu usnehmumu no wisam Urala dakam — un pehdejee bij tif labi, kahdus gandrihs nekur nebiju redsejis. Tur nu wareju skaidri pahrleezinatees, zif romantiska schi robescha starp Usiju un Eiropu. Skaisiti skati is druhma muhscha mescha ar sakrituschajeem, sirmajeem misu fokeem, te atfal flusi, noslehpumaini eseri, tur saploftas flintis un putojoschas kalnu upes. Pee tam puslihdsl leelas bildes nemaš nebij tif sewischti dahrgas, tàs maksaja zaurmehrà weenu rubli, un es wismihstak buhtu nopirzis wisu krahjuntu; bet manà preekschà atradàs wehl wisa Sibirija un tapeh; nedrihsteteju weegsprahstigi kaisit sawu zela naudu — un pawairot bagaschu. Mans wadons noweda mani pee swehtà Basila basnizas, flostera weidigas ehkas, fura stahweja us kahdas pakalnes pilsehtas seemelòs un ap fuèu steepjas bees muhris. No schejeenes bij jauks isskats: pee muhsu kahjam isplatijas pilsehta, ais tàs plaschais glesnais esers ar daudsajeem lihtscheem, un wisapfahrt augsti, meschu apauguschi kalni. Sche es atwadijos no „Uralu pehrles“, furas idilisko skaisitumu es nekad neaismirsischu.

Utpafak brauzot us peestahtni man atgadijas atfal masa nelaine, kahdas beeschi noteef us leelafeem zefojumeem. Wis-

pirms es steidsotees biju aismiršis weesnižā ņawu ņpeeki. Wairaf ņā werņti nobraufuņņheem mums bij jagreesņas atpaņaf. Ļabņrdigais ņuņņņheers to darija, nemas nepraņidams wairaf par nolihgtajām iņņetrdeņmit ņapeiņam, par ņurām tas bij apneħmees nowest mani uņ ņtundu attahlo peestahni. Sahdsņas preeņņhā mums aiņņprostija ņetu leels lopu bars un te mums ne weenan ne otram nemanot iņfrita no rateem ņahds no maneem aiņņai-
neem taiņni leelņeta dublōs. Bet godigi ņemneeki to bij atra-
duņhi un ņad mehs otrreiņ brauzam atpaņaf, lai ņuduņho uņ-
meņletu, tad wiņi mums to atdewa beņ ņahdeem tahņakeem
praņņjumeem. Beidsot laimigi nonahzu peestahnē, bet te nu man
bij ta neapņņauņhamā laime, pilnas iņņetras ņtundas gaidit uņ
Samaras wiņzeenu. Tomeħr eedomajotees, ņā ņhe pee Aņijas
wahreem biju redņejs tiņ apbriħnojamus dabas jauņumus, ma-
nas duņmas iņgaisa.

VIII.

Wilsu ņoleem dņilak Aņijā.

Dascham warbuht pahņņfrees drebuki pa ņauleem, eedomajotees, ņa weņela nedela japawada wagonā, janobrauz gan-
driħ 2500 kilometru. Jaatņihstas, ņa ņahņumā man ņlahjās
tapat. Tomeħr pateesibā tas nebuht nebij tiņ breeņmigi.

Pateesibā ņhis ņeta gabals ir gan tas garakais, ņahdu
mums ņchim briħņham eephejams brauht pa dņelņņeħu — jo pa
Daņiņikas dņelņņeħu brauz tiņai peežas deenas. ņhis wiņzeens
ari gahja loti gauņi, jo mehs wiņlabakā gadijumā nobrauzām
tiņai 30 lihds 40 kilometru ņtundā. Bet newaram ari eedomaj-
tees lehtaka ņeta gabala, jo otras ņlaņes biljete no Warņchawas
lihds Obai pee Tomņkas, t. i. no Kreewijas reetumu robesņas
lihds Sibirijas ņrdei, maņņaja tiņai 34 rublus — labs mahjeens
ņkolotajeem un žiteem, ņas par lehtu naudu griħ dauds redņet; —
beidsot, žiņ parodokņi tas ari neiņklauiņtos, ņhis ņetojums ari tas
chrtakais, jo tur atrodams wiņs peħņ ņa ņirds ņahro : tur wari ehņi,

dsert, spehlet, pastaigatees, studet, ja pat strahdat, fà tas pee nuhsu jaunlaifu furjeru un daschadeem ziteem wilzeeneem nemaf naw eedomajams. Da slaweno Sibirijas dselszjeku zelo wehl pehz labas wezlaifu fahrtibas, fà peemehram agraf no fùrthas us Nürnbergu, jeb no Leipzigas us Dresdeni. Bet par to mehš wehl wehlaš pahrrunafim. Wispirms man drusku jaišskaidro, kadehl tif ahtri steidsos us preekšhu.

Reetuma Sibirijà un winas pilsehtàs naw neka tif eewehrojama, fo waretu apskatit pa logu, waj deesgan ilgi usturotees peestahntès. Tad man ari wehl bij ta laime atrast šawus zela beedrus, kas dselszetam beidsotees bij nodomajuschi zelojumu turpinat pa semes zeku. Es wineem peebeedrojos, lai zekšch išnahktu lehtaks un droščaks. Bet minetàs personas brauza wišas taisni zauri un man gribot negribot bij jazeko lihds.

Un nu pee šchi eewehrojamà zela šhkumeem! No Slatoustas peestahntes išbrauzu pulksten weenà nakti. Es sehdeju weenà no teem wagoneem, furi eet taisni no Maškawas lihds Tšchetabinskas pirmajai peestahntnei Ušijà. Šhis pehdejais Eiropas zela gabals nebij wairs tif peewilzigs, fà no Ufas us Slatoustu. Bija wehl gan augsti, mešhu apauguschi kalni, gan ehainas eeelas, bet pirmejee tapa jo ahtri semaki, lihds mehš it negaidot atradamees plaščajà Sibirijas lihdsenumà, no fureenes Urals fà garšch kalnu strehkis notehlojas pee reetumu apwahršhna.

Nu man Eiropa aiš muguras!

Tšchetabinskas peestahntne bij wehl pilnigi jauna, it fà nupat no semes išburta; šchkuhnòs stahweja dauds reserwes mašchinu, ahrà wišadi rati un ratefi. Šhe nobeidsas plaščais dselszjeku tihkls un eesahkas Sibirijas sleedes. Mehš tur atnahzam pulksten 6 pehz Peterburgas un astonòs pehz weetejà laika. Wilzeens us tahlo Sibiriju jau stahweja gataws us aišbraukšhanu. Wispirms es to apluhkoju no ahreenes un jutos maldijees zerbàs. Biju zerejis atrast pawišam jaunus wagonus, ar warenàm jaunlaifu lokmotiveem preekšhgalà. Bet pehdejàs pehz sen sena paraduma furinaja ar behrsa malku, fura stahweja šakrauta us

droščs par sawu dšihwibu — domas, kahdas wehl beeschi dsird no freeweem, bet kuras es, spreeschot pehz saweem peedšihwoju-meem, atradu par maldigam. Nekur zilweks gan nedrihštetu justees droščaks, nekà uš šchi zeta un brauzot pa to mehs juhta-mees gandrihs fà mahjäs.

Sibiriju mums atgahdinaja weenigi škaištajs, špodrais wilzeena pehdejais wagons, uš kura seltiteem burteem lepojäs no šihmigais usraštis „arestantu wagons“; logi bij aškrustoti dšesim . . . tomehr šchis apstahklis nekaweja zeetumneekus — kahdu wihreeti ar brillem un wairakas jaunus šeweetes — itin jautri noraudšitees pašaulè. Peeturas weetäs pee šchi wagona išejam nostahjäs šaldati ar pistolem aš jostas. Ur laiku wišs pahrgrosas un peenem mihligaku weidu, pat noseedsneeku šuhtišhana, kureem šenaf šchis garais zekšch bij janostaigà kahjam.

Weens no šchi brauzeena labumeem bij tas, ka daudši no zelotajeem bes kreewu un frantschu walodam runaja ari tekošchi pa wahziski un wispahrigi bij isglihtoti un laipni laudis. Netruhka pat dabas šinatneeka. Tà mums beeschi ween išanaha jo dšihwas šarunas. Daudši, pat no otràs klases, eenahza manà kupejā mani apzeemot, jo „ihšis wahzeets“ (tahds, kas zehlees iš Wahzijas, teem tomehr bij kaut kas neparasts).

Kahds no teem, dsirdedams, ka es ar kahdu zitu fungu runaju pa franziški un tapehz laikam mani notureja par franziši, šazija: „Šchehl, ka juhs neprotat pa wahziski,“ kas protams šazehla leelu jautribu. Pee manis ari eeradàs kahds dahnis, kahdas leelas šweesta fabrikas waditajs šhepat apfahrtnè; šchi šabrika išsuhtija sawus produktus weenigi uš Angliju. Starp zitu wišch man ari pastahštija, žif loti lehtas Sibirijā ehdamas leetas. Žilpà kerts šakis — tos pat netur wehrtus šchahweena pulwera — maksà bes ahdas weenu kapeifu, ar ahdu 3 kapeifas, teteri, mešcha šihle un šloka, kuru tur milsum daudš, tapat kapeifu gabalà. No šcheem dšihwneekem ehd weenigi kruhti, wišu zitu šweešch prom. Šche ir ari lahtšchi un wilki, tomehr pehdejee, pawišam otradi nekà breešmigais Uralu wilks, nekad neušfriht zilwekeem.

Dascheem no scheem lautineem bij garsch zelsch preekschâ, tapat fâ man, tâ peemehram daschi dewâs us Amura apgabaleem, bet wini runaja par scho zeku, it fâ par masu isbraukumu, fâ mehs par braukschanu no Berlines us Harzu. Peestahnes arween bij redsamas raibas ainas. Bes apstahschanâs wilzeens brauza pa leelafai dafai tifai weenu waj diwas, reti kad diwas un pustundas un tad peectureja 5 lihds 20 minutes. Wißt dewâs ahrâ no wagoneem un pastaigajâs jokodami brihniischfigi atspirdsinoschajâ gaisâ, fura temperatura parasii grosijâs starp 12 un 16 grahdeem R. Bet ari bufete tifa katreis apmekleta; leelafajâs peestahtnês wareja glihtâs, daschreis pat frahschni eerihfotâs ehdam sahlês dabut loti labus ehdeenas, fâ: bistteku, fotletes, mehli, siwis, wehschus u. t. t., masakajâs masakais fretnu usfoschamo un alu, wihnu, lifeeri, tehju un kafeju. Manu usmanibu saistija ari wehl lehtakas, us kahdu laiku eerihfotas bufetes, furâs freewi, firgisi, tatari un t. t. peedahwaja maissi, nowahritas olas, peenu, fumisu, kwasu, no raudsetas rudju mihsflas isgatawoto freewu tautas dschreenu, fursch siltâ laikâ smejeja it labi, tad ari wehl zeptas siwis. Wesels iszepts siwens maksaja sche peezpadsmit kapeikas. Uetruhka ari garigas baribas, jo gandrihs katrâ peestahtnê bij grahmatu pahrdotawa, fur wareja dabut laifrakstus un grahmatas, ja pat wahzu; tapat ari pee wisâni peestahtnem bij eerihfota telegrafa biroja.

Un wehl beidsot kahdu wahrdu par semi, furâ muhs noweda jaunais dselsszelsch. Kâ jau augschâ mineju, tur nebij neka leeliska. Muhsu sinkfahrigeem skateem parahdijâs weenmehr ta pati aina, plaschs, besgaligs lihdsenums. Bet ta wis nebij kaila, peleka, schausmiga stepe, fâ Damaras un Namaka semes Afrikas deenwidôs, bet trefnas sahles flajumi, furôs pastahwigi redseja drihs leelakas, drihs masakas behrsu birses, furas lifâs buht dehstijusi dahrsneeka roka un furu baltee zelmi patihkami atschkibrâs no sakajam lapam; beeschi bij ari redsami eseruspoguli. Schur tur stahweja ari pa nabadsigam zeemam ar glihtu basnijinu. Redsejam ari druwas, us furâm labiba bij gan wehl it masina, fâ tiffo usdihgusi. Sewischki wakara

frēhslā apkahrtne atstahja jo patihkamu eespaidu. Tad besgaligais lihdsenums isplatijās preekšč muhsu azim ka juhra, tapat kā pehdejā eesihmedama besgalibu.

Pee wiſas ſemes weenmulibas netruhka ari daschu peewilzigu ſkātu. Tā peemehram loti glihta iſſkatijās Kurganas pilſehcina, kura ar ſawu ſpodro baſnizinu un diweem fabriku ſkurſteneem (weens no teem bij alus daritawa) it kā kahda maldu parahdiba attehlojās wakara frēhslu pahrfлахtajā ſtepē. Sche mehs ari pahrbrauzam par Tobolu, pirmo upi, kura dodas uſ aukſto Sedus juhru. Nahkoſchā rih tā muhsu azim parahdijās ari Petropawlowſka. Peestahtnē, lihdsās wairakām netihram kirgizu telim ſtahweja pateeſi alus rati, kuri peedereja augſchā minetai Samaras alus daritawai, — Eiropas nobalſinatā peeflahjiba, blakus netihrajai Aſijai!

Bet wiſjaukafais ſkats, kuru es redseju ſawā Aſijas zekojuma ſahkumā, bij Omſkas pilſehcta. Winas daudsās ugunis mums mirdseja preti nakts tumſibā no otrpus Irtiſcha. ſchi ir pirmā milſu upe Sibirijā, kuru mehs ſasneedsam un pahr kuru wed leeliſks dſeļu tilts, lihdsigs printscha Rudolfa tiltam Wihnē.

Wiſu ſcho zeta gabalu, t. i. weſelas 36 ſtundas biju ſehdejis wagonā, bet waru apleezinat, ka man ne azumirkli nebij garlaižigi, bet ka wiſs ſchis brauzeens no paſcheem tiſ nopeltās „Sodus ſemes“ reetumeem bij man ihsti patihkams. Laiks aijgahja nemanot un kad es, Omſkas glihtajā peestahtnē eecturejis freetnas wakarinas, nolikos ſawā kupejā pee meera, lai gulot nobrauktu wehl weenu nakti, tad man newiſus eenahza prahtā bihbeles wahrdi: „Tad tapa no rih tā un wakara otra deena.“

Sibirijas ſkatuwes pahrmaina.

Jr dahmas, kuras ar aiſflahtu ſeju mums iſleekas loti ſkaista, bet tiſko tahs ſawu waigu atſeguschas, kad pee winām peemehrojams ſekofchs iſteizeens: „Zilweks, nekahro ſkatit to, ko deewi ſchehligi aiſſeguschī tawām azim.“ Bet par laimi ir ari

tahdas, furas tifai tad parahdas wisâ sawâ daitumâ, kad plihwurs wairs neaifflahj winu seju.

Sibirija peeder pee pehdejâm. Uralu tuwumâ, tuwu pee sweschajeem eenihstajeem eiropescheem wina mums rahdas aifplihwurojusees, tur ta aiffeds sawu daitumu, bet jo tahlaf no robeschas, jo wairaf ta mums rahdas wisâ sawâ skaitumâ. It negaidot noteef brihnischfiga pahrwehrschanâs, fâ es to pee-redseju sawâ tahlafâ zelâ. Klahdu es Sibiriju eedomajos un fahdu to eedomajas leelafa dafa, ta bij tifai fahkumâ no Urala rihsj Irtischam; sche ta bij, fâ jau mineju, besgaligs lihdsenums, ar retâm behrsu birsem, tifai safums bij dauds swaigaks un patihkamaks, nekâ es to biju domajis.

Otra josla atrodas stary Irtischu un Obu; schi ir ta dehwetâ flapjâ stepe, schis milsu semes wisflitafais apgabals. Behrsu un fahrflu puduri dselszela tuwumâ aiffedsa iifkatu, seme, fur ta parahdijâs, bij melna dumbraina, zilweku nometnes, ja par tahdâm mas wareja runat, — pilsehtu nebij dselszela tuwumâ — bij toti nabadfigas mahlu buhdinas, safi noauguscheem welenu jumteem. Parahdijâs safas, nejaukas pelkes, un tifai purwu un uhdens putni, fâ lifâs, sche jutâs ihsti omuligi. Mescha pihlu sche bij netizami dauds un beeschi ween schee garschigee putni peldeja un israhdija nekautredamees sawu mahkslu dselszela tuwumâ. Medineeka firds sche buhtu aifpreeka usgawilejufi.

Masaf eepreezinoshs bij tas apstahflis, fâ par laimi ne wisai platajâ strehki stary Obu un Irtischu diwas zitas dsihwneeku sugas, muschas un odi. Biju jau lasjis par scho Sibirijas mozibu un eefams ussahku zelojumu, es nopeetni pahrdomaju, waj nebulhtu derigafi tehrptees brunâs ar nolaihtu wisiru, fâ fenatnes bruneneeki. Pasihstamais Brehms, kustonu dsihwes aparastitajs, fursch apzeloja taisni scho Oba-Irtischa apgabalu, bij mani wehl sewisfi eebaidijis zaur saweem preefschlashtjumeem, furôs tas winam peemihstoshâ jozigâ wihsê apgalwoja, fâ scho launprahligo insektu seeweeschu fahrtas lojekki, fâ jau daschdeen „wahjee“ radijumi, protot durt dauds fahpigafi, nekâ wihseschu

fahrt. Tagad man bij atgadijums pašam studet šho tif mas patihkamo nodatu Sibirijas geografijā.

Tas bij nakti no 28. us 29. juniju. Noguris no wairaf fā triju deenu brauzeena, neskatotees us to, fa nebiju pee wisai laba prahta, es drihs ween eegrinu dsitā meegā. Bet drihs ween mani usmodinaja nejaukas šahpes kahjās, rokās un gihmi. Deenai austot jau biju atkal kahjās, mas atspirdsis, wisa meesa weenās pumpās. Kupejā duhza un šihza augstas un semas balsis, it fā wehrptuwē wahrpstant jautri greeschotees. Apfahrt lidoja weseli bari masu, asinskahrigu radijumu, tapat fā ballēs škaistuli aplido winas peeluhdseju bars. Ismisis es atrahwu wakā logu. Mēhs taisni stahwejam pee kahdas masas šameegojuschas peestahtnes. Wisi, šahkot no preekschneeka lihds semafajam apkalpotajam, wehdinaja mutautineem, zepurem un leetus šargeem, lai atgainatu šchos neezigos usbruzejus. Drihs ween iskahpa ari ziti zetotaji, lahdejās, apslapinaja šadurstitās weetas waj kashjās fa nosoditee Dantes „Ellē“, no kureem dsejneeks teiz: Neweens širgu puisis nekustina ahtraki šufu, fā wini nagus, lai pamasinatu wineem par šodu uslikto breešmigo neesi, pee tam noskrahpedami meesu asinainu.

Un teescham, tās ari bij welnischkas mokas, un es pee sewis domaju: „Lai ari šhi seme ir zif leela, tomehr tai naw gaidama leela nahkotne,“ . . . kad us reisi — wiss pahrwehrtās. Sibirijs, kas lihds šchim bij aissegusees ar plihwuru, šahka atsegt šawu daikumu: mehš tuwojamees apgabalam, kas atrodas starp Obu un Jeniseju un kursch ir weens no škaistakajeem milšigajā Kreewijā.

Mēhs šakahpam atkal wagonōs un wilzeens šahka atkal kustetees. Newisus pašatijos pa logu. Bet kas tas? Pa labi tā fā masas pašalnites, drihs tas pats ari pa kreisi; it negaidot mehš bijam ahra no lihdsenuma. Kahds atspirdsinajums pehs bešgaligā lihdsenuma weenmufibas, pa kuru bijam braufuschī šahkot no pašča Urala, t. i. taisni trihs reis 24 stundas! Bija ari nosuduschī nejaukee fruhmaji, un lihds ar teem ari maso, špahrnoto asins šuhzeju bari — peerahdijums, fa Sibirijas odu

bari pehz daschu finibu wihru domam, stahwot safarà ar to, fa tik ilgi safalusì seme wasarà ahtri afkufstot, bet fa tos rada weenigi milfigee meschi un krukmi. Par to man wehl beeschi bij atgadijums pahrleezinatees, fas protams no leela swara preefsch nelaimigà apgabala. Ur meschu masinaschanos masinafees ari nejauko odu bari. Nu nahza pahrschteigums ais pahrschteiguma. Mums preefschâ parahdijàs warens, farkans dselstiltis. No lihdsenuma turp weda dambis, fura augstums ahtri peenehmàs. Nu bijam safneeguschì tiltu, kusch bij gandrihs weselu filometri garsh un atbalstijàs us astoneem granita pihlareem, furus aissargaja ledus lauseji. Tiltis karajàs kahdus 40 metrus pahr uhdens spoguli un ir tas leeliskafais mahsklas darbs us schì jauna dselstzela.

Mums newitus janodreb, noluhfojotees lejâ us majestetiska Oba krahzoscheem, netihri dseltenajeem uhdeneem. Schis Sibirijas upju karalis peedimst Altaju kalnu sneega flajumòs un netahku no Eiropas robeschas un Uralu kalnu seemekeem eetef ledus juhà. Kà sinams, jaunafâ laifâ, lai gan ar masàm sekmem, to mehginajuschì isleetot fugoschanai, lai no Eiropas ap Seemela radji nokufhtu pa uhdens zeku Seemela Asijas firdi.

Bet Oba upe nesaisstija zaur sawu uhdens daudsumu. Winâ schur tur bij redsamas salas, fokeem apauguschas. salas un augschup tahlu deenwidòs parahdijàs silgani augstumi, tee bij seltu bagatâ Altaja preefschtetschi. Bet wiswairaf manu usmanibu saistija upes otrs krafts. Ta bij puslihds stahwa flints seena ar dauds dsilàm grawam, apaugusi tumischeem skuju mescheem. Dauds weetàs tee bij iszirsti un schinis flajumòs skaistà nekahrribâ weenas zaur otràm stahweja „d s e l s m a h j a s“ ar ja leem jumteem, foka nami un tellis. Schì skata es jau sen biju gaidijis, bet nu to tikai pirmo reisi eeraudsiju; schis skats mums jo dsihwi atgahdinaja milsu pilsehtas Amerikas muhscha meschòs, fâ peemehram pee Missipi upes.

Augschminetai nometnei, fura sche bij radusees zaur dselstzela buhwi, bij kultiwetàm mehlem pagruchti isrunajamais no saufums Kriwitschofaoo, bet kuru arweenu wairaf sahlf apshmet

ar wahrdu Obi. Preeksch mums schai nometnei bij tikai ta noihme, ka sche nobeidsas teeschais sakars ar Kreewijas dselsszekeem. Tikai lihds schejeenei war jau Eiropas Kreewija dabut biketi. Preeksch nesen atwehrtà, tikai 700 werstes garà zeta gabala lihds Krasnojarskai mums bij janem jauna bikete, kura maksaja gandrihs tikpat dahrgi, kà no Kreewijas tahlajeem reetumeem lihds schejeen. Tapeh3 mani freewu zeta beedri pahrgahja us trescho klasi, fur ari es pa leelakai dakai usturejos, lai gan man bij otràs klases bikete. Pirmàs klases biketes nema3 newareja dabut.

Peh3 neilgas uskaweschànàs meh3 brauzam tahlak. Tikai sche meh3 ihsti sajuytam, ka Eiropa mums ais muguras, un ka muhsu preekschà pateesà, Sibirija. Muhsu masais, zaur nejauschu gadijumu kopà sawestais puljinsch, turejàs tagad zeeschi kopà, un zitadi tas ari nebij domajams. Zetà neweens muhs nebij atstahjis neds ari nah3is flah3t. Wi3t meh3 nah3am no Eiropas, wi3t dewamees us nepasihstamu semi, preti pa dakai nepasihstamai nah3otnei; meh3 jutamees it kà weena zimene, kà zeeschanu beedri un muhs tureja kopà tif zeeschas faites, kahdas mehds radit weenigi dsihwe us fuga.

Wilzeenu, kas nu beidsot pastahweja no weenigi jauneem wagoneem, wilka diwas lokomotiwes. Seme ari turpmaf bij nelihdsena, kalni mainijas ar platàm muldas wihsigàm eelejam, tà ka senaf tif taijnà stiga tagad beeschi ween taisija leelus lih3kumus. Kalnaji padarija apgabalu jo peewilzigu. Bet win3ch bij wehl jo krahschni isrotajees. Melnàs, dumbbrainàs semes weetà parahdijàs sausa, bruhna. Behrsu, oschu un eglu meschini, kà ari slaidas, tumshas „Sibirijas egles“, kuras lihdsinajàs austruma zipresen, mainijas ar sahles klajumeem; no pehdejeem mums smaidija preti wesela pu3u juhra wi3à sawà krahschnumà un krahsu spilgtumà, tà ka Wahzijas skaisstakàs plawas, seedu rotà tehrptas, pret teem bij tihrais neefs. Pufes, kas puscho muhsu dahrsus un kuras meh3 usaudsinam tikai leelàm puhlem, auga sche brihwi un netizamà daudsumà. Lai jums par scho krahsu raibumu buhtu kahds sajegums, tad mineschu jums daschas

no ſchim puķem. Tur peemehram auga krauſchņas dſeltenās „ſahles lilijas“, furu zitrona dſeltenee ſeedi kà ſimteem maſas ſaules mirdſeja beesajà ſahlê; tad ſarkana „nafts nelke“, „peoni-
jas“, garàs, dſeltenàs „ſweeſta puķes“, ſkaiſtàs ſilàs „polemoni-
jas“, ſewiſchka neaiſmirstetu ſuga, un wehl dauds žitas. Sibi-
rija wiſpahriģi iſſkatijàs ka milſu parks, lai gan nekur tiſ
ſpilģti, kà ſhini weetà, un lai ſcho glesnu padaritu wehl pilnigaku,
tad tahlumà atſkaneja dſeguses kuhkoſhana, kas ſhini ledus
ſemê dſirdama augu waſaru, kamehr wiſtuwakà tuwumà bij
dſirdama greeſes greeſhana.

Beidsot ſchai ſkaiſtajai ainai netruhka ari peemehriģa eerah-
meģuma. Pa labi uſ deenwideem parahdijàs ſilganàs kalnu
muguras, Altaju noſares, kamehr pa kreiſi, uſ ſeemeleem, klufa,
augſta, tunſcha ſeena, tà ſauktà „taiga“, muhſcha meſchs; ſchis
leelakais meſchs wiſà paſaulê welkas ſchkehrſam pa wiſu Sibi-
riju, no Urala lihds Ochoſſkas juħrai un aiſnem weſelus 8000
kilometrus.

Ja kas negrib tiģet, ka Sibirija, ſchi Aſijas pelnu ruſchķite
war buht ſkaiſta, ja, loti ſkaiſta, tas lai želo ſchurp uſ apģa-
balu, kas atrodas ſtarp Oba un Ķeniſejas upem.

War gan eedomatees, žif ahtri mums aiſteģeja laiķs, lai
gan wilģeens ģahja loti leħni. Tahs paſchas deenas wakarà,
kad bijam atſtahjuſchi Œbi pilſeħtu, meħs pahrbrauģam pahr
Toma upi. Uſ kartes ſchi upe ſihmeta kà maſa ſchaura uħdens
ſchwihtrina, bet pateſibà ta ir tiſ plata, kà Eħbas upe pee
Blanķeneſas. Ūahkoſchà deenà meħs nonahģam Ūtſchinſkas pil-
ſeħtinà, kura atrodas uſ augſtas, ſalas pakalnes, pee warenàs
Tſħulim upes. Šhe uſ perona paſtaigajàs leels daudsums
dahnu, jaunmodes uſwalfòs, pee „buſetes“ pahrdewa apſelſimus,
protams, ahreģemneķus, un pee ſeenas karajàs leels plakats, fur
milſu burteem un ſchaubigeem ſihmeģumeem eeaiģinaja uſ ģirka iħrahdi.

Bet wiſſkaiſtakà panorama mums parahdijàs treſchà deenà
peħģ muhſu aiſbrauķſchanas no Œbi pilſeħtas, peħģ 120 ſtundas
ilģa brauģeena no Urala. Deepeſchi meſchs un plawas palika
mums aiſ muguras, meħs nonahģam ſteģju weidigà kalnu lih-

dsenumâ, ar maseem, ihſu ſahli apauguſcheem uſſalnineem, fur ganijâs leeli lopu bari un daudſi ſemneeki ara ſawus tihrumus. Muhsu preeſſchâ parahdijâs pilſehſta ar daudſeem augſteem torneem, furas ſſaiſtumu pawairoja aiſ winas redſamee augſtee meſchu apauguſchee kalni. Schis ſſats man atgahdinaja Freiburgu Breisgawâ, bet pateſibâ ta bij Krasnojarsſka, reetuma Sibirijâs pehdejà pilſehſta, fura pee tam ir ari ſchis beſgaligâs ſemes widus punktſ. Biju beſ pahtraufuma brauzis weſelas ſeſchâs deenas un tâ ſamehrâ deeſgan weegli atſtuwîs lihds ſchejeeni. Kâ buhs tahtaf? — bij nahſoſchais jautajums.

X.

Paſanles galâ.

Daſchreis mehdsam no ſaut ſahdas wætas teiſt: „Sche nu nobeidſas wehſture.“ Ja ſahds lihdsigi man, uſnemtos zetof ſchſehrsam pa ſcho ſemes gabalu, eekams wehl gatawa leelâ dselſszeta lihnija, tad tahds teeſcham drihſ nonahſtu tur, fur „nobeidſas wehſture“, fur eeſahſas pawîſam zitada, nekâ muhsu kulturas dſihwe.

1. juliâ es, buhdams pee loti laba prahta nonahzu Krasnojarsſkâ; apfahrne bij apbrihnojama. Deeſtahtne wehl ſmarſchoja pehž krahſam un ap winu roſigi kuſtejâs ſimteem weenjuhgu, peeweſdami buhwes materijalu. Nebiju ari zerejts ſche dabut tiſ bagatigâs brofaſtis un pirmo reiſt man eeſchahwâs prahtâ domas, ſa newajag nemas buht „noſuhtitam“, lai ſche waretu labi dſihwot. Bet jau ſche it negaidot eeſahſâs manas zeeſchanas. Dſelſzjeſch uſ Irkutſku bij gan labu gabalu gataws un ari jau nodots leetoſchanâ, bet wehl nebij gataws tilts pahr Jeniſejas upi. Wareja jau gan no ſchejeenes brauft ar ſirgeem, bet tas nebuht nebij tiſ weegli iſdarams.

Mehs, t. i. muhsu maſais pulzînſch, noihrejam leelus ratus preeſſch muhsu leetam un weenu no paſihſtamajâm freewu „droſcham“, ar ſo transportet muhs paſchus. Uu mehs dewa-

mees pa garajām, putefkainajūm Krasnojarskas preefšhpilsehtas eelam, lihds mehš negaidot apstahjamees Jenisejas augstā kraštā; aif man wehl nesinama eemesla upe islikās šchauraka, nekā ta pateesibā bija. Lehnam mehš pa stahwo zeku nokahpam lihds uhdenim, kur us mums gaidija plosts. Preefšch un aif mums bij wesels pulks daschadu brauzeju, bet resnais pristaws, sehdedams šawōs wannai lihdsigajōs ratefōs, zeeschi luhkōjās usturet fahrtibu. Weenus pehz otreem us plosta šabrauza diwpadsmit ratus, tad pahrejeem aislaida preefšchā resnu fokū un — lehnām mehš wirsijām pa uhdeni us upes otro kraštu. Tur nu eesahkas breešmiga braufšchanās. Trafōs jonōs weeni gribeja aifsteigtees otreem preefšchā, pazehlās weselas putefku mahkonas, ormani brehza, sirgi sprauslaja. Te mehš atkal peepeschi atradamees pee plata uhdena. Mehš salu bijām noturejuschi par upes otru kraštu; mums wehl bij japahrzetas pahr Jenisejas otru puši. Tur atkal ta pati škreeschana; tad peeturejam pee Jenisejas peestahtnes, kura atrodas us smilšchaina krašta pee augšchmineto škaišto kalnu kahjam. Sche mums parahdijās loti orginels, raibs mudscheklis. Augstās, wehfās ehkās, kuras bij apflahtas weenigi welenu juntu, mahjoja pee dselsszeka un tilta buhwes wajadsigee laudis; diwratschōs, ka ari ratefōs us tšchetreem riteneem peeweda to lauschu leetas, kas gribeja dotees dsilak semē eefšchā: tur bij weseli baki spilwenu, madratschu, apsegu u. t. t. Tahlak tur bij wesela rinda weenfahrschu buhdu, kurās peedahwaja wisdashadafas wajadsibas tahlakam zetam, jo turpmafās peestahtnēs wairs naw smalkas un kreetnas busetes. Tur guleja sehrkozini un zigaretes, šchahwetas siwis, šchšinkis, kawijars, seers, baltmaise un melna maise, stikla traufi ar tehju, seers un z.; pirzeji staigaja nobaudidami šchurp un turp — zefotaju biršcha, kahdu otru gan tik lehti neatradisim.

Uri mehš šche eegahdajamees daschadas ehdamas leetas, kuras salikām šchepat pirkfōs, prasfōs kurwōs. Ur teem mums wairaf deenas wajadseja flusinat šawu issalkumu.

Uri žitadā šinā mehš jau dabujam nojaušt, kaš mums turpmak gaidams. Šchaurajās restorazijas telpās bij breefmiga spēešchanās, tā ka nekur newareja atrašt meera, pee fašes bij jagaida wešela puštunda, kamehr dabuju bifeti un štunda pehž štundas aistezeja, kamehr šaudim knadot un lošomotiweem šwelpjot šastahdija wilzeenu, furam muhš wajadseja ušnemt. Ūu bij beigas jaunlaiķu zelošchanas fahrtibai, fur wišs gaħja aħtri un gludi; tagad mums bij wajadšigs pazeetibas. Šhini šinā mani apfaunoja pat tee weenfahrtšchafee kreewi. Kamehr es, eedomajotees, ka manā preekščā wehl tuhktiošcheem filometru, nemeerigi štaigaju šchurp un turp, šchee šautini meerigi šehdeja uš šaweem aiššaineem un šoda reekštus ar šaweem wešeligajeem šobeem. Šhe ledus semē reekšti eeem šaulgreeshu šehflu weetu, furas Kreewijā wašas brihšchōš gremo weži un jauni.

Puštens jau bij peeži, kad mehš beidsot bijam gatawi braukt. Ja laime mums buhtu ušmaidiušt, tad ar twaiķa spēhku buhtu warejušchi wehl nobraukt kaħdas 400 werstes. Bet mums par jo leelu nepatišchanu mehš no šaweem zela beedreem dabujam šinat, ka taħtaku semē diwas nedelas ploštjees breefmigs negaišs, kaš wairakās weetās ištostijis zeku. Tā tad muhšu tagadejais zela mehrkis bij 230 attahla Kanškas pilšehta, uš fureeni trihs reišes nedelā nogahja fahrtigi wilzeeni. Ūpģabals lihds tureenei nebij leelišks, tomehr ari ne pilnigi beš peewilzibas. Mihligas eelejas ar mašam dšidrām upitem, gaišchi šalās beħrju birses, furām nepeemita nekās no druhmas nopeetnibas, kaħdu muhšu šaatašija mums ištēhlo Šibirijas muhšča mešču. Ūaw nemaš ištakams, žif loti šchis leelajai šeemetu šemei ihpašchais fokš, grešno apģabalu; žif loti muhš peewelš wina patihkamais šakums un balti mirdšoščā miša. Pa fokū apakšču auga jaunās puķites, šewišchi jau agrak minetā dšeltenā lilija. Nepatiškami bij tiķai tas, ka wilzeens tiķ wišai wilkās gauši ušpreekšču, tā ka mums pastahwigi ušmahzās domas, ka drihš ween pilnigi apštahšimees. Ļai nobrauktu minetās 230 werstes, mums wajadseja dewinpadšmit štundu laiķa; tā tad žaurmehrā mehš nobrauģam 12 werstes štundā. Dašču

stundu nobrauzm pat tikai peežas werstes. Un tad wehl ilga stahweschana! Bes kahda redsama eemesla mehš daschreis stah' wejam weselu pustundu. Dasascheeri parasti steidsās pee bušetes, lai tur masafais atspirdsinatos ar ehdeenu un dšehreenu — bet tur tee nefa neatrada. Tikai weenu reis mehš redsejam improwisetu bušeti, fur kahda weza seeweete peedahwaja farstu tehju, skahbus gurkus un swaigu peenu. Ir gan saprotams, ka zetotaji garos starpbrihschus mehžinaja paihsinat wišadām rotalam, bet ka weens no teem pat isgehribas, lai ispedetos tuwejā upitē, zits atkal usmekleja makschkeri un sahka makschkeret. Mehš sehdejam wišt kopigi kahdā treschās klasēs wagonā, furā es mihto draugu peerunats eefahpu, lai gan zeeta fokagufu weeta mani nebuht nepeewilka. Šche mehš wahrijam tehju, dšeedajam un pfahpajam. Muihsu starpā bij ari weena jauna skaišta dahma. Wina zeloja šawa „brahta“ pawadibā, ar furu tai teescham bij drusku lihdsibas. Winsch bij kahds bagatneeks is pašihstamas tehjas pilsehtas Kjachtas pee mongofu robeschas un studeja Peterburgā.

Deektdeen, otrā julijā mehš beidsot ap pusdeenas laifu šafneedsam Kanskas peestahni, to weetu, fur nobeidsas fahrtigeewilzeeni. No pehdejās sestdeenas, tā tad weselu nedetu mehš bijam pawadijuschi schaurā kupejā. Naw ko brihnitees, ka mehš uselpojam, drihšstedami atstah wagonu. Mums gan nebij ne jaušmas, ka drihš ween mehš atkal ilgosimees pehž dšelszeta, ka drihš mums šche wagoni islikšees loti jauki, šalihdsinot ar to zeloschanas wišt, kahda turpmaš muhsu gaidija. Tā ka daschs labs pasaulē, ta ari Kanskas pilsehtinsch no ahreenes isškatijs loti jauks, jo winsch atrodas plaschā, pa datai jau ihsti labi eestrahdatā un skaištu kalnu eerobeschotā lihdsenumā. Totees behdigafa isškatas wina eefschpuse; masas, šagrywuschas fokamahjinas, eelas besmehrigi platas un nebrugetas un ta ka šche „melnseme“ fura ari eenem leelako datu no Eiropas Kreewijas, ir loti mihsšts, tad ari eelas šche ir leela puteflu un dublu noliktawa. Tapehž mehš ari dedsam aš nepazeetibas, zif drihš ween eespehjams, fluht prom no šchejeenes. Daschi ormani

muhs noweda no peestahnes uf pastu. Sche mums par jo leelu preeku pasinoja, ka sirgi tuhdaſ dabonami.

Jums jaſin, ka Sibirijâ naw kahtiga, pasta kâ pee mums, bet if pa 20 lihds 30 filometreem ir usjeltas pasta stazijas, kurtura kahtus 30 sirgus. Sche nu zefotajs dabu pret mehrenu atlihdsibu ($7\frac{1}{2}$ kapeikas pa wersti no sirga) trihs sirgus lihds ar futſcheeri un rateem, kuri to nowed lihds turpmakai stazijai. Senaf dabuja watejus, pawisam weenkahrſchus ratus, tagad to weetu eenem tarantafs, milſigs koka waj ſfahrda ſchuhpulis, kuras pahrwilfta ſega juinta weidâ un apakſchâ tſchetri riteni.

Taphez ari muhsu gawiles, dsirdot, ka sirgi dabonami. Bet muhsu gawiles nahza pa agru. Magasinâs, kuru Kanſkâ ir labi dauds, mehs ahtri nopirkam ſalmu maijus un ſegas un ſarihſojâm ratôs ſehdeklus — ratus dabu pa leelakai dafai pilnigi tuſſchus — un ſakrawajam winôs ar leelaſo ruhpihu ſawas leetas. Tad ſameklejam un peelahdejam piſtoles. Es netizeju zitu apgalwojumeem, ka zeki ſche koti nedroſchi, bet mani pahrbalſoja. Jau taiſijamees kaht ratôs, kad peesteidsâs kahts wehſtnes un pasinoja, ka upe augſchup pilſehtai pahrpulhdust un pahrpulhdinajust ari zefu. Zif ilgi ſchis kaweklis pastahwès, weenu, diwas waj trihs deenas, to mums neweens neſinaja paſazit. Noſchlufuſchu duhschu mehs gahjam eekſchâ.

Tâ eefahkâs muhsu Sibirijas zefojums ar ſirgeem, jeb labi ſafot: tas nemaſ neefahkâs.

XI.

Wiſinaſchanâs ar kawekleem.

Kedſeju, ka biju maldijees ſawâs zeribâs, ka man dselſszeku atſtahjot naw eepenhjams ar ſirgeem tuhdaſ dotees tahtaf. Bet tâ kâ mums neweens newareja par ſcho kawekli, t. i. pahrpulhdumu dot tuwafu paſkaidrojumumu, tad apnehmos pahrleezinatees pats ſawâm azim. Es peenehmu ormani, kuri pehz teizamas freewu

parafchas atrodami pat wismasafajâ meesteli, un brauzu turp. Tiffo biju isbrauzis no pilsehtinas, kad atrados jau pee mehrka, pee Kan upes. Schi upite, furas wahrds pat slawenafam wahzu profesoram naw sinams un fura tomehr tif plata, fâ Elbe pee Dresdenes, bij sawâ augstprahtibâ isplehtusees wehl fahdus 30 metru. Sibirijas upju leelafai datai truhfst tiltu un tadeht loti gruhti tahm tift pahri. Tâ ari tagad plosts newareja peebrauft malâ un tahdâ finâ bij pahrtraufta katra satiksme ar upes otu kraftu. Man bij jasmejas; tur stahweja labi dauds laiwu, fadeht tad ar tahm nemehginat pahri tift. Otrâ pusê bij redsama leela şahdscha, tur waretu dabut no semneefkeem firgus, ta sauftos „brihwos firgus“, furu Sibirijâ, schini firgeem tif bagatajâ semê, leelu leelais daudsums. Pa to starpu ari mani beedri bij nonahksuchi nelaines weeta un es teem taifju schahdu preekschlikumu, bet freewi nebij peedabonami pee schahda darba. Tad jau laipnee inscheneeri, bij pawisam ziti laudis. Tee ilgi neapdomajâs, ustizejâs weeglajai laiwinai un drihs ween tee jau at-radas otrâ malâ. Skaudigam azim es teem noluhfojos pakaf, nemaj nenojausdams, fa zaur sawu energiju tee nostums no zeta ari otu kawekli, fursch mums wehlať darija dauds nepatikschanu. Diktojos ari par dselsszeta buhwetajeem. Uetahlu no pahrbrauzamas weetas weda pahr upi skaisis dselss tilts. Ja winsch ari tuhdat buhtu eerihfots braukschanai, tad mums nebuhtu wajadsejis tif ilgi uskawetees garlaizigajâ Kanskâ. Bet pateesibâ tas bij nolemts weenigi twaika firgam un pee tam — fâ ja jau leelafâ datâ skaisito Sibirijas tiltu — loti schours, ar tikai weenâm fleepem.

Uehrtajâ pasta namâ wist jutâs loti apspeesti un druhmi, famehr es neuswilku nomalto, bet freeweem wehl nepasihstamo dscesminu: „Tikai duhschu, gan leeta ees greisi!“ — zaur furu atgreesâs atkal senafâ jautriba. Scho wafas laifu es isleetoju fahdam jo swarigam darbam, furu lihds schim nebiju paspehjis isdarit: es eepirku zigarus — klausatees un brihnatees — pa kapeifu gabalâ, tâ tad ihstus „purwu, laufu un plawu zigarus“. Mani pasihstami wafirdigi atsinâs, fa schee „Stinkatores infamos“ esot taifiti weenfahrschi no sahlem. Bet schini

semē nu nepihpo aif patifššanas, bet muhs uš to peespeesch ruhgta wajadsiba — lai aifšargatos no masajeem demoneem, muššam un moskiteem.

Nakti daschi no mums aif taupibas pawadija pasta namā; jo katram zetotajam ir teesiba tur bes maksas dasčas naktis pahrgulet, protams, pats uš šawām gultas drahnam, ja winam tahdas lihds. Es ar ziteem aifgahju uš weefnižu. Wezs biljards un dasčas buteles Krasnojarskas alus mums palihdsēja aifdsiht garlaižibu. Tad mehs usmeklejam zetas gulu weetas. Tomehr es loti preezajos, ka man atkal reis buhs eespehjams pilnigi isgehrbtees. Bet es biju tā noguris, ka eefritu gultā ar wišām drehbem un tā šaguleju lihds rihtam. Es biju palaidis garam jauko gadijumu, isguletees, ka wiš žiti kulturas laudis. Par noschehloššanu mums bij uš šchahdu atgadijumu jagaida atkal nedelam.

Jaunais rihts mums atnesa preezigu wehsti, ka nezehligā Kan upe — par tahdu es to biju jau wakar atsinis — šahkot atkrift. Tomehr peenahza pusdeena, eefam aifjuhdsā firgus. Mehs dabujam pasihstamo triijuhgu, šcho freewu tautas aifjuhgu, kuru apdseed pasihstama dseesma: „Luhš, weiflāis triijuhgs. . .“ Se wiščki leelais widejais firgs, kursch eejuhgts ilksis, tek weeglōs rikščōs, kamehr abi malejee škreen audeem. Pehdejee tā eejuhgti, ka kfalls stipri leekts un galwa pagreesta uš ahru, tā ka winsch ar weenu aži luhfojas zetotajā. Schis šawadāis eerihfojums, firgu škaištās garās frehpes, kuras wehją pliwinajas, un kutscheera warenais stahws, wiš tas peedod brauzeenam mešchonigu isskatu. Kutscheeri ir ihsti freewu tihpi, plateem gihmjeem, strupeem deguneem, garu, nekoptu bahrdu un tapat gareem mateem. Wini reti kad bij no eedšimtajeem, tatareem jeb bureteem. Wini apgehrbs ir gari šahbaki, melnas platas šamta bikšas un spilgti šarfans frekls. Muhsu zeksch — masafais preešch brauzeena ar rateem — bij loti garšch. 800 werstu lihds Irkutskai un ta tikai ir masa dakina no leelā Sibirijas zeta, kas steepjas no Urala lihds Klusajam okeanam.

Pasta firgi no Kanskas lihds Irkutskai maksaja 80 rublus un ar otu kopâ zelojot, protams, tikai pusi no schis sumas. Tomehr wairaf fâ diwi tarantafâ nemehds sehdet. Mums wadjadseja peezu deenu laifa, lai nobrauktu mineto 800 werstes garo zefa gabalu, protams, fa tad mums bij jabrauz deenu un nakti, fâ tas ari sche teef darits. Bet tas nu reis ir zelojums ar kaweskeem, fursch sem apstahkeem prasa diwas un waikraf nedefas. Mums wehl isgahja labi, jo sasneedsam mehrki dewinâs deenâs. Wehlaß gribu passaidrot, fadeht netikam wehl ahtraf us preefschu. Weens deus ex machina, fahds eepreefsch nepamanits komets, aiskrustoja mums zeku un nobihdija muhs pee malas. Bet „naw launuma, fas neatnestu ari labuma“, teiz freews un ari es to wehlaß peedsihwoju.

Muhsu masâ sabeedriba bij sarufusi un pastahweja tagad wehl tikai no tschetreem. Kahds meerteefnesis, fas zeloja us Blagoweschtschensku, winsch par noscheloschanu prata weenigi pa freewiski, bet zitadi bij smalks un laipns zilweks; otrs bij farmazeits, fas ari zeloja us to paschu pilsehtu, lai usnemtu tureenenes apteefu, tikpat mihta laba dwehsele; winsch bij polis no Warschawas un runaja loti labi pa wahziski. Jau Eiropâ tee abi bij norunajuschi brauft weenôs ratôs. Tu wehl atlifa treschais, fahds frona notars no Wolgas apgabala, furam esmu dauds pateizibas parahdâ un tadeht ari mineschu ta wahrdu. Emils Ziganda funks pahrwaldija ar lihdsigu weiklummu netikween freewu un wahzu walodas — winsch bij dsimis Baltijas prowinzês, — bet pahrsinaja ari muhsu rakstneezibu tahdâ mehrâ, fa buhtu warejis apfaunot daschu labu wahzeeti. Jau wilzeenâ es schim wihram waizaja, waj winam ir zefa beedris us Irkutsku. Jif laimigs biju, kad tas atteiza, fa neesot un fa tas gataws zefot kopâ ar mani. Winsch nu man bij tikpat fâ tults. Man bij no neissakama swara tas, fa schis wihrs tâ pahrwaldija freewu walodu un tif weikli prata apeetees ar sibireescheem, furi ir dauds nelainnakas dabas, fâ freewi Uralu reetumôs. Bes wina man schis zelojums schkehsam zaur Sibiriju buhtu bijis, ja ari nu ne pilnigi neespehjams, tad tomehr loti gruhts,

famehr ari Ziganda funks no sawas pufes preezajàs par to, fa atradis labi apbrumotu zeta beedri. Jo, fà jau drusku aisrahdiyu, gahja wisadas baumas par laupitaju usbrufumeem, ja pat slegkawiham. Kahds, kurfch nesen bij brauzis pa scho zetu, stahstija pat, fa redsejis zeta malà gukam nofistu zelineeku. Es jau faziju, fa tureju schàs runas par pahrsphiletàm, tomehr newareju ari pilnigi noleegt, fa newar buht runas no pilnigas drofchibas tahdà semè, kura pa leelafai dafai apdsihwota no zilwezes atfritumeem. Leelafai dafai schejeenes eedsihwotaju naw wairs neka fo faudet un schee ir tee bihstamafee no wiseem. Wini atrodas Sibirija, milfigaja Kreewijas pahrmahzibas namà, kahds leelafs launums teem wehl buhtu gaidams, ja tee wezajeem noseegumeem peeweenotu kahdu jaunu? Galwu jau teem nekahdi nenozirtis. — Tà tad mehs norunajam fopigi aifstahwet fewi — un muhsu mantu.

Kunajot par nedrofchibu schini semè, es mineju weenu no launumeem, kahdi peemiht zelojumam pa Sibiriju. Bet schahdu launumu ir wehl loti dauds. Bes pahrsphilejuma waretu apgalwot, fa schis zelojums saweenots tà puslihds ar wisam gruh-tibam, kahdas japahrwar kahda apgabala ispehtitajeem. Deenu karstums, nafti aufstums, te nepanesami putekki, te atfal muhs aptaschfa dubli no galwas lihds kahjam, fratifchana un gruhdeeni, kuri draud eelaust pat weseligafàs ribas, besmeega naftis, issalkums un slahpes — beeschi mehs augu deenu pahrtikam tikai no tabakas, ar to gribeju teift: pihpeschana bij muhsu weenigais, faut gan drusku schaubigais atspirdfinajums, jo fà mineju, tabaka bij loti nelahga — mums usbruka weseli bari masu spahrnotu afins fuhzeju, no kuru duhreeneem mums drihs ween bij ustuhfufchas feja, rofas un kahjas. Bet wisleelafais no launumeem bij tas, fa mums peestahtnès beeschi nahzàs gaidit stundam, ja pat deenam; ja ais faut kahda eemesla nebij firgu tahlaf braufschanai. Te nu mums wjadseja mahzitees pazeetibu.

Nu, paldees Deewam, mehs abu tarantafu eemihtheeki ibjam jautri lautini, kuri tik drihs nenofahra galwu.

Bet te atſkan abi ſwanini, furi peeſeeti widus ſirgam pee lofa un brauzot winu ſkanas pluhſt tahli klufajà apfahrtnè. Ne beſ puhlem mehſ rahpjamees ſawòs ratòs. Tagad nu leeta top nopeetna. Mehſ iſbrauzam no piſſehſtinás un dodamees pahſ ſahlainu ſtepi. Bet ſchis preeſ paſtahweja tikai kahdu ſtundas zeturfſni, tad muhſu ſmagee rati atfal apſtahjás. Mehſ eſam nonahkuſchi pee pret mums tiſ laipnàs Kan-upes — bet neſi-nam, kadehſ — ne taní weetà, fur deenu eepreeſſch redſejam ploſtu, bet daſchas werſtes augſchup, fur atrodas leela dehteem pahſflahta laiwa. Mehſ uſbrauzam uſ tàs un ratòs ſehdedami laiſchamees pa plato, widù deefgan ſtraujo uhdèni. Tas ir ganfaut kaſ zilweſeem, kam wahji nerwi, jo dedſigee, puſtrafee ſirgi top ne-meerigi, ſpahrdas un dauſa pakaweem grihdu ſem ſawàm kahjam. Upes widù nonahkot mums iſleekas, it kà ſtipree lai-weneeki paſaudetu ſawu waru par laiwu un mehſ buhtu padoti ſtraujo wilnu warai. Tomehr ſchee laudis prot ſawu amatu. Blaudami un brehſdami tee nowada laiwu pee otra kraſta. Tomehr, ak wai, nezerot muhſu azim parahdas otra upe; wina ſadali-juſees diwàs dalàs, un no jauna ſahkas uſtrauſoſchais brauzeens. Tà paeet diwas ſtundas un tad tikai mehſ waram atfal brihwi tahſaf dotees.

Tà jau mums pats ſahkums rahdija, kaſ ſagaidams no brauzeena ar ſirgeem: teeſcham zelojums ar kawekkeem. Tikko iſtikufchi ahra no ſchaurajàm kupejam, mehſ jau atfal pehž tàm ilgojamees.

XII.

Steidſees, bet ar apdomu.

Ja grih zetot par Sibiriju, tad jabuht dailneekam. Gan-drihſ beſ pahtraufuma muhſu azim parahdas tiſ orginelas ainas, kahdas zitur tiſ drihſ neredſeſi. Weenu tahdu redſeju tuhdaſ, kad uſſahkàm garo zeku uſ Jrkufſtu un bijàm pahſbraukufchi par Kanas upi. Otrà puſè uſ augſtà fruhmeem

apaugušča krašta šalastjās atkal wišt brauzeji, furi nupat dašhadās laiwās bij pahrzehlušchees. Tur stahweja wehl aif bailem drebedami, wairaf dutschu noplusfajuschu firgelu; kutscheeri šafahrtoja aifjuhguš, brauzeji bij apmetušchees leelajā sahlē waj lašja aif gara laifa daudšās, reti škaištās pukēs.

Bet atpuhta nebij nekahda garā. „Eefahpt, eefahpt!“ šauza rupjee firgu wadoni, tad tee šatwehra ar weenu rofu groščus, ar otru ihšo, rejno pahtagas kahtu, dašchi lahtu wahrdi, dašchi špehzigi zirteeni ar pahtagu — un nu gahja trakōs aušōs pa kalnu augščup. Nabaga mozitee lopini bij issteepušchees gandrihs lihds semei, rati brifščeja un eefščā šehdetaji turejās zeščhi pee ratu malam, lai pee stiprajeem gruhdeeneem neifkristu, jeb nekalaustu ribas, ihši šakot, tee bij azumirkli fur lehnajam eiropetim mati šlehjās stahwu un man newikus eefšahwas prahtā: „Tās ir Lützowa trakas medibas.“

Ta nebuht naw pateesiba, ko lašam grahmatās, ka Sibirijā brauzot arween tif trafi. Ur tif breešmigu ahtrumu brauz pa leelakai dakai tifai kalnup, zitadi brauz nereti pat loti lehnām, šewišchi kad kutscheers uš bukas eemidšis, kas noteekas deesgan beešchi.

Šafneegušchi kalnu lihdsenumu, mums par jo leelu pahrsteinguwu mehš tur atradam taišitu želu, tif platu un škaištu, ka neatradišim tahdas pat wišā Eiropā. Netruhka ari malās labi israftu grahwju, jo mehš šatkam štrahdneekus, furi ar firgeem wilktu dšels bluki peelihdšinaja wišas bedrites.

Bet uš šchi leela žeta bij wehl daudš kas eewehrojams. Wefelas karawanes no 30, 50, ja pat 100 weenjuhgu diwraišcheem, furi bij peefrauti tehjas maišeem brauza mums garam garās rindās, tad atkal rati furōs šehdeja zeetumneeki un wineem lihdsās saldati ar kaileem šobineem rokās, netruhka pat kaļjeeneeku dšelsžeta štrahdneeki ar aifšaineem un tehjas katleem uš muguras, wašanķi beš kaļdeem šaineem, šchaubigi tehwinī, kureem pat muhšu kutscheeri neustizigi noluhkojas pakaf.

Pirmajā laikā mehš tikam ahtri uš preekšču, diwās stundās mehš nobrauzam 27 werštes un mums jau radas žeriba,

Ka peezâs deenâs safneegfim sawu turpmafo mehrki, Jrfustfu. Bet drihs wisam wajadseja flucht zitadi. Behrsu meschinâ mehs eeraudfijam glihtu fokâ basnizu ar jaku torni un tornifcheem. Ka to beeschi redsejam Sibirijâ, ta art sche ta bij triju stahwu, t. i. parasto augsto logu weetâ tai bij mafi trihs rindas weentu pahr otreem. Tuhdat mehs ari eebrâuzam Jellanâ, weenâ no daudsajeem juhdsi un wairaf garajam fahdscham, furâs tif lihdsigas weena otrai, ka ola olai. Widu besgaligi gara puteflaina, leetus laifâ dsikeem dubteem pahrflahta eela, gar eelas malam zeeschi weena pee otras masas weenstahwu apalu fokû mahjinas — daschas no wehja fahschobitas pat fâgruwufchas. Schahdai fahdschâi daschreis wairaf tuhstoschu eedsihwotaju. Wisur, urkschf juhkas un mauj lopi. Nereti fahdschas fahkumâ stahw fahda leela ehka, furas logeem preekschâ dselsis un pee furas stahw fargi. Tee ir zeetumi, furôs usglabâ zeetumneefus, lihdsi tos atkal fuhtha tahlaf us nospreestâm sôda weetami. Weenigais scho fahdschu jaukums ir skaisree firgi ar garajam frehpem un astem, furi wisur redsami dutscheem, ja pat fimteem. Ja, ne weena seme naw tif bagata firgeem, ka tif neslawâ stahwoschâ Sibirija.

Minetâ fahdscha bij muhsu pirmâ peestahne; sche numms bij jamaina firgi. Peebrauzam pee pasta mahjas. Kâ pee wisam zitâm, ta ari pee schis bij peestiprinata tafele, us furas bij usrakstits fahdschas wahrds un jif werstes garsch nobrauktâis, jif nahkoschais zeta gabals. Daschreis turpat redsams attahlumms no Peterburgas un Maslawas. Mahjâ atradisim fuhdsibu grahmatu, furâ netruhst daschadu pantinu un joku, tapat ari ihfu zeta aprakstu lihdsi nahkoschâi peestahnei, fur ari peesihmets, fahdi kalni un upes zekâ, un — luhgschanu grahmata pa leelakai datâi jauno deribu freewu walodâ, jo freewi ir ihsti deewbijigi laudis. Naw neweenas istabas, pat fuga, fur nebuhtu swehtbildes, furas preekschâ preeksch un pehz ehshanas pahrfrustojas, un teescham sijnigis ir tas, ka wilzeendos eerihfotas loti gresnas basnizas.

Teribu pilnām ūrdim mehš gahjam eekšhā, bet tikai, lai tur ūanemtu breeſmu wehſti, ūahdu wehlaſ wehl tiſ beeſchi mums bij janoklauſas: „Naw ſirgu!“ Mums bij jagaida tſchetras ſtundas. Ta bij pirmā, lai nu gan ne ruhgtakā maldiſchānās ſhini zekā; kā jau mineju, mums beeſchi nahzās gaidit daudſ ilgaſ, daſchreiſ pat weſelas diwdeſmit tſchetras ſtundas.

Sirgu, ſcho derigo lopu nebij, bet toteeſ wairak zitu negeliſu dſihwneeku; eeſahkās atkal odu un muſchu moziba, kura uſ ūahdu laiſu bij mitejuſees. Un wina uſreiſ bij tiſ leela, ka wiſi zilweſi, beſ iſnehmuma, ſtaigaja aiſſeguuſcheeſ beeeem melneem ſchidrauteem, kuri maiſuweidigi bij pahrwilkti par galwu un kaſlu lihds plezeem. Tapeh3 ari wareja eedomateeſ, ka atro- das maſakaiſ „biteneeku“ widū, kā pee mums lihdsigā apgehrbā eet bitem nolaupt ſaldo medu.

Beidsot pulkſten dewinōs wakarā, ap furu laiſu tur bij wehl tiſpat gaiſchš, kā pee mums puſdeenā, mehš dabujam wajadiſgos ſirguſ, pahrkrawajameeſ un dewameeſ tahtak. ſchi pahrkrawaſchānās ir loti nepatiſkamš darbš un atfahrtojaſ pee katras peeſtahtneſ un no tam war iſwairiteeſ tikai zaur to, ka neſchehlo pahriſ ſintu rubtu un nopehrk patš ſawu tarantaſu. Mehš eebrauzam leelā behrſu meſchā. Zekam pa labi un pa kreiſt ſtahweja kupli koki, kā muhris. Pee tam wehl drihſ ween ſatumſa un mums bij tadehſ eemeſla deeſgan uſmaniteeſ, jo kā laudis ſtahtſija, taiſni ſchiſ apgabals bij loti nedroſchš. Tadehſ mehš, eſ un manš beedriſ, noſlehdſam lihgunu — wiſch3 jau bij notariſ — peh3 kura weenš no mums ſtundu gulēš, kamehr otriſ pa to ſtarpu ſehdeſ par ſargu ar piſtoli rokā, tad atkal pahrmainiſeeſ. Beidsot tomehr iſrahdi3jās, ka bijam eemiguſchi un, kā rahdi3jās, ari laupitaji, jo — tee nenah3a. Tikai daſchāſ reiſeſ eſ druſku pamodoſ, bet meſchš abāſ puſeſ zekam bij tiſ tumſchš, wiſ- apfahrt walদি3ja dſiſſch ſchāuſmigiſ fluſumš, furu pahrttrauza weenigi ſirgu ſwanini, un eſ, domadamaſ, ka manš beedriſ nomodā, tuhdaſ atkal aiſwehru a3iſ. Nebija jau ari nekaſ ma- namaſ, kaſ waretu ſazelt nemeeru, pat ne lah3iſ ne wiſkš nerah- di3jās, furu naw truſkumš ſhini neapdſihwotajā apgabalā. Ti-

fai weentufas nometnu ugunis ſchur tur atſpilhdeja fokū galotnēs, ſihme, fa muhſu tuwumā netruhfſt wis dſihwu radijumu.

Pusnafts jau bij pahri, kad nonahzam nahkoſchā peeſtahtnē. Protams, nebij atkal ſirgu un mums wājadſeja gaidit lihds pusdeenai diwpađſmit garas ſtundas. Pa tam wehl leelais pulks maſo ſpahrnaino moztaju. Māni ſlegmatifke zefa beedri iſkļahja tuhdaſ turpat uſ grihdas ſegas, ſalika ſpilwenus un liķās gulet un drihſ ween tee bija eegrimuſchi dſitā meegā. Tī fai winu nopuhtas un waidi, fā ari kaſiſchanās meegā leezinaja, fa ari teem jazeeſch. Bet es iſmiſis drihſ atkal uſlehzu kaħjās un ſteidſos ahrā, lai gan tur nemaſ nebij labaki. Man eenaħza prahtā arabeeſchu apgaļwojumis, fa Tiberijas piļſehtā pee Genezaretes eſera dſihwojot bluſu karalis. Un ſchīni apgabalā laiķam bij apmeteēs uſ dſihwi moſfitu un nuſchu waldneefs. ſchi Sibirijas ſemes moztiba naw wis tā fā ſobu ſahpes, kuras gan ſtipras, tomehr zaur tam nedraud breeſmas. Deenai auſtot pee mums iſnahza paſta eerehdna jaunā ſewina, kurai no nuſchas koduma bij uſtuhkuſchi giħmis, kaķis un pat kruhtis un bij jabaidas no aſins ſagiſteſchanās. Neeeſkaitot minetos nepaħtifamos eemihneefus, paſta mahjas eekſcheeni, fā jau wiſas zitas winai lihdsigās, raħdija peewilzigu ſkātu. Tur ſatika ſatizigi ſehdot kopā tirgotajus, kareiwjus, augſtus eerehdnus, weenfahrschus amatneefus, wiħrus un ſewas, kuri wiſi gaidija uſ ſirgeem ar taħdu pazeetibu, kaħda atrodama weenigi pee freeweem un newis pee nerwoſajeem reetumu eiroppeeſcheem. Es maſakais newareju atfratiteēs no domam, ziſ leelu labumu ſchāi ſemei atneſis jaunais dſelſzeļſch, ja ari wiſch warbuht neiſpilda uſ winu liķtās zeribas un nepaleef par paſaules ſatīſmes zehu.

Man nebuht nenahf prahtā nogurdinat laſitaju ar to, fa uſſkaitu tam wiſas peeſtahtnes un ziſ ilgi mums winās bij jagaida, neds ari kaſ mums bij jaiſzeefch deenam un naſtim. Deemineſchu tiķai galweno. Par nelaimi weenmehar atgadijaſ tā, fa brauzām pa naķti, kuru ſpoſchee ſibeni beeſchi ween padaŗija wehl ſchaufmigaku; deenu turpreti pee 25 gradeem R. gule-

jam meerigi ehna. Dar fahrtigu meegu minetôs apstahfkôs nebij fo domat, tapat ari mums truhka peeteekofchas baribas. Tomehr mums netruhka patihkamu peedfihwojumu. Tà mehs peemehram fahdâ fahdschâ fatifam fahdu smalku fundsi, fura runaja skaidri wahzu mehle, fahda augstaka eerehdna laulatu draudseni no Irkutskas, fura ar sawu flimigo, pusgada wezo behrnu bija zelâ jau weenpadsmit deenas. Wina mums pra-weetoja, fa mums buhschot sche jagaida weselas diwas deenas.

Muhsu usmanibu faistija ari dselszeka stiga, fura atradas netahku no leelzeka. Spreeschot pehz laifrakstu sinam, es biju zerejis sche eeraudsit tahkstoscheem strahdneeku, bet redsejam schur tur tikai pahris wihru. Pat dselszeku dambis nebij wehl wisur nolihdsinat, turpreti tildi, fargu mahjinas un peestahtnes, kaut ari tikai foka, tomehr bij jau gatawas. Pehdejâs, nereti stahweja pawisam weentulas, fâ salas, leelâ mescha widû.

Ari pati apfahrtne bij zeeniga muhsu usmanibas. Jo tahlaku brauzâm, jo wairak eestigam kalnôs. Mums stahjâs zelâ gari kalnu strehki, apauguschî tumischeem skuju mescheem, istahlem atgahdinadami Bawarijas kalnajus, bet pateesibâ tee schkihra Jeniseja no Angares upes. Netruhka ari fahzofschu upju. Tà peemehram mums wajadseja pee Nischni-Udinskas melnâ nakti zeltees pahri par Udas upi, furas uhdens tif straujsch, fa schuhpoja muhsu plostu, fâ weeglu laiwinu leelee juhvas wifni.

Tà tas gahja, famehr mehs peektajâ deenâ nonahzam atkal lihdsenumâ. Sche ari peepeschî atkaphàs meschs un lihds ar winu neschehligee odu bari un mehs brauzâm pa skaištu, ihfu sahli apauguschu stepi. Ari zilweku nometnes pahrwehrtâs. Mehs nonahzam Tulunes pilsehtinâ, furai bij pat triju stahwu muhra ehkas un skaiestas pahrdotawas. Pee glaunafâs no tam prasijam sawam futscheerim, fâ gan winas ihpafschneeks kfuwis pee tahdas bagatibas. „Wunsch buhs sapirzis neihstus smts rubtu gabalus,“ skaneja ihfa atbilde. Tas bija tapat fâ pee mums, fur ari semu laudis negrib tijet, fa fahds zaur uszihstibu kfuwis bagats, bet doma, fa tas winnejis loterijâ.

XIII.

Beigas labas, wijs labi.

Mehs bijam loti maldijuschees, domadami, ka sasneeguschgi glihto Tulunas pilsehtinu, kura atrodas taisni puszela starp Kamsku un Irkutsku — ta tad numms wehl bij 400 werstes preekscha, ka nu jau leefas zela gruhtibas pahrspehtas.

Irkutskâ gribeja eeswehtit jaunuszolto teefas mahju un lihds ar to eewest semê jaunu teefaschanas fahrtibu. Pee schis zeremonijas gribeja buht flahht teefleetu ministrs no Peterburgas. Numms Tulunâ usturotees winsch jau bij nonahzis Kamskâ, kur nobeidsas leelâ dselszela lihniya un nu numms pasi-noja, ka lihds turpmakam wijsi pasta firgi japatur mahjâ.

Ko nu darit! Mehs apspreedam, ko darit. Daschi domaja, ka wajagot weenfahrschi gaidit, tad buhschot firgu deesgan. Ziti turpreti, to starpâ ari es un mans notars, bijam zitâs domâs. Mehs likam apdomat, ka tagad wisur fastahschotees dauds zetotaju un tapehz pehz ministra aishbraukschanas druhsma buhschot jo leelaka. Tadeht us preekschu ar „brihwajeem firgeem“, lai maksâ ko maksadams! Schini brihdi masafais mehs paturejam wirs-roku, bet zif aprobeschoti ari nebij Sibirijas semneeki, tapat kâ semneeki wisur, tomehr tagad tee bij tapuschgi gudri un prastja breesnigi augstu zenu. Kur par pasta firgeem bij jamaksâ tikai rublis waj diwi, tur tee tagad prastja astoni pat desmit rublus.

Tas nu wehl nebuhtu nefas, jo zetojot ar firgeem pa Sibiriju mehs newaram taupit, kâ pa brihwdeenam apzetojot Saksijas Schweizi un Bohemiju. Bet dauds leelaks kaweklis bij tas, ka semneekem bij gan labi firgi, bet teem nebij tarantafu. Wini wareja dot tikai weenfahrschus ratus, bet schee ir tee breesmigafee moku rihti. Wini ir taifiti no striksem masleet leelaki par wefas grosu un wineem apafscha tschetri riteni. Schini masajâ telpâ nu jaeweeto wisas leetas un wehl sawu paschu personu — kas gandrihs naw eespehjams.

Man mafakais no Tulunas aisbrauzot bij tīf nelahga sehšča, ka wispahrigi newareju sehdet, bet tikai gulet; pa tam šaule nepanesami dedšinaja. Tā ka es zaur daudsajām besmeega naftim biju pahrleezigi noguris, tad man nahzās gruhti atturetees meegam, kas man tomehr bij jadara, jo zitadi es waretu iskrist no rateem. Bet te mani usjautrinaja breefniigs brihšščeens. Ais mums brauzošchee rati, kurōs sehdeja meerteesnefis un apteekneefs, bij isšchihdušchi, bij saluhsusi preekschejā ašs. Kutscheers isjuhdsā sirgu un steidsās atpakā, lai atnestu zitu, bet pagahja laba stunda, kamehr tas atgreesās. Wehlať ari pee muhsu rateem notifa nelaimē. Utsfaneja šawada tirkšščešana — bij nokritusi rehpe. Ilgi nopuhlejamees to usdabut ritenim. Bet welti. Beidsot mehš eeraudšijam wahrtu šargu. Sibirijas šahdscham daudšfahrt apfahrt augsti šhogi un pee preekschejeem un pakatejeem wahrteem stahweja wihrs, lai brauzejeem atdaritu wahrtus. Mehš to pašauzām un wišch ari teescham šinaja padomu. Nonehma šabojato riteni un ar zirwja un naglu palihdsibu — pehdejās israhwa turpat no rateem — usdšina un peestiprinaja rehpi. Šcho zeta otru puši usšahfot mums parahdijās nelaimi wehstosčas sīhmes. Medineefs usškata to par šaunu sīhmi, kad tas us medibam iseedams šateef kahdu wezeni. Bet mums no Tulunas isbrauzot pahr zetu pahrgahja šimts zeetumneeku, kuruš pawadija šaldati un kuru wasčas šchāufmigi šchwadseja. Tas tatschu newareja nošihmet neko labu.

Tomehr ari šchim zeta gabalam peemita dauds patihkamū ihpašhibu. Wispirms muhs pahrsteidsā stepe, kura ar katru deenu tapa plaščaka, un parahdijās ari wairāť kulkuras sīhmju. Tur bij wilnojoščas jau dšeltenas rudšu druwas, šati ausu lauki, waj ari seedošchi kartupefu lauki; tur ara semneeki, kamehr pahr winu galwam gaisā trallinaja zihrulis; pee apwahrschāna bij redšamas semas, mescheem apauguščas kalnu muguras, eeschogojums šchāi mihligajai glesnai. Bij ari peewilzigi apluhfot, kā šcho semi šagatawoja sehščanai. Tur kā peemineklis labibas widū pazehlās pusšagrufdejis zelms. Te weenkahršchi

aifdedfina meschu. Apkrijdami tee pataija weetu netifween darba leetam, bet ar saweem pelneem apmehslo ari semi.

Bet schim apgabalam peemita ari faut kas sweschads, ihsti asiatifks. Kurp ween azis meti, wisur redseja tekam masus, bruhnus dsihwneezius, furi isskatijäs pehz schurkam un kad mehš pahrtikam pahr daschäm, ihšu sahli apauguschäm eefalnittem, muhsu azim parahdijäs kahda pufe, fura mehds augt us stahwajeem nepee-eetamajeem, Alpu augstumeem, bet furu Alsbai-kalijä atradam milfigä daudsumä. Ja kahds wehls pluhft schis skaitäs pukes bej fakla lauschanas, tas lai dodas us Sibiriju, sche täs dabunamas pawisam ehrti us lihdsenas femes.

Dat zilweku nometnes, furu sche sewischki dauds un bagatigi apdsihwotas, atstahja labaku eespaidu, nekä agraf redsetäs. Daudsu mahju preefschä atradäs glihti dahrsini, furös finams bej pukem bij tikai behrsi, jo augtu foksi Sibirijä neifdodas. Scho pirmo no semneeku sahdscham augligajä widus Sibirijas stepë sauza par Simu. Sche ari muhsu no tschet-reem lozefkeem pastahwoschais pulzinsch atkal pamasinajäs. Otro ratu eemihneeki isskaidroja, fa winu finanses teem neatwehlot turpmaf wairs isleetot dahrgos semneeku sirgus un ar ihstu freewa pazeetibu tee eewadajas kahdä nabadfigä semneeku dsihwofli, lai tur nogaiditu. Mehš ar notaru steidsamees tahfaf. Un mums gahja tif labi, fa to nemas nebijam zerejuschi. Tä fa ministris mums bij jau it tuwu us papehscheem un mehš tä steidsamees, tad muhs notureja par wina preefschtetscheem, wehl jo wairaf tadehl, fa mans beeds bij uslzigis sawu uniformas zepuri un taifja toti swarigu seju. Tä mums pats pats apgahdaja priwatus sirgus un par ihsti mehrenäm zenam. Tapehz mehš ari tikam ar nezeretu ahtrummu us preefschu. Tä peemehram mehš kahdu deenu nobrauzam ne masaf fä 125 werstes.

Tahdä fahrtä tad ari augstajam fungam nebij eespehjams muhs panahft. Bet zif usjautrinofchi bij noskatitees, fä rihkojäs us wina sanemschanu. Pasta peestahtnu pagalmôs stahweja dutscheem sirgu, furu garäs astes bij glihti ussetas, wineem lih-

dsās kutscheeri šawōs labafajōs, šarfanajōs freflōs un no-
špodrinatōs šahbakōs. Un tikpat šwinigi, kà pagalmōs, išskatijās ari
pastu namu eekšchpušē. Tur fungi frafās ar ordeneem pee fruhtim
nemeerigi staugaja šchurp turp. Weens no šcheem, kahds wezs plezigs
padomneeks, kursch jau ilgus gadus mahjoja Sibirijā un no
kura es nupat wehl domaju: „Tas tif ir ihsts freewu tihps,“
ušrunaja mani tefošchā wahžu walodā un jo dsihwi intrefejās
par manu zefojumu ap šemes lodi, t. i. pa Sibiriju.

Jo tablaš mehš brauzam, jo nepanesamakas mums kluwa
zela gruhtibas. Tagad mehš gan „šargajam nakts meeru“, bet
muhšu nakts meeru trauzeja atkal ziti. Reiš mehš, kà weenigee zefi-
neeki, it ehrti eerihšojamees pasta namā uš grihdas. Bet te pee-
brauza kahds ahrsts ar šewu un trim behrneem un winau pa-
tihkamās balsis neapklusā wišu nakti. Zitā reišē studenti bij
eenehmuschī wišu telpu, tā ka mehš ar leelām mokam dabu-
jam brihwu faktiau.

Nekahds brihnums, ka jutamees meefigi un garigi pawī-
šam panihšuschī. Mehš bijam apauguschī netihromeem, nogu-
ruschī no pahrlaištām besmeega naktim, iššalkuschī un iššlahpu-
schī, muhšu lozekti šahpeja pee masafās aiskahršchanas, pat
muhšu išchemodani bij šalaušiti, šaplošiti un peeputejušchī, un
žitadi ari nemas newareja buht! Bet atpestišchanas štunda
tuwojās.

Tas bij muhšu zefojuma dewitās deenas rihtā. Mehš
brauzam pa plaschu, weenmuligu lihdsenumu. Te mums pa
kreiši pamirdseja plats upes špogulis, kuras otrā pusē steepās ne
augsti, šaki kalni. Ta bij Ungara, pee kuras atrodas šlawenā
Sibirijas galwas pilšehta. Muhšu širds šahka štipraki puštet.
Bet drihš mehš redšejam wehl kaut ko labaku. Mehš apbrau-
zam ap kahdu lihšumu un te nu muhšu azim parahdijās aina,
kahdas škaištakas wairs newar ar eedomatees, un kahda atrodama
tikai šchini plaschajā, nemihligajā un neišfoptajā semē.

Paščhā preekščhā uš škaištās, šafas mešču apauguščas pakalnes
pazehlās lepns šlosters, ar mirdšošcheem frusteem un lepneem tor-
neem, aif wina plats tumschš uhdens špogulis ar daudšām ša-

lām salam, kuras isfkatijsā kà peldošchi puķu pušči — ta bij Ungaras upe, kura šche isplesčas esera widā — aif ši leela uhdēna, aissargata no augsteem meschu apflahteem kalneem, steepas gara namu rinda, kuru starpā pazehlās daudso, filgani balto basnizu slaiķee torni, — aina, kura masleet atgahdinaja Stokholmu, kaħda ta parahdas no juhras puķes.

Tā mehš tomehr beidsot bijam šasneegušchi šawu taħlo zefa mehrfi, Irkutsku. Krusta karotaji gan jutās laimigi, kaħ tee peħz ilgas apkahrmaaldischanās eeraudsiĵa šwehtas Žianas muhrus, bet laimigafi par mums tee tomehr nebija.

XIV.

Sibirijas Parīšē.

„Sawu Leipzigu es slaweju, wina ir masa Parīšē“ — nesinu, waj labajeem šibireescheem pašihstami šche Ģetes wahrdi. Bet ari Irkutsku tee ar lepnumu dehwe „par maso Parīšē“; bet ĵif taħlu teem uš to teesiba, rahdis šefošchais.

Ja no reetumeem nahkdani iš taħleenu ušluħkojam pilšehtu, tad winas isfkats teescham krahschus. Kaħ mehš to eeraudsiĵam, mums bij wehl wešelu stundu ko brauķt lihds tureenei. Pat tad wehl winas eespaids bij leelisfs, kaħ muhs no tās šchihra tif wehl upe. Ungara šchini weetā tif plata, kà Elbe pee Ģamburgas. Pa winu brauķa, ja ari ne milsiĵi twaikoni un lepni trihsmaštu kuĵi, tad tomehr netiĵami leelas laiwas, kuras nahk no tuweĵā Baikala esera waj atkal dodas turp un ir peekrautas tornu augstumā muzam un kaštem. Pahr winu uš pilšehtu wed prašts nestiprs tilts. Bet eekams dodamees tam pahri, apluhkosim pawiršchi nokalnes, kas steepjas gar šcho upes kraštu. Tās naw wišai augstas, bet ir apflahtas ļoti beesu jaunu un apbrihnojami šwaiga šatuma škuju meschu un šchini škaištajā mešchinā muhsu azis pahršteids patihkami neleelas glihtas wašarnižas.

Bet nu pahri par fokä tiltu! Kad mehš, abi lihds nahwei noguruschee zelotaji, bijam ari scho usdewumu ispildijuschi, tad kahds mass atgadijums eessch mums pamodinaja gandrifs pilnigi issuduscho jautribu. Pee upes stahweja telts, furä atrodas daschas sakas augoschas pukes, patwaris un daschas degwihna glahsites. Telts bij tif schaura, ka tani wareja saet ja dauds kahdi seschi zilweki un tomehr tai bij lepnaiss usraffts: „Simenes dahrs“. Warbuht, ka kahds nometinatais, furam truhka wajadfigo lihdsjektu, sche bij mehginajis eerihkot „restoranu“ jeb „pirmäs schkiras lauschu dahrsu“.

Nu, kas us mums atteezas, mehš wis nepabalstijam jauno eesahzeju un neegreesamees pee ta, bet pasauzam kahdu tuwumä esoscho ormani, lai masakais muhsu kahrtai peemehrigi eebraktu galwas pilsehtä. Zif patihkami bij ismainit „telegu“, fura draudeja apriht muhsu pehdejos spehkus, pret rateem, furi, masakais pehz sibireeschu domam, bij gresni.

Jabrauz bij katrä sinä, jo few par jo leeleem brihnumeem, mehš redsejam, ka pa scho Sibirijas „Mas-Parisi“ newed wis taisnas eelas, ka pa Franzijas galwas pilsehtu, bet kanati, ka Wenezijä, tifai ar to isschkiribu, ka sche uhdens bij dauds netihrafs un tumshaks. Tifai kahjam buhtu bijis eespehjams eet pa schauro dehtu trotuaru.

Bet lai nebuhtu netaisns, tad man japaskaidro, ka Jrfutskas eelas neatrodas pastahwigi schahdä „mitri-jauträ“ stahwofli, ka tas ir ar daišo Weneziju. Wisä Sibirijä bij to wasaru neparasti dauds lijis un tifai tapehz schi „Mas-Parise“ bij pahrewehrutusees par uhdens pilsehtu. Pehz pahris deenam sche grehku pluhdi bij atkal noschuwuschi, bet to weetä tagad eelas pahrfahja beesa putektu kahrtä.

Tapat ka eelas, ta ari nami nebuht neatgahdinaja lepno Parisi. Bija tee paschi neglihtee, peleftee fokä nami, kahdus lihds schim bijam redsejuschi kahdschäs. Bet drihs ween schis skats pahrgrosijäs. Zaur plaschajam preekschpilsehtam mehš nemanot nonahzam pilsehtas galwenajäs eeläs un sche nu stahweja — weena pee otras — ja ari ne Tschikagas un Nu-Jor-

fas diwdesmit stahwu „debes s'krahppi, tad tomehr eewehrojami leelas ehkas. Gandrihs wifas winas zeltas „apafsch jumta“, jeb pareisafi fakot: pah'r tam steepas leh'sens jumts. Bet masàs, patihkamajà deenwidneefu stilà taištàs mahjinas lepojàs gresnàm pahrdotawam, furu eefschene tifpat plaschuma fà eerihkojuma sinà wareja pilnigi stahtees lihdsàs Eiropas leelpilsehtu pahrdotawam un basareem.

Un fas wifis no wifàm fungu semem nebij atrodams: te apawi un wifadi ahdas isgatawojumi, tur fainneezibas rihfi, porzelans, isstrahdajumi no dsel'ss, wara un misina; zità weetà atkal wifadas ehdamas leetas, fà: tehja, kafeja, rihfi, schahweta gaka, defas, fonjerwi, bisfwiti, saldumi, tabaka u. t. t. Bet leelafee un fkaistafee ir drehbju un modes weikali, jo Sibirijas dahmas, lai gan, jeb warbuht taisni tadeht, fa tàs tif tahlu no leelàs pasauls, mihl gehrbtees pehz wisjaunafàs modes.

Protams, fa Irkutskas 30 lihds 40,000 eedfihwotaju newar weeni patehret schos freetni leelos pretschu krahjumus, bet wini tos issuh'ta us wifàm pufem, sewischki us auksto Jakutsku, fura ir eewehrojama fà pilsehta Sibirijas seemefòs un us kureeni war nokfuht pa uhdens zeku, pa Ungaras un Lenas upem. Us Irkutsku if gadus eewed prezes pa $1\frac{1}{2}$ miljon rublu (modes pretschu ween pa 8 miljoneem) un iswed (tuwejàs Kinas tehju un sihda audunus) pa $8\frac{1}{2}$ miljona. Tadeht nekahds brihnum's, fa tur ari atrodami miljonari, starp pehdejeem sewischki minams leeltirgotajs Wtorows, fursch ari wehl daudsàs zitàs Sibirijas pilsehtàs eerihkojis pretschu noliktawas un pahrdotawas. Tomehr naw japeemirft, fa pee schis leeliskàs tirdsneezibas, kahda schini mas apdfihwotà semè pawifam needomajama, peedallas ari leela dafa fihneeschu. Winu pahrdotawas ar freewu un fihneeschu isfahrtnem atrodas kahdà fahnu eelà, un lai gan fihneeschu prot loti wahji freewu walodu, tad tomehr tee pret pirzejeem loti usmanigi un pee'flahjigi. Tà es eegahju kahdà no winu weikaleem, lai nopirktu jaunu zefa sominu, bet bisotais fomijs atnesa man tàs weetà ar sawadàm figuram apkrah'sotu tapeti.

Irkutskā eēnem pirmo weetu ne tīf ween Sibīrijas tirdz-
neezibā, bet ari Sibīrijas selta eeguhschanā. 1893. gada wasarā
Irkutskas gubernā ismasgaja ne masaf kā 35 miljonus pudu
selta smilšhu, zaur ko eeguwa $25\frac{1}{4}$ puda tihra selta, kuru no-
suhitija uš Peterburgu. Bes tam wehl pilsehtā pašchā kalnu
direkzijas laboratorijā iskauseja wehl 600 pudus selta, kuru pee-
weda no pahrejās austrumu Sibīrijas. Tomehr nedrihstam do-
mat, ka šhini Sibīrijas Parīsē walda weenigi materialās intres-
ses. Pawisam otradi, šhi pilsehta ir ari garigas dshwes wi-
dus punktš, un sewiški garigais elements ir pratis dabut
pahrswaru. Šhe ir ne masaf kā diwdesmit krewu pareisti-
zigo basnizu, weena katoku, weena wahzu luteratizigu basniza,
uš kuras wahzu walodā usrakstīts: „Swehtits lai top taws
wahrds“, tad wehl diwas sinagogas un diwi flosteri, weens
muhkeem, otrs muhkenem. Dirmejis „šwehtās augschamzel-
šanas“ flosteris, karam mehš pilsehtā nonahkot brauzam garam,
ir weens no Sibīrijas leelafajām šwehtnizam, jo tur šudraba
šchiristā atdušas pirmā Irkutskas bihškapa, šwehtā Inokentija
relikwija. Mahkšlas sinā starp minetajeem deewa nameem
pirmo weetu eēnem jaunā romanu stilā buhwetā basniza. Winas
eekšheene pateest apluhkoschanas zeeniga. Jhsts mahkšlas darbs ir
koka isgreesumeem un seltijumeem bagatigi isrotatā šeena, kas
atšchir altari no widus basnizas.

Blakus garigajām šhe plaufst un seed ari laizigās interesēs.
Irkutskā ir ne masaf, kā tšchetrdesmit školu, diwas puisenu un meitenu
gimnasijas, weena augstaka meitu škola, weens seminars, weena
augstaka mahzibas eestahde preekšč školotajam, kadetu škola,
kalnu instituts un politehnika. Tahlak šhe ir wehl Peterburgas
Keisariskās geografskas beedribas nodala „Austruma Sibīrija“,
weena „Austruma Sibīrijas mediziniška beedriba“, swaigschau
luhkotawa, museja, kā ari publiska biblioteka „Potanina“ ar
lasamām sahlem. Šhi biblioteka nosaukta pehž slawenā
Sibīrijas pehtneeka Potanina, kuru wina zelojumōs pa šcho
semi wina seewa weenmehr pawadija. Nesen šcho publisko
ehku rindā bij stahjusees jauna teefas mahja, ehka, kura bes

bailem waretu rahditees ne tif ween Sibirijâ, bet ari katrâ zitâ weetà. Pa muhsu uftureschanàs laiku Jrkutskâ ta bij skaiſti iſgrefnota farogeem. Pee galwenàs ee-ejas pliwinajàs diwi ſewiſchfi leeli farogi, uf kureem bij rakſtits leeleem burteem: „Deews, ſargi muhsu Keiſaru! — Deews, ſargi muhsu Keiſareeni!“ Deenu pehz muhsu nonahſſchanas Jrkutskâ bij ſchis mahjas eefwehtifchana. Jhfi pehz mums atbrauza miniſtra fungs.

Ne tif ween zilwefi ruhpejuſchees par ſcho Sibirijas widus punktu, ari laipnâ dabas mahmulina tos naw aismirſuſi. Jrkutskai ir eewehrojami weſeligſ klimats. Dilonâ ſche nemaf nepaſiſt un pa muhsu uftureschanàs laiku ſchini pilſehta, pus-deenas laikâ deefgan augſtâ temperatura naſtim noſlihdeja uf nulli.

Tomehr nedrihſſtam domat, ka ſchi pilſehta lihdfinajas Pariſei fâ preeku un baudu pilſehta. Sche naw pat kas atlihdfinatu no reetumeem nahzeja zefineefam par garâ zela gruhtibam; ſche naw ne teatra, ne kaſejnizas, naw pat lepnaku weefnizu. Mehs peebrauzam pee Deſo weefnizas, kura ir pirmâ wiſâ pilſehta; ta bij weenfahrfcha, lai gan tai bij ſaws ſchweizers. Par nelaimi gaidamo ſwehtku labad tur preeſſch mums noguruſcheem zefineefkeem nebij ſwabada faſtina, kur apmeſtees. Mums bij jadodas tahtaf uf Amura weefnizu, kur atradam beidsot pajumti.

War gan eedomatees, kahda ſchahdòs apſtahtlòs bij dſihwe Jrkutskâ. Ko no ehdamàm leetam wareju ſadabut, tas bij netizami dahrgi. Tâ Sibirijas weefnizâ, furu mehs ar draugu bijam uſmeklejuſchi, mehs par diwàm mehrenàm kotteem un daſchàm butelem alus ſamaſſajam ne maſaf fâ 4 rubli 50 kapeikas, pee tam wehl ſchaubigâ labuma meefchu ſula nebij wis no Minkenes alus daritawam, bet tureenes iſgatawojums. Weens zigars maſſaja 30 kapeikas. Toreif muhs wehl iſbrihnoja ſchis pahrlaeku augſtâs zenas, jo nebijam peeraduſchi pee Sibirijas dahrgàs dſihwes.

Bet brihnifchfigafais ir tas, ka muhsu Maſaja-Pariſe nebuht netruhka labu un lehtu gahrdumu. Pilſehtu apluhfojot

mehs nonahzam us tirgus, fur pahrdewa ehdamas leetas. Mums par jo leelu pahrsteigumu tur bij labi rediši, rutki, sîh-poli, gurki, schahweta selenga un şahlits omuls. Abas pehdejâs siwju şugas nahf no Baikala esera un sewişski omuls ir loti gahrds. Tas ir şilkes-weidigs lasens ar gaischi şahrtu galu, fursch bes minetâ esera atrodams tikai wehl seemelu Ledus juhrâ. Tapehş ari mehs şchai tik tahlu isflawetajâ Sibirijas paradise pašchi israhdişam nama mahtes lomu, eepirkamees minetos gahrdumus, şakrawajam wişus turpat nopirktâ, weenfahrschâ grosâ, pahrneşam şawâ nabadşigajâ istabinâ un apeşdam ar tahdu şahri, şahda isşkaidrojama weenigi zaur ilgo gaweni.

Uri wehl zitadâ şinâ es Irkutskâ peedşihwoju maldişchanos. Tur, kâ şinams, dşihwo laba datâ wahzeşchu. Kâ to biju darijšs daschadâs zitâs paşaules malâs, tâ ari şche gribeju ar teem papşahpat pee putošcha alutina. Bet neweens man neşinaja pateişt, fur şchee tauteşchi şateefas. Masakais, kad eegahju şahdâ pahrdotawâ, us kuras bij usrakştits wahzu walodâ „mees-neefs“ un praşju tur esošchai meitenei, furai bij ihşts wahzu isşkats, waj wina prot wahzişki, ta man nofaumejusees atbildeja: „Ne, bet mana wezmahte prata wahzişki.“

XV.

„Şkaiştâ şilâ Donawa“ Aşijâ.

Jau Irkutskâ bij manams juhras gais. Kâ tas bij eespehşams? Şchi pilşehta tatschu atrodas tâ puşlihdş Sibirijas widû un lihds austrumu juhras frasteem ir wehl daschas tuhşstosch werstes.

Un tomehr tâ tas bija.

Tagadeşaim Keisaram us wina leelâ zetoşuma daschadas Sibirijas pilşehtas zehla goda wahrtus; şchee wahrti paştahw no pihlareem, furi augşchâ şaweenoti ar loşu. Tahdi bij ari Irkutskâ. Wini atrodas pilşehtas seemelu austrumôs, ir taişiti

no kofa, bet wineem ir ļoti svarīgais usraksts: „Zeksch us Klufo okeanu.“

Ēee Irkutskas teescham eesahkas otra puse no leelā zela, kursch wed schkehrsam pa wisu Sibiriju un nobeidasas pee Klufās juhras frasteem. Tā ka pehz mana wežā matematikas skolotāja domam zela otra puse weenmehr masaka par pirmo, jo pee pehdejās mums preefschā arweenu wehl wairak, nekā puse, pee pirmejas turpretim ar katru šoli masak nekā puse, tad ari schis usraksts man bij ihsti patihkams. Wini man islikās, kā negaidits praweetojums, ka beigsees wisas manas Sibirijas zeeschanas, ja, pat kā sweizeens no tahlās dsimtenes, jo Sibirijai laimigi zauri tizis, es gribeju pa Klufo okeanu dotees atpakal us mahjam. Tomehr Irkutskas wahrtu usraksts man eedwesa ari ruhpes. Ēai gan schi pilsehta man sneedsa tif mas materialu baudijumu, tomehr ta bij kā kahda kulturās oase manā zelā.

Nu man bij atkal jadodas ahra meschōs, lai gan ta bija pehdejā reise. Pehz wisu domam bij schi leelā semes zela otra puse dauds gruhtaka, nekā zeksch no Krasnojarskas lihds Irkutskai, lai gan ari tas man bij maksajis dauds puhlinu. Uri tagad dauds runaja par schi apgabala nedroschibu. Un schis sinas nemas neisflausijās netizamas, ja dsirdeji, kā ar droschibu stahw Irkutskā paschā. Tā peemehram tur nesen bij idaritas wairak eelauschšanās sahdsibas noluhkā. Kahds godigs pilsonis zaur to isbeedets nopirka pistoli, peelahdeja un nolika to wakarā gulet eedams pee gultas. Nakti teescham pee wina eenahza kahds saglis, satwehra eerozi un apdraudeja ar to meerigo dufoscho pilsoni, lihds tas winam nebij atdewis wisu sawu naudu.

Waretu ari par šewi pastahstīt kahdu drusku newainigaku peedsihwojumu. Es ar kahdu fungu nogahjam us kahdu no nedaudsajām un pee tam ļoti weenfahrschajām alus pahrdotawam. Mums mahjās nahkot bij jau pilnigi tumschs. Bijam nomaldijuschees un tapehz tuwojamees pretim nahzejam, lai tam paprastu, parahdit zetu. Bet schis labais wihrs laikam domaja, ka mehš esot eelu laupitaji un isbijeēs kahpās atpakal.

Par Iaini tas bij weenigais atgadījumus, fur manai neezigai personai bij darischana ar Sibirijas eelu laupitajeem.

War gan eedomatees, fa wisas schis haumas mani newareja atturet apzefot ari schis plaschàs semes otru pusi, jo man nu reis atfal bij laime. Man gan bij jafschiras no mana lihdfschinejà zela beedra, notara, jo winsch atgreesàs atfal atpafal us Uralu. Es speedu schim freetnajam wihram pateizigi rofu, jo — pawisam preti adwokatu un notaru paradumam — winsch no manis neprastija mafas par saweem pakalpojumeem.

Bet mans labais genijs bij gahdajis winam weetneefu. Kahds mefaniks, ari dsints balteets, bij dabujis maschinu waditaja weetu selta masgatawàs Amura upes lejas galà. Tagad winsch gribeja dotees us tashajeem austrumeem, kopà ar saweem diweem behrneem, feschus gadus wezu puisenu un desmit gadus wezu meiteniti, furi tam bij palikuschi pehz seewas agràs nahwes. Winsch mefleja zela beedri pa datai ais taupibas, pa datai, lai nebuhtu jazelo weenam. Protams, fa es ar leelu preefu peebeedrojós schim wihram, fursch runaja tefoschi pa wahziski un bij ari zitadi weifls un laipns zilweks. Winam un labajam notaram man bij japateizas, fa mans zefojums zaur scho milfigo seemefa semi bij samehrà deefgan weegls.

70 werstes garo zela gabalu no Irkutskas lihds Baikala eseram waretu gan nobraukt ar twaifoni pa Ungares upi, bet tas eet loti lehni un tadeht mehš nolehnam palift pee sawa tarantasa, wehl jo wairaf tadeht, fa zefsch lihds minetam eseram loti labs un apgabals apburofchi skaisis. Schini gadijumà ta bij teefham iswisinaschanàs, fahda otrreis wairs neatgadisees schini tuffschajà semè.

16. julijà, 61. deenà pehz manas aizefoschanas no Wahzijas mehš atstahjam Irkutsku. Mehš brauzam zaur plascho basaru, fursch atradàs pee pilsehtas Seemefu wahrteem, fur daudfàs foka buhdàs pahrdod dselsi un ahdas, gultas, drehbes un tam lihdfigas leetas. Eefahnis mums palifa Jerusalemes basniza, fura atrodas us pakalnes mescha widu un no fureenes ir skaisis isskats us plascho pilsehtu, us plascho mirdsofcho Unga-

ras uhdens spoguli. Šcho ſkaiſto ainu noſlehdſ otrpus upes eſoſchais Augſchamzelschanàs floſteris. Kad ari piſſehtas pehdejee fokā namini bij palikuſchi mums aiſ muguras, muhſu zekſch gahja wairaf ſtundas pa kalnu lihdsenumu Angaras labajā puſē. Upe wehl nebij redſama, bij redſams tikai otrs kalnainais, beesu meſchu apauguſchais kraſts. Bet toteeſ muhſu uſmanibu ſaiſtija muhſu tuwakā apfahrtnē. Jauni ſehiti preeſchu meſchini mainijās ar kuplām druwam, kuras — bija mehſlotas. Tapeh3 ari ſche redſejam augu, kuru wehl lihds ſchim nebijam redſejuſchi Sibiriajā — leelas treknas kanepes. Bet kur parahdijās ſahles klajumi, tur auga nebeidſamā daudſumā leelās kumeles, weza paſina no tahlās dſimtenes, kuru tur neprot zeenit, bet kura ſche ſweſchumā, mums mihi uſſmaida.

Ar laiku upe tuwojās un mehſ no augſchas warejam noſkatitees uſ winas plaſcho uhdens lihmeni ar daudſajām, ſalajām ſalam; tahlumā bij redſamas warenās, ſilās kalnu wirſotnes — ſchee kalni attrodas pee Baikala eſera. Šchi burwigi ſkaiſtā aina mums druſku atgahdināja Iſaru un Innas upju apgabalus. Wehl daſchas ſtundas un zekſch weda lejup uſ upi, un tad tahlaf gar winas kraſtu. Tagad aina lihdsinajās Donawas eelejai ſtarp Einzi un Wihni, jo wairaf tadeht, ka tagad ſeemeſu kraſts bij tapis kalnains; tikai iſſchkiriba bij ta, ka weenigi dſejneeka fantaſijā Auſtrijas upei ſils uhdens, turpreti Sibirijas Donawai ſkaiſta ſila krahſa un pee tam uhdens tik dſiders, ka wairaf metru dſitumā ſkaidri redſams dibens. Lihdſigi milſigai kauſeta ſtikla ſtrahwai, upe ſteidſas 3aur augſtajeem, kluſajeem meſchu apauguſcheem kalneem. Sirdi zil-dinoſchs ſkats.

Uſ ſchi zela gabala mums bij preeſchā tikai trihs peeſtahtnes un mehſ katreiſ bijam tik lainīgi tuhdat, dabut ſirgus. Leelakā daſa zetotaju bij braukuſchi tikai lihds Irkuſſkai. Pirmajā peeſtahtnē mehſ ſatikam kahdu dahmu, kura dſihwoja pee Baikala eſera un bij ar ſawu ſlimo behrnu bijuſi Irkuſſkā. Wina mums dewa peewilzigas ſinas par to, ziſ toti dahrgi eſot Sibirijas ahrſti, bet ka winu ſinaſchanas nebuht neeſot peemeſ-

rotas augstajai maksai. Uri kundse pate sūhdsejās par nerwo-
siteti, peerahdijās, ka šchai laika šlimibai nepeeteef ar muhsu
kulturas semem, bet ka ta jau paspehjuši atrašt zefu pat us
šchis jaunās semes tuffnešigeem apgabaleem.

Deewilzigs preešchmets apluhšofchanai muhsu zefā bij
dselsszela buhwe, furai Baikala apgabalā wisgruhstakee šchkehr-
schti zefā, bet gar kuru šche loti nadsigi nodarbojas. Sahkumā
stiga bij gahjuši tuwu šchofejai. Bet tad mehš to it negaidot
eeraudšijam otrpus upes, fur wina gahja tikai daschus metrus
augstaf par uhdens lihmeni gar stahwajām flinšchu seenam,
kuras bij daudš weetās šawadi šarkanā krahsā. Tā ka wisa
wajadsigā dselss jaatgahda schurp no tahlas Eiropas Kreewijas,
tad paces wehl labs laiks, kamehr šche uszels tiltus, bet šchis ir
no škaištafajeem apgabaleem, pa kureem eet jaunā dselsszela
stiga.

Bet otrpus Ungaras esofchai kalnu nogahsei ari zita šwa-
riga nosihme. To islauschot daudsās weetās parahdijās afmenu
ogles, un teescham šche atronas besgaligi slahni šchās dahrgās
kurinamās weelas, kuras tikai nesen atrada. Ar Sibirijas wirs-
pusti dabas mahte apgahjusees kā ar pameitu, bet winas flehpi
ta flehpusti totees dahrgakas mantas — šarkano seltu un —
melno dimantu!

Dulkstens bija tšchetri pehz pusdeenas, kad Sibirija mums
parahdija šawu neweesmihligo dabu. Nupat wehl debess bij
dsidra, šaule selti kalnus un meschus. Bet te peepeschī wišs bij
eetihts beesā miglā, patihkamā wasaras šiltuma weetā eestahjās
stiprs wehšums, tā ka mums drebukī gahja par šauleem.
Schahdas ahtras gaisa mainas naw nefas rets Baikala apga-
balā, jo šchis esers ir milšiga aukstuma usglabatajs schini jau
tā aukstajā semē.

Schoreiš nepatihkamais aukstums par laimi nepastahweja
ilgi. Drihs tapa atkal gaischs, bet wišu deenu pastahweja ihsts
rudens wehšums. Bet mehš ari nebijam wairs tahlu no mehrka.
Mehš brauzām garam krahschnam, gaischi šafam žiruku foku
mescham. Tad zefsch weda us neleelu pafalniti un šche nu

muhſu azim parahdijās neaismirstams ſkats. Eeſeja bij tiſ ſĉaura, ka winā atliſās telpas tiſai zefam un upei. Pa labi un pa kreiſi pazehlās diwi milſigi kalni, lihdsigi wahrtu piĉla-reem. Un tee ari bij leeli dabifſi wahrti, jo zaur ſamehrā ſĉauro ſpraugu bij eeraugams baĉli mirdoſoſĉs uhdens ſpogu-lis, kuru arweenu wairaf paplaſĉinajās, ſamehr tas neiſmeh-rojamā taĉlumā nobeidsās pee dobaina muĉra, no kura newa-reja noteift, waj tee ir kalni, waj padebeſĉi.

Baikala eſers ir leelakais eſers paſaulē, triĉs reiſ tiſ leels kà Saĉſijas karaliſte, bet ne tiſ wehrtigs, kà peĉdeja, jo kaĉda noſihme ſĉim nedſihwajam uhdem, ſalihdsinot ar ſĉo ſemiti; lai gan tanī neatrod Sibirijas ſelta, tad tomehr tanī ſeltu — taiſa.

XVI.

Bodenes eſers paleelinatā weidā.

Students buĉdams brauzu kopā ar kaĉdu studiju beedri no Ēeipzigas uſ Ĥalli. Peĉdejais ilgaku laiku guleja; atmodees un eeraudſiis weenmuligo ſlajumu, tas eeſauzās: „Tiſai apga-bals!“ Man eenahza praĉtā ſĉis neezigais atgadijums, kaĉ bijam ſaſneeguſĉi ſlaweno Baikala eſeru. ſĉurp brauzot manas zeribas nebuĉt nebij maſās. Ja ari wahrds „Alpu eſers“ munis tuĉdaĉ neatgahdina ſĉweizeeſĉu weeſnizas un winu gresnumu, tad tomehr tas, ko man Irkutſkā par ſĉo eſeru ſtaĉſtija, wareja gan modinat lihdsigas domas. Eſermalā meĉs atradiſĉot iĉſtas jaunlaiku weeſnizas. Bet ko es tur eeraudſiju! Kaĉ bijam apbraukuſĉi milſu wahrteem pee Ungaras upes iſteſas un nu brauzam gar milſu eſera reetuma kraſtu, meĉs driĉs nonahzam pee garas ſaĉdsĉas, kuru ſauza par „Ziruta ſaĉdsĉu“. Wina atrodas ſoti ſkaiſtā weetā pee ſtaĉwo, augſto kalnu kaĉjam, bet tur nebij neſas wairoſ, kà „tiſai apgabals“. Ehſas bij nabadiſigas koka buĉdas, kuras tiſai maitaja apga-

bala pateeso jaukumu un Sibirijas glihto pahrdotawu weetâ sche nabadfigas, netihras bodeles. Sem weza fokajumta atradâs kahds pusduzis istabu, no furâm tifikai weena wehl bij swabada. Istaba bij aisslehdsama ar aiskahrtni un winâ atradâs tifikai weena gulta, bet schi gulta nebij nefas wairaf, fâ weenfahrscha fokalahwa bes madratscha, bes apsega. Weenigais labums schim nejaukajam dsihwoflim bij tas, fa milfigajâ krahsni sprehgaja gaischa uguns, jo laifs pa tàm starpam bij tapis koti auksts (16. jultijâ) un afs wehjsch kuhla tumshos esera wimnus.

Mehs eerihkojamees, zif labi ween eespehjams schaurajâ telpâ un pastellejam wafarinas. Sche tatschu wajadseja buht swim, no furâm mehs lihds schim bijam Sibiriâ koti mas redsejusch, lai gan grahmatâs par tàm dauds stahstits. Bet mums atnesa tifikai kahdu „Sibirijas tautisku ehdeenu“, ar gatu pilditus mihsklas puhslischus, furi peldeja plahnâ supê. Neskatotees us to mums par „nakts mahju un ehdeenu“ wajadseja samakst 2 rubli 30 kap.

Dehz weenfahrschajâm wafarinam, furas mums bij ja-eebauda sawâ istabinâ — jo weesnizâ nebij ehdamistabas — mehs buhtu ari labpraht kaut fo dschruschi un tapehz dewamees us sahdschu. Tur mehs atradam kahdu buhdu, furai bij wahzu usraksts: „alus pahrdotawa“. Tâ tad ari sche tauteeschil Preezigi mehs dewamees eefschâ, bet kad es frodsineefam usrunaju mahtes walodâ, winsch tifikai nesaprasdams purinaja galwu. Man te gahja tapat, fâ tam franzusim, kursch Dresdenê us kahdas pahrdotawas lasija: „Sche runâ pa franziski.“ Schis usraksts winu peewilka un winsch eegahja eefschâ, bet kad winsch weenteesigajam pahrdewejam waizaja, kas sche runajot franziski, tas atbildeja: „Pa leelafai datai sweschneefi.“ Es ari newareju issinat, fâ schi mahja nahkusi pee wahzu usraksta. —

Nakti pamodees, es dewos ahrâ pee esera. Lehni schalza milfigais schausmigi druhmais uhdens, kamehr wisapfahrt kalnôs un lejâs waldija nospeedoschs flusums. Debesis bij dsidras, un labi eeskatotees es wareju saredest kalnus otrpus esera,

furi pazehlàs gaisà, fà tumschas milfigas ehnas. Bij leeliska dabas aina, bet warbuht fa garajà bahrgajà Sibirijas seemà ta darija wehl leelafu eespaidu. Besgaligais uhdens tad apflahts ledu, bet schis milfigais ledus spogulis naw nedsihws, bet pa wiwu manama dihwaina dsihwiba, tas runa satrijinoschu walodu. Baltà flajuma widù atskan sprahdseeni un rihbeeni, it fà no tuhkstosch reisè isschauteem leelgabaleem, un atbalsojas schausnigi augstajòs, flusajòs kalnòs. Ledù taisas dfitas, plai-fas un fazet scho sawado konzertu.

Uahkoschà rihtà pulksten peezòs es stahweju atkal tanù paschà weetà, bet zif brihnischki wijs bij pahrgrosijees. Sposchà faule pee dsidrajàm debestm nu feltija saweem stareem salos kalnus un atspogufojàs silajà uhdeni. Un tur pahri, esera otrà pusè, pazehlàs warenee kalnu strehki tif skaidri un gaischi saredsami, it fà tee no mums buhtu tifai daschu stundu gahjumu. Newitus man schis skats atgahdinaja tos jaukos brihschus, fa atrados Eindawas ostà un apbrihnoju Bodena eseru un aij ta atrodoschos Alpu kalnajus. Un tomehr atkal sche aina bij pawisam zitada. Pee Boden esera muhsu azim parahdas famehrà masa Alpu dalina, bet sche islikàs, it fà otrà esera pusè pazeltos kalnu strehki no Wihnes lihds Franzijas robescham, tif daudj sneegeem apflahtu wirsotnu un flints ragu tur pazehlàs preti debestm — teescham nesalihdsinams, neaismirstams skats!

Ne tif ween leeliska daba muhs peewilka schini agrajà rihtà stundà, bet ari zilweku dsihwè parahdijàs peewilziga rostiba. Wehlu wafarà bij peenahzis weens no leelajeem twaifoneem, furi braufa pa eseru un tagad pulksten astonòs tam wajadseja noeet us esera otro kraštu. Tur steidsàs un kustejàs wišt tee, fas gribeja tift pahri us plascho Misbaikala apgabalu. Tur brauza brangeem sirgeem, te steidsàs kahjneeki, balti un bruhni, smalki gehrbuschees un pusfaiili, wišt pa leelafai dafai apfahruschees leeleem saineem, it fà aijzetotaji, fas dodas no Bremerhawenas us Ameriku. Es sekoju kauschu druhsmi un drih ween jau atrados lejà pee ostas.

Gudras galwas ſche eerihfojuſchas ſcho oſtu, no furas waretu ſajit: „Es eſmu atradis meera oſtu.“ Un teeſcham lai- migs tas fugis, kam ſliktajâ gada laikâ laimejas eekluht ſchini flufajâ lihzi, jo zitadi tam buhtu ahrâ jazihnas 3—4 deenas ar ſatrazinateem wilneem, eekams tam iſdodas peekluht malâ. Baikala eſers leeluma ſinâ ir treſchais wiſâ Uſijâ un no kalnu eſereem tas leelaſais wiſâ paſaulê un tapeh3 ari burjati juhtas apwainoti, ja ſcho uhdeni ſauz par eſeru un ne par juhru. Winſch teem pat ſwehts, ſas winus tomehr nebuht nekawe brauft pahr to tuſſchâ ſikku muzâ.

Maſo twaiſoniti „Jehfabu“, ar furu mehſ gribejam dotees zekâ, wareja dehwet par ih3tu brunu fugi. Neſkatotees uſ wina maſumu, tas bij ſtiprs un iſturigs. Lai gan tas nebij apgah- dajees ar leelgabaleem, ar ſo zihnitees pret zilwekeem, tad to- mehr wina preeſſchejais gals bij apbrunots ar warenu ledus laujeju, lai waretu zihnitees ar ſneegu un ledu, furi tam rudenôs un pawaſarôs darija daud3 puhlu.

Pahrzeliſchanàs uſ oturu fraſtu bij loti dahrga, fâ jau wiſs Sibirijâ, iſnemot gaiſu. Pirmajâ klaſê maſſaja ne maſaf fâ 5 rubli 80 kapeiſas. Dee tam ari katrs maſafais ſainitis tika noſwehrts un aprehſinats. Protams, ſa par ſchahdu nedſirdetu augſtu brauſſchanas maſſu mums bij ari fugi ſinams negaidita ehrtiba. Kugapakatejâ daſâ bij eerihkots ſalons, iſſiſts pelekfu ſihdu — ſas, protams, Kihnas tuwumâ neiſmaſſaja nebuht dahrgi. Ne- truhka pat fehka, fur protams gan, atfal tikai par ſmagu naudu dabuja faut ſo baudamu. Tâ peemehram par trim porzijam biſſteku un buteli alus mums bij jaſamaſſâ diwi rubli 50 ka- peiſas.

Kugi lauſchu bars nu gan iſſkatijâs loti raibs. Beſ freeweem tur bij leelâ daudſumâ kihneechu un ſewiſchi daud3 burjetu, furu dſimtene, fâ jau mineju, taiſni ſchis apgabals, lai gan daſchus no teem jau Irkutſkâ redſeju. Wini ir neleela auguma ar wezu iſſkату un a3is frihtoſchi lih3ſinajas kihneechem, kadeh3 ari tee, tapat fâ winu radineeki Kihnâ, walſa garas biſes. Eedomafimees ſtarp ſcheem ſawadajeem ſtahweem

wehl labi dauds isspuruschu firgetu ar daschadu weidu rateem, furus weda us esera ottru malu, tad nemas nespehsm eedomatees, zif raibs mudscheflis waldija us fuga wirfas.

Protams, ka muhsu skati ilgi nekawejās pee scheem lauti-neem, bet steidsās tahstaf, un tur bij teescham dauds fo apluhkot. Wehl reis atskatijos atpakaf us to sahdschu, kura tuwumā isskatijās tif reebiga, bet tagad ta apskaidrotā daikumā mihligi pee-peglaudās augstajai druhmajai flints seenai. Kugitim us preefschu steidsotees, ta arween wairaf atkaphās, lihds winas masās foka mahjinas neisskatijās kā neezigas rotatu lectinas. Tagad mani skati pawehrsās pret eseru. Zif krahschus, tumšchi sils isskatijās uhdens, pee tam tas, tapat kā no esera nahkoschā Ungares upē, bij tif dšids, ka wareja jo dšiti redset zauri. Protams, ka esera dibenu ir tad newaretu redset, ja wina uhdens buhtu ihsts dimants, jo zif leels wina plaschums, tif pat leels ari ta dšitums. Tureenes mahntizigee pagahnu apdšihwotaji pat apgalwo, ka Baikala dšitums neidibinams un ka winsch stahwot safarā ar leelo ledus juhru tahlajōs seemelōs; schihs domas wina mehginaja peerahdit zaur to, ka eserā mahjo kahda masa roku fuga. Tomehr pateesiba ir ta, ka esera dšitums safneeds 500 pehdas. Bailigi ap šrdi, eedomajotees, ka stundam tew jalidinas pahr scho mitro bejdibenu masā pusmeschoneem pahrpilditā laiwinā. Tur, sinams, bij radijumi, kureem schahdas juhtas bij sweschas. Us daudsajeem, pa eseru peldoscheem sareem un kahrtim, sehdeja pa desmit, diwdesmit kopā masas, baloscheem lihdsigas kaijas. Winas aisslidinajās tikai tad, kad winam schnahfdams un uguni sptaudams tuwojās muhsu fugis. Patihkama pahrmaina nopeetnaja leeliskaja skatā.

Waj luhkojamees us bešgaligo dšitumu, waj raugamees tahlumā, muhsu šrds juhtas apspeersta. Jo wairaf tuwojamees esera widum, jo bešgaligaks mums issikas uhdens spogulis, kursch pee apwahrschna sapluhda kopā ar debest. Tapeh3 ari muhsu skati wisnihstaf wehrās us austrumeem, fur mehmi un nelokami pazetas muhschigee kalni. Wini, protams, bij wehl loti tahfi — esers sche apmehram 80 filometrus plats — tā

ka semes apafuma deht ešera malu newareja redset un kalni is-
lifās lidinamees gaisā. Nebuhtu šcho wairaf kà 2000 metru
augsto kalnu, tad no austrumu krašta nefas nebuhtu bijis šaredsams.
Tomehr pehz daschu stundu braufuma pamafam arween wairaf
parahdijās semakee preekschejee kalnaji, kuri bij apflahti krah-
šchnu tumšchi safu meščhu un tadeht stahweja patihfamā font-
rastā ar failajeem kalnu augstumeem, kuru wirsofnes bij daschā
weetā eetinuschās baltā sneega segū.

Deejas stundas mehš bijam zefā. Reetuma krašts, uš kura
mehš wehl šchoriht stahwejam, bij redsams kà tumščhā schwihtra
otrupus milfigā uhdena. Uri augstee kalni pamafam nosuda aif
semafajeem uš krašta stahwofcheem, lihds beidsot muhšfu preef-
schā atwehrās neleels lihzis, kura malā netruhka pat glihtas
barfas un pee kura atradās muhšfu zefa mehrkis, ostas pilsehtina
Nišowaja. Mehš bijam pahri Baikala eseram. Schis brauzeens,
protams, bij jauks un mums daudš maf atlihdsinaja par lihds-
schinejo gruhsto semes zefu. Japeesihmē, ka turpmaf schee Asi-
jas ešeri zefotajeem sagatawos wehl leelafu baudijumu, jo jaunā
dselszefā stiga eet ap ešera deenwidus galu, kur kalni eseram
daudš tuwaku un pašchi tee deudš leeliskafi, ja daschā weetā tee
pat stahwi nolaisčas uhdeni. Tomehr, ja gribam buht pateesi,
mums jaleezina, ka Baikal esers muhš nespehj aisgrahbt tahdā
mehrā, kà kahds Schweizijas waj Tiroles esers. Sche wišs, tā
šafot, padaudš plaschs, neapswerams.

Tā tad Sibirijas lepnums, Baikal esers, tīfai no jauna
apleezina wežo pateesibu, ka tas, kas leels un warens, naw ikreis
tas labafais un škaištafais.

XVII.

Pa krussta zeku.

Par „krusta zeku“ — via dolorosa — sauž, kà sinams, to schauro, druhmo Jerusalemes eelimu, par furu pehž firmeem nostahsteem weda Kristu, lai to fistu krusstà. Schi wahrda no-fihmè ari Kreewijà weenu zeku dehweja par „krusta zeku“. Schis ir tas zeksch, kas eet no Permas pahr Uralu kalneem us Jekaterinburgu un tahlaf us Tobolsku, pa furu weda noseedsneekus us nometinaschanas weetam. Kà jau mineju, tad zaur jauno dselzeku schis „krusta zeksch“ eepreezinoschà fahrtà pahrgrosits. Bet kamehr leelais zeksch tifai pa dafai gataws, preeksch ta, kam Irkutska tà kà man jafasneeds ar tarantasu, schis zeksch wehl arweenu isspeedis dauds nopuhtu. Un tomehr zeloschana no Kanskas ir toti weegla, salihdsinot ar to zeku, kas wed zaur ausrumòs no Baikala esera atrodoschos apgabalu. Sche buhtu mef-lejams ihstais „krusta zeksch“.

„Nisbaikalija“, kà sauž leelo semes gabalu no Baikala lihds Amura upei, ir jau no dabas sliktaka, nekà schis milfigi leelàs semes reetuma pusè. Pa winu eet frusteem schkehrsam wesels kalnu mudscheelis, kas steepjas schurp no tuwejās Mongolijas; klimats tur dauds aufstaks un miglains. Zeksch eet zaurmehrà 500 metru pahr esera lihmeni un daschreis tas pazelas pat 1000 metru augstumà. Zeksch ir kalnains un tapehž jau pats par sewi gruhtaks, pee tam wehl masaf uskopts, nekà samehrà labi koptais zela gabals no Kanskas us Irkutsku.

Sewischks launums ir tas, ka zela pamats naw wis zeets afmens, bet dsili dubli. Beeschee leetus gahseeni zeku ismehrzè, daudsee brauzeji tur isbrauz dsitas groses, dubli saulè safalst un paleef zeeti kà afmens un war gan eedomatees, kahds tad isskatas zeksch. Naw aprakstams, kà tarantass muhs tad frata un purina, tà ka brauzejam japanes neissakamas mokas. Pee tam wehl firgu truhkums sche dauds leelaks, nekà otrpus esera. Katrà

pasta peestahne tura wehl tifikai septinus sircus un tos nelaimi-
 gajam priwat zetotajam nonem daudsee eerehdni un ofizeeri ar
 sawam zela pasem gandrihs no deguna preekschas. Beidsot ari
 zilweku nometnes Transbaikalijs dauds retakas un tif naba-
 dsigas, fa winas newari dabut peena, pat ne degwihna —
 faut fas rets pee freeweem. Un ari pasta nami peedalas pee
 schis apgabala nabadfibas, jo usgaidamas istabas masas un tif
 pilnas muschu un odu, fa negribas tur ne stundas uskawetees —
 „frusta zesch!“ Ta tad sche jadodas us preekschu, ja ari buhtu
 waj pusmiris ais zela gruhtibam un labpraht kahdu deenu
 atpuhstos. Bet fur lai paleef schini neweesmihligaja tufnesi!
 Ta peemehram mehs sawa moku faste brauzam reisi bes atpuh-
 tas sahlot no swehtdeenas rihta lihds treschdeenas wakaram, un
 waru bes pahrspilejuma apgalwot, fa schi pateesa „frusta zela“
 gruhtibas eet pahr zilweka spehkeem.

Schi zela pirmà data sneedsas lihds Tschitas pilsehtinai.
 Tur eesahkas Amura upes apgabals un tur eedomajamees, fa
 zela gruhtibas nu wifas pahrspehtas, bet ta domadami esam
 loti maldijuschees. Us kartes schis zela gabals leekas buht
 loti ihs, bet pateesiba tas ir 8—900 filometrus garsch un
 winu eespehjams nobraukt tifikai astonas deenas, jo sche, protams,
 newar braukt tif ahtri, fa reetumu Sibirija. Tomehr netau-
 pot puhles un — nauddu mehs sasneedsam mehrki seschàs
 deenas, bet schis seschas deenas es ne muhscham neaismir-
 schu!

Muhsu zeeschanas eesahkas, tiffko bijam pahrbraufuschu
 pahr Baikala eseru. Protams, fa sirgi bij atkal wisi aifnemti
 no krona eerehdneem un mehs bijam peenahfuschu atkal reis
 par wehlu; mums flahjäs tapat, fa slimneekam pee Betesdas
 dihka, furam arween zits aifsteidsas preekscha, kad tas gribeja
 eefahpt dihki. Beidsot mehs atradam schini tufnesi kahdu sche
 nometinatedu schihdu, fursch prata ihsti labi pa wahzifki un
 fursch mums peedahwaja pa desmit rubkeem sawu troifu lihds
 otrai peestahnei. Bet kad mehs nemaafajam wairaf fa astonus
 rublus, tad winsch it meerigi isjuhdsa trescho sirgu un mums

wajadseja turpinat zetu „weenpušigi“, t. i. ar widus sirgu un weenu malas sirgu. Muhsu zetojumam sahfunâ bij kaut kas usjautriņošs, jozigs. Kutscheeram nebij tīf ween, — kâ wina ziteem beedreem — samta bišes, bet ari sīhda šwahrī, tā ka man newilus eenahza prahtâ kahda joziga studentu dseesmina. Mehš bijam nonahkufchi tani apgabalâ, kur pateizotees Kihnas tuwumam, sīhds lehtaks par audeflu — un tapehž muhsu kutscheera lepnums.

Wispirms muhsu zefsch weda us stahwu kalnu nogahsi, tā ka es domaju, ka mehš nonahkšim taišni kalnōs. Bet mehš, par noschešloschanu, nonahzam atkal drihš ween lejâ un brauzam wehl 25 werstes gar esera malu. Protams, ka mums pee tam bij wisjaukakais isfkats us eseru, kufsch mums parahdijâs daščadâs nofrahšâs, widû steepâs garas schwihtras debefs silâ krahsâ, kamehr pee krašta tas bij tehrauda silumâ. Masaf jauks bij isfkats us otu, us labo pušt. Šche steepâs kalni ar beeseem muhscha mescheem, bet meschs bij daudšâs weetâs isdedšis un nejauki šabojats. Šche man jaatfahrto, ka brauzot pa leelo Sibirijas zetu reti kad dabenam redset pirmatnes meschu wišâ wina druhmajâ krahsčnumâ. Reetuma meschi, kuri pastahw pa leelakai dala no behrseem, isfkatas, kâ jau mineju, wairaf pehž škaišteem mescha dahrseem, škuju meschi turpreti widus Sibirijâ jau stipri isjirsti un daudš weetâs redšami tīf wehl teemi kōzini. Dselšzeka buhwe labu datu peepalihdsejusi pee šcho meschu nopostišchanas. Beeschi ween mehš mescha weentulibâ šatīkam malkas zirtejus. Šche zehrt, kur katram patihk, bes leefas prašišchanas.

Pee Amura ta leeta wehl daudš sliktaka. Amura twaifonus kurina weenigi ar malku, un to dara tahdâ semê, kurai tīf milšigi ogšu šlahni. Tomehr tagad jau nopeetni runâ isdot meschu aiššardsibas līfumu. Jhstus pirmatnes meschus redseju weenigi us kalneem, kas atrodas us Ungaras kreisâ krašta, netahlu no Baikala esera. Winâs, šwehtajâs weetâs dšihwojot wehl loti daudš pilnigi meschonigu burjatu, kuri pahrteef tīkai no medijuma. Pirmajā peestahtnê aīš Baikala esera mums bij isdewiba redset weenu no

ſcheem pirmatnes zilweſeem. Wina meeſa bij melna fà nehgerim, beeſee ſajukufchee mati noſarajàs pahſ kameeſcheem garàs pinkàs it fà tſchuhſſkas no Meduſas galwas; apgehrba tam gandrihs nemas nebija. Schis zilweſs iſſſkatijàs pehz tihra welna.

Kad bijam wairaf ſtundas braufuſchi gar eſeru, muhſu zekſch mums par jo leelu preeku pawehſàs uſ auſtrumeem. Upwidus bij ihſti patihkams. Pa labi ſteepàs gari kalnu ſtrehki, bet gar zeku ſteepjas purwainas meſcha plawas, tehrpuſchàs krahſchnâ puſu uſwalkâ. Ja, kas ſchi Sibirija par ſemil Trihs zeturtas daſas no gada ta ir plaſchs ledus tuſſneſis un zeturdaku gada titai weena weeniga milſiga puſu dobe. Tagad ſche beſ neaiſmirſtelem bij redſamas daſchadas liliju ſugas, no kuràm weena bij wijoliſchu krahſâ ar ſtipri uſ ahru iſleek-tàm ſeedu lapinam un muhſu keiſara kronis, kuru wiſâ ſawâ zetojumâ ſche redſeju pirmo un pehdejo reiſi. Sche tas auga weſeleem pudureem un man iſliſàs, it fà mani ſweizinatun mihſch draugs.

Upgabals ſluwa arween kalnainaks, mehſ pazehlamees arweenu augſtafu; zeta abàs puſès pazehlàs beeſs meſchs, kurfch naſtij tuwojotees tapa arween druhmaks. Bet ap pulkſten dewineem uſlehzja mehneſis un wina tuſli apatais ſejs mums uſſmaidija it fà apmeerinadams. Bija taſſchu tas pats laipnais ſpihdeſſis, kas ſpihdeja maneem mihſajeem tahlajâ dſimtenè.

Tâ mehſ brauzam tahlaſ un tahlaſ fluſajâ naſti, kuras fluſumu pahſtrauza weenigi ſwaninu ſſanas, lihds mehſ ap puſnaſti nonahzam pee kahda paſta nama. Protams, ka tuhdat waizajam pehz ſirgeem, bet pehdejos no teem nonehmis kahds uſ Sibiriju pahſzelts meerteefneſis, kurfch zetoja kopâ ar ſawu ſewu un mehſ bijam peeſpeeſti gaidit lihds nahſoſchai pehzpusdeenai.

Otrâ deenâ muhſu zekſch gahja gar Selengu uſ augſchu. Schi upe zetas Mongolijâ un eeteſ Baikala eſerâ, wina ir puſlihds plata un bagata ar uhdeni. Pa ſcho upi brauſa twaikoni, bet mums tiſa ſajits, ka wineem aiſejot uſ zeta diwas

lihds trihs nedekas, fur ar firgeem ſcho zetu waretu nobrauft tikpat dauds deenās. Tapeh; meh; ari brauzam tahlaf ar firgeem un dabujam reis redset teſcham ſkaiſtu apgabalu. Eeleja bij plata, abejās puſēs pazehlās meſchu apaugufchi kalni, bet eelejā paſchā bij redſamas augligas druwas un ſahlainas plawas, uſ furām manas azis eeraudſija bahli dſeltenu magoni. Meh; pabrauzam ari garam kahdam ſtaltam, leelam floſterim. Jauks apgabals un tomehr ari winā mahjoja breeſmas. Diwpađſmit gadus wezais kufcheers, kurfch wadija firgus weifli, ka peeaudſis zilweks, rahdija num; kahdu firgu, kas be; dſihwibas guleja zeka malā. Winam bij uſbrufufchi wilfi, furus warbuht kahds bij iſtraujejis no meelaſta.

Par noſchehloſchanu patihkamā Selengas eeleja pret wafaru pahrgroſijās, wina pahrwehrtās par ſchauru grawu. Zeſch ſpraudās ſtarp ſtahwām klinſchu ſeenam un bij kà apſehs leeleem afmena gabaleem, tà ka wairaf lihdsinajās iſſuſejufchai upei, neſā leelam zetam. Rati lehſaja, tà ka man pat brilles nokrita no deguna, un baidijos, waj man maſ paliks weſeli kauli. It kà ſalaufiti meh; naſti weenā nonahzam paſta namā.

Atkal meh; domajam, ka nu wiſ; pahrzeeſts. Bet Sibirija lihdsinajās leelam ehrlſchku krukham, tiſko weenā weetā atſwabinajees, otrā eſi jau atkal aiſſehrees.

XVIII.

Proſaiſki kalni ar dſejitku noſaukumu.

Ēabajai Sakſijas pilſehtai Leipzigai ir, kà ſinams, ſawa roſchu eeleja, par furu mans agrakais profefors jokodams ſchahdi ſazija: „Dirmfahrt, tur naw eelejas, otrfahrt naw roſchu.“

Ūu, ari Sibirijai ir kalni, furu noſaukums nebuht naw weetā; tee ir Jablonoju jeb Ūhbotu kalni. Wini ir garakais

kalnu strehķtis wiſā Uſijā, ja ne pat wiſā paſaulē, jo wini un winu turpinajums, Stanawoju kalni, ſteepjas no Kihnas lihds pat Auſtrumu ragam pee Seemelu Eedus juhras. Tomehr tu tur wiſ neatradīſi garſchigus, ſahrtus alhofus, kà to apſola winu noſaufums, tee pat, ja nahkam no rectumeem, nemas neiſſkatas pehķ kalneem. Es tos jau domajos redſam no Senegas eelejas. Tomehr ſilganee augſtumi, furi parahdijās pee apwahſſchana, bij ziti kalnaji un kad es eedſimtos waizaju, fur atrodas Ahbelu kalni, tee man atbildeja: „Wehl tahtu, loti tahtu!“

Pawīſam otradi, otrupus Werchne-Udīnſkas, pirmās eeweh-rojamafās pilſehtinas winpus Baikala, no fureenes wed zelſch uſ Mongolijas robescham, uſ tehjas pilſehtu Kjachtu, kalnaji tapa ſemaki un muhſu preeſſchā iſplehtās leels kalnu lihdsenums, par furu mums bij loti laba brauſſchana. Stundam rati weegli riteja pa klajumu, furſch bij apaudſis iħſu ſahli, furā ganijās leelaki un maſaki lopu bari. Uri ſche mums netruhka maſu ſtarpgadījumū. Tā muhſu pirmais futſcheers, burjats, brauzot nodewās meega mahmulas rokās, pee tam noguldamees uſ bukas. Energīſks gruhdeens no manas puſes to beidsot uſjautrinaja, bet nu wiſſch brauza wiſadi lahdedamees. Wiſ-pahrigi mongolu zilts futſcheeri iſrahdijās par ſtuhrgalwjeem un pretineekeem. Tā peemehram mehſ ſatīkam kahdu dahmu, fura rateem apſtahjotees pati ſatwehra pahtagu, lai paſkubinatu ſirģus. Te nekaunigais futſcheers tai paſneedsa groſchus, ſajidams: „Ta, tagad brauzat paſchi!“ un noſuda meſchā. Kundſe, kahda duhſchiga freeweete, darija tā, bet kad wina nonahza nahfoſchā paſta ſtazijā, tad winu negribeja laiſt prom, eekams nebuhs eeradees futſcheers, jo domaja, ka wina to buhſchot nogalinajuſi. Kahds zits newīfus nogreesās no zela un eemaldijās meſchā, bet atgreesees uſ zela tīfai tad, kad paſaſcheeri tam peebahſa ſem deguna piſtoli.

Eai mums pawairotu zela gruhģtibas, tad burjatu futſcheeri prata pa leelakai daſai tīfai ſawu mahtes walodu, tā ka man wairs maſ kō lihdsēja, ka biju puslihds eemanijees

freemu walodâ. Uri leelâs şahdschas, furas deesgan leelâ şkaitâ bij isfkaisitas pa plascho lihdsenumu, apdsihwoja gandrihs weenigi burjati. Sche ari wairs neredseja smirdoschâs, peefwehpuschâs degwihna pahrdotawas, jo eedsihwotaji leetoja wairaf tehju, tâ faukto feegehu tehju, furu sche wareja wişur dabut eesafgani pelefu feegehu weidâ pa 70 kapeifam 3 ¯.

Dats par sewi şaprotams, ka ar ehşchanu şhini apgabalâ stahweja wehl dauds şliktaf. Tâ mehs kahdâ pasta stazijâ prasijam, waj newar dabut kaut ko ehst, us ko pasta preekschneefs mums atbildeja: „Pee manis juhs warat dabut pilnigu pusdeenu.“ Tomehr pehş kahdas pusstundas mums atnesa şeptas olas, furas, protams, maksaja deesgan dahrgi.

Tomehr peewilzigi bij eepasihtees ar burjateem sche wiâu ihstajâ dsimtenê. Wiâu şeji isşkatijâs grumbaini, un noguruschi un tee, fâ us bildem redsams, pa leelakai daşai sehdeja us semes. Winôs radâs dsihwiba tikai tad, kad tee usfahpa şirgu mugurâ. Un şawadi bij tas, ka ari seeweetes jahja un şif nejaukas tâs ari neisşkatijâs, tomehr naw noleedsams, ka tâs jahja labaki par daşchu labu jahtneeku.

Ja şaziju, ka zekşch zaur şepi bij labaks, tad negribeju ar to şazit, ka tur nebij wairs pahrwarami nekahdi kawekfi un tur nedraudeja nekahdas breeşmas. Tâ mehs kahdu wafaru eebrauzam loti beesâ, leelâ meşhâ. No şchi zeta gabala muhs bij jau beedinajuschi. Meşchs mudşhot no wilkeem, lahtşcheem un no laupitajeem. Eai gan mums şchee nostahşti lifâs buht pahrspihleti, tomehr nolehnam usmanitees, nolifam pee rokas eerotşchus un plahpajam, lai neeemigtu. Bet ilgu laifu wişş palifa flufu. Deepeşchi kutscheers, fursch pastahwigi luhfojâs apfahrt, rahdija mums kahdu tumşchu preekschmetu, fursch, şif tumşâ warejam şaredset, nekufstedamees stahweja zeta widû. Şahşis tas newareja buht, jo leelums wairaf lihdsinajâs mamutam, furi aiswehşturiskôs laifôs apdsihwoja Sibiriju. Mehs lehnam tuwojamees, lihds beidsot şaredşejam, ka tas ir „eesnaudees“ tarantafs,“ t. i. tee bij rati, furu paşafşcheeri bij eemiguschi un wiâu preekschşihmei bij şefojis ari kutscheers —

ſchahdi ſkati ſche bij ſaſtopami katru deenu. Smeedamees uſmodinajam eemigufcho kutfcheeri. Wina pirmee wahrdi bij: „Kuhdsu mainiſimees!“ Sibirijâ kutfcheeri beefchi maina ſirgus ar preti brauzejeem, lai liktu ahtraki mahjâs. Aif laipnibas mehſ ſchoreiſ peenehmam preeſſchlikumu, tomehr mehſ to drihſ ween noſchehlojam. Jaunee ſirgi bij jau ſtipri nodſihtî, un ari kutfcheers nebij daudſ wehrtes.

Kad iſbrauzam no meſcha, kutfcheers frehſlâ nomaldijâs no zela, tâ ka mehſ brauzam 24 werſtes weſelas iſchetras ſtundas. Beidsot weens no malas ſirgeem bij tâ nobeidsſees, ka mums to wajadſeja atjuhgt un atſtaht winu liktenim. Tomehr ſirgu ihpaſchneekſ zaur to ne ko daudſ neſaudè, jo es reiſi redſeju, ka tahdu ſirgu pirka par trihſpadſmit rubkeem.

Wehl launaki mums klahjâs nahkoſchâ deenâ. Bij ſkaiſts rihts un mehſ ar jaunee ſpehkeem un jaunâ zeribâ gribejam dotees par klajumu, uſ kura bruhnee burjatu gani ganija ſawus lopu baruſ. Mums pa preeſſchu trijôs ratôs weda krona paſti. Bija ſtipri lijis un paſchâ zela widû bij leela pelke. Preeſſchejee kutfcheeri apbrauza uſmanigi pelkei apfahrt, bet muhſejais, kahds burjatu puika, gribeja buht gudraſs un laida teeſcham, un — bauz, mehſ atradamees purwâ. Uelihdſeja ne laipnâs eerunas — freewu kutfcheers runa ar ſaweem ſirgeem tikai mihligi, toſ noſaufdams par brahliti, radneeſinu u. t. t. — nedſ ſiteeni, nodſihtee ſirgi pahriſ reiſes ſalehžâs, bet tad palika kâ peenagloti ſtahwam. Puika iſjuhdsâ weenu no teem un auleſſchoja uſ kahdu netahlu buhdu, fur mahjoja kahds burjats. Schis atnahza ar garu kahrti, bet ſmagee rati nebij kuſtinami. Mehſ neſinajam ko eeſahkt, lihds beidsot mans zela beedrs nahza uſ domam, atraft ritenus. Szizts, darits. Drihſ ſadabujam lahpfu un pehž kahdas puſtundas muhſu „kugis“, t. i. muhſu wezais tarantaſs bij nodabuts no ſehkla.

Schis neezigais atgadijums bij tikai eewads wehl ſliſtateem peedſihwojumeem. Stepe nobeidsâs, mehſ nonahzam kalnainâ apgabalâ, fur zeſſch bij breeſmigi nelahgs, tâ ka par to gan' drihſ nemaſ nebij eeſpehjamſ brauft. Mums gandrihſ peetruhka

spehku. No pahrleezigas fratishanàs mums galwa greesàs rinkī, wišt lozekki šahpeja, zeta somas bij šalausitas un šaplošitas, drehbju gabali karajàs ahrà, jeb bij nemanot iskritušchi. Mans zittfahr̄t tif stiprais un duhschigais zeta beedris wairaffahr̄t smagi nopuhtàs un šauza: „negehlisg zefojums,“ un ari behrni šahka pagurt. „Es wairs negribu braukt ar širgeem,“ flus̄t raudadams šauza mafais Peterits.

Tagad, kur muhsu zeeschanas bij šafneeguschas augstako pakahpi, es liku preekschà, muhsu maso karawani un, lai maks̄a šo maks̄adams, braukt diwejòs ratòs.

Tas lihdsēja; tà ša meh̄s tagad warejam issteeptees, mums radas jauni spehki. Bet ikweenai leetai ir diwas puses. Kad meh̄s šchahdà fahr̄tà bijam pabraukuschī garam wairaf pasta stazijam, meh̄s nonahzam fahdà, kur wareja dabut tīfai weenejus širgus. Šai tīfai tīftu uš preekschu, meh̄s bijam gatawi braukt atkal weenòs ratòs. Bet stuhrgalwigais futscheers pretojàs, šajidams, ša ja meh̄s diwòs ratòs atbraukuschī, tad mums ari tà jazelo tahlak, jo preeksch weeneem rateem meh̄s esot par šmageem.

Dee wišas nelai me mums atgadijàs reiš ari laime. Kahdà no pasta stazijam šatīfam rewidentu „pasta generalī“, laipnu fungu. Nepašlausīgo pasta puīšt atšaida tuhdał no weet̄as un meh̄s warejam nekaweti dotees tahlak. Meh̄s jutamees jo laimigaki wehl tadehł, ša pasta stazija bij pahrpildita, un mums tur esot ušnahza breešmīgs pehrfona negaišs ar leetu un wehtru.

Mums ašbrauzot muhs beedinaja, ša ašfraiditā futscheera draugi mums atreebšees, bet mums par laimi nek̄as nenotīfa, lai gan apgabals bij preeksch atreebšchanàs šà radits. Weselas šchetras štundas mums bij jabrauz zaur beesu mešchu. Naštij tuwojotees weentuliba tapa wehl breešmigaka. Šai nelaimi wehl pawairotu, mums bij jabrauz pahr šahwàm pašalnem, uš kuràm futscheers weltīgi mehginaja ušbraukt lehkscheem, jo širgi bij padaudš peepuhleti, tà ša mums wajadšēja beeschi ween iskahpt un štunt ratus.

Bet ari schoreis mehs laimigi safneedsam mehrfi, kaut ari tahdâ laifâ, kad ziti laudis saldi atdufas meega mahtes flehpi, un tuhlin dewamees tahsaf.

Deenai austot mehs eebrauzam leelâ ihsti dubtainâ şahdschâ, furai bij garais nosaufums Beklemischewskaja. Netahlu ais tās steepās semas, ne-eewehrojamās mešchu apaugušās pakalnes. Tee bija gaidītee „Ahbetu kalni“. Mehš bijam nepatihkami pahrstiegti un tomehr laimigi, ka šchee kalni tīf semi. Otrpus kalneem wīfī uhdeni šatezeja Amurâ, kura muhs beidsot uf šaweem wilneem nonešis Klusajā okeanâ, weegli un mihligi, kâ mahte sawu noguruscho behrnu.

XIX.

Noasa šchkirštâ.

Šchinis laifôs laudis toti islutinati, ahtrafee twaifoni teem ne-eet deesgan ahtri, nemaj nerunajot par buru fugeem. Tapedz ari mums isleekas breešmigi šmeekligi tahdâ laifmetâ braukt ar plostu. Tīfai Sibiriajā šchis brauzamais rihšs wehl naw išskaušts, turpreti pat augšmanis preezajas, ja war negehligo plostu pahrmānit pret tarantafu. To mehds darit jau minetajā Tschitas pilšehtinâ, kura no mums wairs nebij tahlu, kad 22. julija rihštâ bijam safneegufchi mineto Beklamischewskajas şahdschu.

Eefams no tureenēs mums wehl bij atgadijums eepasīhtees ar daschām interesantām perfonam. Starp šchim tur bij kahds wezs šeltrazis ar sawu jauno, škaišto šeeuwu. Wehl wairaf mani peewilka kahds jauns, laipns anglis, kurfch nahza no Mandšurijas, no Kirinas pilšehtas un zaur Sibiriju gribeja dotees uf mahjam. Kâ jau anglis tas neprata šchis semes walodas un tadeht tam želoja lihdsi kahds jauns glihti gehrbees foreaneets, furu tas isleetoja kâ tulkfu. Protams, ka droščhais Anglijas dehls toti preezajās šatīfdams mani reetuma eiropēeti. Šchīrotees mehš weens otram špeedam rofu tīf širsnigi, kâ tas tīfai šchahdôs

apstahklôs domajams, pehz kam winsch dewàs us Uralu, es us Kluso okeanu. Braukdami pahr druwam un sahles klajumeem mehs drihs ween sasneedsam „Uhbetu kalnus“. Akmenainais zetsch gahja zaur meschu, kas isskattijàs deesgan behdigs. Drihs ween mehs bijam sasneeguschu kalnu augstumus.

Daschus solus tahlak muhs sagaidija jauns pahrsteigums. Kamehr reetuma pusê kalni tikai pamasam pazehlàs austrumôs, tee bij stahwi. Tahdâ kahrtâ scho kalnu gods tomehr bij glahbts. Schee kalni tà sakot noslehds zitus un Usijâ tahdu kalnaju loti dauds. Us semes eekscheeni tee pamasam top semafi, kamehr kraftu pusê tee stahwi kâ muhris pazetas no lihdsenuma. Tapehz ari kalna wirspusi sasneeguschem, muhsu azim parahdijàs skaisis isskats. Dsiti apasch muhsu kahja m isplatijàs sala eeleja, kamehr ais winas tahlu pee apwahrkschna pazehlàs augstu gaisâ wareni daschada weida kalnu milseni.

Mehs no schi skata bijam pawisam aisgrahbti, bet drihs mehs iskritam kâ no mahkoneem, jo zetsch, kas weda us jauko eeleju, bij pahrak schausmigs. Akmeni, akmeni un atkal akmeni. Nabaga sirgi flupa weenâ flupschanâ un bij jabaidas, ka tee pa kaslu pa galwu nenowetas lejâ no stahwâ kalna. Tee bij breefmigi brihschi, tomehr mehs laimigi nonahzam lejâ. Schee mehs it kâ par atlihdsinajumu dabujam zitus sirgus, un tà mehs warejam turpinat zehu.

Lihds Tschitas pilsehtinai bij tik wehl weena peturas weeta. Brauzeens us tureeni peeskaitams pee manâm wisjauka-kâm atminam is Sibirijas. Muhsu zetsch gahja pa wilnainu kalna lihdsenumu, furam pa labi atradàs plata, dsita, sala eeleja un pehdejai otrâ pusê steepàs skaisitu meschu apauguschu kalnaji. Ta bij Inogdas eeleja, kura istezeja netahlu no schejeenes no tumshas kalnu spraugas. Winas plaschajâ eelejâ mehs ari atkal eeraudstijam dselszeta stigu, no kuras wairafas deenas nebijam neka manijuschu, jo wina Uhbetu kalneem sahskotees nogreeschas ar leelu lihskumu us deenwideem no leelzeta.

Bet kas muhsu azis wehl wairaf eepreezeja, bij stepe, kura isplatijàs muhsu tuwmâ nn bij apaugusi beesu sahli. Zif

taflu ween muhsu azis raudsijas, ta bij apflah̄ta leelām. ſkaiſtām
pukem . . . un ſchis pukēs, furas atrod Ūpu kalnōs
tikai neleelā daudsumā, ſche dabonamas weſeleem weſumeem.
Beſ ſchis ſkaiſtās pukēs netruh̄ka ari zitu wiſadu raibu Ūpu
augu.

Mehs jutamees no ſchi ſkata tā ſazilati, ka nebuht neuf-
trauzamees, kad mums nah̄koſchā ſtažijā pa weh̄ſtija, ka neeſot
ſirgu. Preekſch̄ pahrejām 21. werſtim mehs par peezeem rub-
keem noihrejām ſemneeka ratus, zeribā, wehl tai paſchā wakarā
atraft zilwezigaku atpuhtas weetinū.

Uri ſchis peh̄dejais zeta gabals bij deefgan peewilzigs.
Pa freiſi garā wirknē ſteepās Ūh̄beku kalni, furus reetoſchā
deenas karaleene eetehrpa roſch̄ainā krah̄ſā, tā fā winus wareja
dehwet par roſchu kalneem. Dee tam deefgan lih̄ſenais ſtepes
zefſch̄ gah̄ja labu gabalu gar leela, fluſa eſera malu, lih̄ſi
mehs beidsot tumſai metoteles nonah̄zam pee ſtah̄was kraujas.
Dſitumā kreh̄ſlā parah̄dijas baltas eh̄nas, mirdſeja neſkaitamas
ugunis, tā ka mehs, pateizotees tumſai, domajām, ka muhsu
preekſch̄ā atrodas ne maſaka pilſeh̄ta, fā Konſtantinopole.

Tomehr pateſibā muhsu preekſch̄ā atradās tikai maſā
Tſchitas pilſeh̄tina; tomehr tagadejōs apſtah̄kōs mums ſpoſch̄akā
leelpilſeh̄ta nebuhtu warejuſi buht patih̄kamaka. Par nelaimi
mums wehl bij preekſch̄ā gruhtais zefſch̄ pah̄r ſtah̄wo no-
gah̄ſi. Un ari tad, kad bijām laimigi nonah̄kuſchi lejā, mums
wehl weſelu ſtundu bij jamaldas pa ſlikti apgaismoto pilſeh̄tu,
kamehr atradam „Wah̄zu weefnizu“. Peh̄deja tikai ar to teeſbu
walfa ſawu wahrdu, ka winā kah̄ds wezis prot daſchas wah̄zu
drufkas. Ūu mums tas maſ fo kaiteja, wehl wehlā naſti mehs
ar wari iſdabujām labu teeſi biſſteku un weſelu bateriju alus
butetu; peh̄z wafarinām eekritam ih̄ſti labajās gultās, fur mehs
drih̄ſ ween eegrimām nah̄wei lih̄dſigā meegā un ſagulejam
lih̄ſi leelai deenai.

Drih̄ſ ween mehs bijām apgehrbuſchees, jo ſche pat nebija
krah̄na preekſch̄ maſgaſchanās, bet mums leh̄ja weenfah̄rſchi no
kruh̄ſem uſ rokām uh̄deni. Ūe tik ah̄tri gah̄ja ar brokaſtim,

jo kalpojoschais gars atnesa mums wispirms tikai kafijas kammu, tad pehz 10 minutem peenu un tad lihdfigôs starpbrihschôs weenu pehz otras maifi, sweestu un zukuru, lihdš beidsot kafija bij pilnigi atdsifufi. Mehš weltigi bijam preezajuschees uf gahrdo dsimtenes dschreenu. Jo wairaf mehš nu steidsamees uf pusstundas attahlo ostu. Mehš ari nonahzam ihstâ laikâ, jo 50 lihdš 60 ašis garsch plostš stahweja gataws uf aiseeschanu un prastee, bet labširdigee fuga laudis mums apgalwoja, ka warešhot tift lihdši, tikai jausgaidot, famehr atnahšs plosta waditajs. Lai no-gaiditu pehdejâ atnahšschanu, mehš eegahjam kahdâ semneeku mahjâ un tâ ka tur nebija krehšlu, tad es atsehodos uf galda malu. Bet mahjas tehws man dusmigi usbruka šaukdams: „Es uf šchi galda ehdu un tu tur gribi sehdet.“ Šagrauštš par šcho nodarito grehku, es uslezu kahjâs. Drihs ween eeradâs kap-teins ar šchaubigu peesarkuschu šuju. Wirsch no mums šarehma peezus rubfus brauščhanas maksas, peefodinadams, eeraštees otrâ rihtâ pulkšten peezôs. Pahrejo deenas datu išeetojam apškatidami pilsehntinu.

Tšchita atrodas toti škaištâ weetâ. Wina atrodas uf paleela kalnu lihdšenuma, kursch stahw kahdas 200 pehdas augstaf par Inogdas dsiko eeelju. No wisâm pušem winu eerobescho augsti kalni, kuru tumschee škuju meschi daschreis šneedsas lihdš pat pašchai pilsehntinai.

Wina atrodas apmehram 1500 pehdas pahr juhras špoguli un tai ir apbrihnojami labs gaisš. Tomehr pilsehntina pati ir tikpat garlaiziga, kâ šchis semes pilsehntu leelakâ data. Tâs pašchas pahrmehrigi platâs nebrugetâs eelas, pa labi un kreifitâs pašchas pelekâs koka mahjinas. Tomehr ari šche netruhštš pilsehntas widû glihtu muhra namu ar krahschnâm pahrdotawam. Mehš eegahjam kahdâ no tâm, lai apgahdatos ar prowiantu; muhs apkalpoja weifli komiji, pee kafes sehdeja glihtas, pehz modes gehrbuschâs meitschas. Šche glihtâs telpâs bij šafrauts wišš, šo ween širds wareja eefahrot, šahkot no afnu desas lihdš mahšfligi zeptai kuhkai, tur bij šahbaku wišše kâ ari dahrgakee un garschigakee eewahrijumi. Netruhka ari plascha tirgus laufuma

ar neskaitamām bodītem, kurās šķihdi tirgojas ar maswehrtīgā-
fām leetam; fahda zita leela laufuma malā atradas arkibihšfa-
pa pils. Netruhka ari daschadu školu. Tā šche bij muhra
puifenu gimnastija un kofa meitenu gimnastija, bet newareju da-
but sinat, waj leetodami preekšč pehdejās lehtafu materialu,
gribeja škaištajam dšimumam parahdit masaf zeenibas. Utra-
dam ari weenu „fareiwju wezmahstu školu“, fā ari „fareiwju
dšemdeschanas eestahdi“, kas muhs protams usjautrinaja wisleela-
fā mehrā. Sinadami, fā Sibirijas saldāteem atkauts prezetees, mehš
nebuht nebrihnešimees par mineto eestahšču šawadajeem usrafšteem.

Otrā rihtā mehš jau agri bijam fahjās, tomehr leetus
gahsa fā ar španeem. Celas bij pahrwehrtušchās par kanaleem
un tadehšt ne jausmas no zeta us ostu. Ūu, mehš zerejam, fā
plosts tahdā laifā nebuhs dewees juhrā. Par nelaimi mehš
newarejam lihšs wafaram šadsiht neweena wedeja, lai nobrauktu
turp pahrleezinātees. Sibirijas ormani naw nebuht labast
par ziteem šaweem beedreem; ja lihšt, tad tu neredseš neweena.
Kad mehš beidsot zaur uhdeni un dubleem nonahzam pee upes,
nuhšu „fugis“ wehl stahweja turpat, tomehr ajščošchanu atlika
uš otru deenu. Otrā deenā mehš ari teesčam ašbrauzam, lai
gan ne no rihta, bet tikai ap pusdeenu. Protams, fā us šchahdu
garu juhras zefojumu wajadseja labi šagatawotees. Ubi „fugu
ihpaščhneefi“, šchihdu tautibas tirgotaji, škraidija rošigi gar krašt-
malu, uš plostu šakrahwa wisadus pretšču wišstolus un apse-
dša tos šalmu šegam, lai ašfargatu no leetus. Uri
pašascheereem uštaišija no behrsu šareem un tāpat apflahja šal-
meem. Weenu no tām mehš eeguam šew, šamafšadami wehl
peežus rubtus, famehr otra bij nošemta fahdam leitnantam, fursch
ar šewu un šawu pušgada wežo behrnu zefoja uš Wladiwostofu.

Beidsot wišs bij šagatawots. Ur mošam mehš eelihdam
šawās šemajās fajitēs, kur mums, domajams, wajadšes nodših-
wot trihs lihšs iščhetras deenas, atraišija wirwes un mehš pel-
dejam pa straujo kalnu upi. Šekā mehš wehl dabujam lihšsi
jauko apmeerinajumu, fā plosts daschreis mehšsot iščchihšt.

Beltch ul okeanu fwabads.

Mehs bijam mahjâ tâ puslihds labi eerihfojuschees. Meh's norunajam, fa, ja plosts isirtu, tad es, fâ labafs peldetajs, glahbtu meiteniti, mefanikis turpreti weeglafo puisenu, un tâ meh's meerigi gaidijam, fas notiks. Galwenais bij tas, fa mums wairs nebij jazeesch breesmigâ purinaschana.

Mehs slihdejam weegli un lehni us preekschu. Meh's ehdam, dsehrum, pihpojani un plahpajani, un ari leitnants, fura buhda atradâs muhsejai^ulihdsâs, beeschi ween eelihda pee mums, lai peedalitas pee muhsu farunam. Protams, fa ari meh's, lihdsigi ruputscheem, beeschi ween isbahsam galwas no sawas flehptuwes, lai paluhfotos us apfahrtni. Pehdeja bij teescham peewilziga un lihdsinajas schaurajai Donawas eelejai starp Pasawu un Linzu.

Mums aisbrauzot, us mums no augstas terases noluhfojâs pilsehta ar saweem basnizu torneem. Es skaidri redseju waftneefu, fursch sehdeja zaurâm deenam us farga mahjinas junta, augschâ pee uguns dsehseju torna. Tad upe gahja ar lihkmumu un it fâ zaur burwja spehku bij nosudusi pilsehta un upes abâs pufês bij redsami tif wehl augsti kalni, apflahsti fluseem mescheem, no fureem schur tur sinkahrigi pabahsa kahda asa flints sawu gaischo galwu. Wehl wairaf, nekâ schee dabas jaukumi, muhsu firdis pazilaja apfina, fa nobeigts gruh'tais zetojums pa fausssemi, fa esam sasneegusch'i uhdens zetu, fursch muhs, faut ari tifai pehz ilga laika, nowedis plaschajâ juhrâ.

Dar noschelosch'anu meh's bijam pa agri gawilejuschi, zelsch bij gan, bet tas bij aissprostots. Dirmajâ deenâ gan wifs gahja gludi. Pateizotees straujajam uhdenim, meh's ahtri tifam us preekschu. Meh's brauzam apmehram diwpadsmit werstes stundâ, tâ fa warejam zeret jau treschajâ deenâ sasneegt to weetu, no fureenes kahds mas twaifonits fahrtigi nobrauz us Stretinsku. No tureenes sch'h braukat leelee Amura twaifoni. Ar apbrihnojamu ahtrumu meh's peldejam pa sch'auro, weentuli-

go mescha eeleju, fur bij dsirdami tikai weenmufigee, melanfolifsee plostneefu sauzeeni, no fureem weena dafa atradàs plosta preefschgalà, ziti pakafgalà pee stuhres. Pirmàs erastibas bij tàs, fa wezais „komadants“, lai gan meh's to bijam deesgan zeenajusch'i ar degwihnu, jau pulksten seschòs wafarà ismeta enfurus, kad bijam nobraufusch'i tiffko 60 werstes. Winsch gribeja peeturret pee kahdas schòschas us upes freisà krafta, bet no pehdejo deenu stiprajeem leetus gahseeneem, kahdi schini Sibirijas dakà wafarà parasti, upe bij pahrpulhdusi, là fa tur newarejam peestaht. Tapeh'z meh's ari newarejam isfkuht malà un tur usmeklet nakts mahju, bet mums wajadseja nakti pawadit us plosta. Pehdejais bij apstahdinats pee kahdas mescha plawas. Par dehteem meh's isfahpam malà un ischahwam sawas pistoles wezòs fokòs, jo laupitaji mums nebij rahdijusch'es; bet plostneefi uskuhra uguni, wahrija olas un tehju un usazijnaja muh's peedalitees pee winu weenfahrschàs maltites.

Otrà deenà es biju agri kahjàs, lai peh'z norunas deenai austot waretu dotees prom. Bet wi's palika flusu. Es sch'ku sch'aukt. Peh'z kahda laifa tur, fur wafarà bij degusch'i uguns furi, sch'ka rastees dsihwiba; plostneefi, laifam degwihna pahrawareti, bij turpat nakti pawadijusch'i. Us manu erigo jautajumu, kadest meh's wehl nedodamees zekà, tee atbildeja skaneem smeekleem, lihds beidsot weens no teem isskaidroja, fa jagaidot us „kapteinu“, kursch nakti pahrgulejis schòschà un wehl neesot atnahjis. Tà tad sch'is nogehlis bij, neskatoetes us pluhdu breefman, usmeklejis sausu nakts mahju. Beidsot pulksten astonòs winsch atnahza nedroscheem sokeem un ap pulksten dewineem meh's bijam laimigi zekà. Meh's brauzam loti ah'tri un tapeh'z ari muhsu dusmas drihs ween isgaisa. Bet jau tuwojàs jaunus nepatiffchanas.

Pulkstens bij tiffko ischetri peh'z pusdeenas, kad muhsu plosts jau atkal stahweja malà, bet sch'oreij pee labà krafta. Kamehr freisais upes krafts bij flintains un meschu apaudsis, labais bij sems un us ta atradàs prahwa kasaku schòsch'a. Tomehr sch'oreij pee muhsu apstahschànàs nebij wainigs plostneefu laifkums. Uhdens bij tik leels, fa buhtu bijusi leela

pahrdroschiba dotees tahlak. Tas bij listena lehnums, un tapeh3 mehs isfrawajam sawas leetas un eewetojamees fahdâ tuwejâ femneeku mahjâ. Bet war gan eedomatees, fâ mums bij ap duhschu. Mums stahstija, fa uhdens lihds rihdam noskreeschot, mehs gan flausijamees, bet mums truhka tijibas.

Mehs gulejam us grihdas nabadfigajâ fokâ buhdâ. Muhs bij pahrnehmusi weenaldsiba pret wisu. Pee tam mehs ari abi bijam pilnigi flimi, tâ fa mekaniks reis issauzâs: „Kaut jel es masakais waretu isglahbt sawu dsihwibu schini breefsmigâ semê, bet es baidos, fa man buhs jamirft.“

Par welti daitâ tihrigâ kasaku seewa muhs zeenaja ar peenu, kwasu, supi, un otrâ rihdâ pat ar tiffko zeptâm olu kuhkam, mehs newarejam ne neeka noriht un muschu moziti, pawadijam breefsmigu nakti. Tomehr laime muhs nebij pilnigi aismirfsu.

Daschâ sinâ gan muhsu apstahkti bij fluwuschî wehl tau-naki. Uhdens bij wehl kahpis, weenu plostu tas bij pilnigi is-ahrdijis un fâ sahdscheneeki stahstija, tad peezi plosti bes laudim bij aispeldejuschi garam. Nabaga ploftneeki bij wilnôs atraduschî galu. No tahlak zeloschanas nebij tif drihs ko domat.

Bet ar muhsu weselibu gahja labak. Preekschpusdeenâ nostahjâs drudfis, mehs smehlamees jaunus spehkus. Pee tam mums koti peepalihdsjeja maso behrnu flahstums, furi wisu panesa ar tahdu meeru un pakahwibu, ta fâ mehs peeauguschee jutamees zaur to apfaunoti. Meh3 nokratijam weenaldsibu, atstahjam eemakfatos desmit rubtus lihds ar wahrigo plostu un apstellejam no daschas werstes attahlâs stazijas firgus. Ap pusdeenu mehs sehdejam atkal tarantafâ, furu domajam atstahjuschi us wiseem laifeem. Zif tahlu ar to tiffim, to tiffai deewi sinaja. Bet tiffai us preekschu, us preekschu!

Mums pahrdroschajeem lifâs laime ussmaidam. Ahtri mehs brauzam zaur besgaligi garo sahdschu, furas mahjinas bij ispuschkotas farogeem, schur tur bij redsami pulzinôs firga mugurâ balli gehrbuschees kasaki. Amura apgabala general-gubernators brauja darischanâs us Peterburgu un winu sche tif leeliski gaidija. Pat muhsu saimneeks, furu mehs wehl

nefen redsejam semneefu drehbës, tagad jahja gehrbees uniformâ.

Zelſch us nahkſoſcho paſta ſtaſtju bij deefgan gruhts, jo wiſſch gahja pahr augſteem, ſtahweem kalneem, tomehr tas bij deefgan attahlu no uhdena un tadeht mehſ warejam brauft beſ kahdas kawefchanas. Tomehr ſtaſtjâ nonahkot wiſſ pahrwehrtâs. Mehſ netikween nedabujam paſta ſirgus, bet ari ſemneefi muhſ negribeja weſt ne par kahdu naudû. „Pa daudi leels uhdens, pa daudi leels uhdens,“ atſkaneja no wiſam puſem. Un tomehr mums wajadſeja tiſt prom, ja negribejam tur palikt deenam, ja pat nedelam, kaſ auſtrumû Sibirijâ nebuhtu nefas neparafſts.

Beidsot mehſ atradam kahdu, kaſ padewâs naudas warai. Ne beſ ruhpeem mehſ dewamees zelâ. Un teefſham, driht ween mehſ bijam pee kahdas pahrpulhduſſſas upites, par furu ne beſ gruhtibam tilam pahri. Otrâ puſe atkal jauna likſta. Zelſch gahja pa lihſenu puſkainu ſtepi; te muhſu kufſſcheers uſ weenreih iſſkaidroja, ka winam jaiſjuhſot ſirgi in pahri ſtundas japa-ganot, jo tee nupat pahrbraufti un winam neefot bijis laika toſ pabarot. Kad beidsot bijam atkal eejuhguſſſchi, tad iſtrah-dijâs, ka lopini wehl nebij deefgan ſpehjjigi wiſt ſmagos ratus pa kalnaino un pa daſai^o no leetus atſſkaidito zelû. Schini nelaimê mums iſpalihſeja kahds paſta kufſſcheers, furu ſatikam zelâ, kad tas tuſſſchâ brauza atpakaſ. Par labu maſſu tas ſahwâs peerunatees, mehſ atkal ſchſihramees, es ar zela ſomam eekahpu paſta ratôs, kuri tiſ ahtri ripoja uſ preeſſſchu, ka pat noguruſſchee ſemneefa ſirgeti mums iſſchakli rikſſchoja pakaf.

Pa tam bij peenahkuſi naſts. Deepeſſchi man peeſteidsâs kahds jahneefſ, uſſauza: „Generalgubernators nahk!“ — un tad tas bij jau atkal noſudis tumſâ. Mehſ pabrauzâm ſahnis. Teefſham, mums auleſſchoja preti brauzeji, furu rateem bij aiſjuhgti pa peezi un pa ſeptini ſirgi. Preeſſſchâ, pakafâ un ſahnôs kaſafi. Tikai weenu azumirkli, tad wiſſ naſti un miglâ bij noſudis.

Up desmitem muhsu futscheeris peectureja pee kahdas no fahrtim taiſtas buhdas, fur wareja dabut degwihnu un dseramu uhdeni. Knischtus dabuja par welti. Sche atradam jau ari zitus zelotajus, fà ari labu pulzinu fajafu. Wini wiſi iſſkaidroja, fa pa ſcho zetu augſtà uhdena deht nahfoſchà ſtajija wairs neefot ſasneedsama; ja mehs pa waru gribot tiſt taſtaf, tad mums jabrauzot pa ſahnu zeleem pa kalneem. Muhsu futscheeri, furi pa tam bij atkal paganijuschi ſirgus, bij pret labu dseramu naudu gatawi brauft un mehs dewamees atkal prom naſts tumſibà.

Uf Deews, tas tiſ bij brauzeens! Mehs brauzam pa afmeneem, grahweem un fruhmeem. Bet ihtàs breeſmas eefahkàs tiſai tad, kad lahdedamees un blaudami bijam tiſuschi pahri kalnu augſtumeem un nonahkuschi mirſtigo walſi. Neſkatotees uſ pahrlaeko tumſu mums beeschi ween bij jabrauz gar frahzoſcheem uhdena, ja pat teem jabrauz pahri. Reis weens no blaſus ſirgeem noſlihdeja no augſtà zeta un rati ar wiſeem eefſchà ſehdetajeem buhtu nogrimuschi trafojoſchòs wilnòs, ja futscheers ahtri nebuhtu atrahwis ſirgu atpakal. Daſchrei mehs usbrauzam wirſu leelem flintschu gabaleem, furi bij nogahſuschees no kalneem un furi bij janowel no zeta, eefams warejam turpinat brauffſchanu. Apmehram ap pulkſten diweem rihtà ſasneedsam mehrki. Mehs bijam braufuschi dewinas ſtundas. Zeſch bij bijis koti gruhts, tomehr mehs preezajamees, preezajamees pat tad, kad bijam ſasneeguschi paſta namu, to atradam pahrpilditu ar laudim un muſſham, fa mums pahreja naſts data bij japawada ſem flajàm debefim. Un mums ari bij teeſiba preezatees, jo otrà rihtà paſta preeſchneeks iſſkaidroja zelotajeem, ſas gribeja tiſt uſ reetumeem, fa tiſpat pa kalneem, fà ari pa eeleju neefot eephejams brauft.

Seetus lija wehl arweenu, tà fa bij jabaidas, fa ari uſ auſtrumeem zeſch drihs ween buhs aiſkrusjots. Tapeh3 ari, neſkatotees uſ nogurumu, mehs nefo neuſkawejamees, bet ar naudu un luhgſchanam pagahdajam ſirgus un brauzam atkal no agra rihtà lihds wehlam wakaram.

Schahdâ fahrtâ mehs şaulei reetot şafneedsam kalnu augstumus, no fureem wareja noluhfotees şkaistâ, platâ eelejâ. Sche kaunâ Inogda, fura mums bij şagahdajusi tif dauds behdu, eetezeja zitâ leelafâ upê. Ta bij Schilka, eewehrojamafâ no abâm upem, furâm şaweenojotees izelas Umura upe. Pa Schilku jau brauka twaifoni, furi nowed us wehl trihs tuhştosş werstes attahlo okeanu.

Tagad nu mums gan bij teesiba pazelt rofas un şauft:
„Beidsot, beidsot teesşam zesh us okeanu şwabads!“

XXI.

III „Debesu walsribas“ fleegşna.

Kihneeschi daudsejadâ şinâ ihsti prosaiska tauta, wineem bişe ne tif ween pakausi, bet tee bişoti wehl ari zitadâ şinâ. Un tomehr, waj maş buhs kahds eiropets, kas newehletos pats şawâm azim şkatit şcho şawado semi! Tu, brauzot „Şķheřşam pa Sibiriju,“ — kureş zesh mums gan nesneeds neka wişai peewilziga — mums ir tas labums, ka nahşam deesgan tuwu „debesu walsrij“, şewişki besgaligâs zara walsis austrumôs.

Uri mehs drihs ween peedşihwojam şcho preeku, pehz tam, kad ar mokam bijam nonahşuşchi pee Şhilkas eelejas. Mehs ahtri dewamees lejâ un pahr plasşu şiepi noşuwam leelajâ kasaku şahdsşâ Mitrofanowâ, fura pehdejâ laifâ bij şkuwuşi par „Umura ostu“. Muhsu kutscheers bij ismanigs sehns. Šai drihsaf tiftu atpakaf, tas peectureja pee şahdsşas pirmajâm mahjam. Uri peesteiguschees şahdsşeneeki mums apgalwoja, ka taişni şhe esot twaifona peestahne.

Es biju no dabas netizigs un tadeht şteidsos tuhdaş pee Şhilkas; tur nebuht neişkatijâs pehz ostas. Pa to ştarpu mans beedris bij lizis leetas eenest mums eerahditajâ dşihwoşli. Pehdejais bij wehl negatawa koka buhda, furâ nupat gribeja

apmestees jauns kasaku pahritis. Grihdâ wehl bij leels zau, rums, pa furu pee mums wareja eefluht wisi, kam ween patifa. Es sawu beedri us scho apstahkli dariju usmanigu.

Un teescham Nitrofanowas eemihneefi likàs buht pawisam weenteesigi lautini. Spehzigee jahtneefi eenahza weens pehz otra smageem sokeem muhsu dsihwofli, lai ar mums eepafihtos, tà ka beidsot neleelâ istaba bij pahrpildita. Mehs winus pazeenajam ar tehju, freewu mihtako dsheereenu. Par to wini mums pastahstija scho to par scho apgabalu; tikai neweens neka nesinaja teikt par to, kas muhs wiswairaf nodarbinaja, kad un no furas weetas atstahj twaifonis. Tadeht mums neatlika neka zita fo darit, fâ wehl tanî paschâ nakti issuhtit kahdu zilwefu, kas lai mums sagahdatu wajadsigàs sinas. Winsch atgreesàs ar preezigu wehsti, ka otrâ rihtâ taijni pulksten astonòs atejot pasascheeru twaifonis, bet ka lihds twaifona peestahnei esot wehl stundas brauzeens.

Mehs apstellejam atkal ratus un noslehguschî sawu mahju fâ kahdu zeetumu, mehs mehginajam gulet, bet tas mums ihsti labi neisdewàs; manam beedrim bij atkal drudsis un es newareju gulet tadeht, ka ap pusnakti mani isbeedeja weegli sofi, furi nahza arweenu tuwafu. Un teescham, sem grihdas kaut kas kustejàs — muhsu mahja bij zelta us stabeem — likàs, it ka tur tschuksietu rupjas, apspeestas balsis, un es katru azumirfli gaidiju, ka is luhkas parahdisees laupitaji. Es usmodinaju sawu, turpat man lihdsàs us grihdas guloscho beedri, mehs pafehram eerotschus, bet drihs ween mums bij janofaunas par sawu bailibu, jo gaiditee laupitaji bij tikai — zuhkas, kas bij atnahkuschas meklet baribas.

Eai nenofawetu twaifoni, tad mehs otrâ rihtâ jau agri bijam kahjàs. Muhs weda muhsu saimneeks, tomehr dauds nefas netruhka, ka mehs nebuhtu sasneeguschî sawu mehrki, jo mums wajadseja brauft pahr kahdu Schilkas peetefu, furâ uhdens zehlàs tahdâ mehrâ, tà ka deenu wehlaß par to wairs nebuhtu eespehjams pahrbrauft. Bet beidsot, kas par preeku — mehs sawâ preefschâ eeraudsijam twaifona sfursteni!

Protams, fugis bij gan mass un netihrs. Winam bij ari sawa fajite, furâ weda loti schauras trepites. Bet tif leels zilweks, fâ es, tanî newareja stahwet un ari sche netruhka Sibirijas mozibas, muschu baru. Bet fâ tasgan buhtu warejis pamafinat muhsu neaprakstamo Iaini! Lai gan fuga kehkis bij breesmigi netihrs, tomehr mehš dabujam ihsti labas brokastis, furas gan nepastahweja no bissteķa, alus, fawijara un lascha, fâ es to biju sagaidijis.

Mehs, protams, nenobrauzam wis astonōs, bet dewinōs. Tapehž mehš ari zerejam sagaidit sawus plosta pasinas, leitnantu un wina zimeni. Kâ winsch pats isteizās, tad tam bij loti jasteidsas un mehš dabujam finat, fâ winsch pagahjuschâ wafarâ nonahžis šahdschâ. Tomehr jaunais zilweks aīsgulejās, nofaweja twaifoni un es wina wairs nefatīfu.

Bet wina weetâ wehl pehdejâ azumirfli eeradās zits brauzejs, furam, fâ rahdijās, nebij nefahda patīfa us braufschanu, — gows, furu beidsot ar wirwem eewilka fugi. Pateizotees twaifa spehkam un warbuht, wehl leelafâ mehrâ pahrpłuhduschās upes straujumam, twaifonits ar schausmigu ahtrumu dewās us preekschu. Lihds Stretinskai, muhsu zela mehrkim bij ne masaf, fâ 150 werstes un tomehr mehš scho zela gabalu nobrauzam nepilnās seschās stundās. Turpreti pa semes zefu brauzot mums buhtu wajadsejis 23—30 stundu.

Pirmais, fo mehš brauzot eeraudsijam, bij dselszela peestahne, fura atradās tikai daschas minutes brauzeena no twaifona peestahnes; us plaschâ laufuma walbija dsihwa rosiba un tur bij redsami wagoni, tenderi, lokomotiwes un ziti dselszela peederumi. Tâ fâ us schejeeni pa uhdens zefu no Wladiwostokas weegli atgahdajams buhwes materials, tad Kreewija no schejeenes usbuhwejuši dselszefu jau 40 kilometrus us reetumeem, lai tahdâ sinâ pasteidsinatu leelâ darba nobeigschanu. Mehš jau deenu eepreeksch ar sewischku preeku noklausijamees lokomotiwes šwilpschanâ.

Tuhdat aij sahdschas apgabals nebij nefahds jaukais. Bet jo tahlaf mehš brauzam, jo augstaki un leelisfaki kkuwa tumšchee, meschu apaugušchee kalni, lihds mehš beidsot, tāpat fā pee Inogdas, brauzam pa šchauru kalnu eeleju. Tā tas gahja, famehr mums peepeschi, upei pagreeschotees, us winas labā krašta parahdijšs Stretinska. Us šchauras, stahwas terases stahweja zeeschi kopā pilsehtas nami, pahr kureem pazehlās spilgti safee un filee torni. Us pilsehtas bij redsami tumšchi meschi un sahles flajumi.

Tur nonahšot, mehš wispirms apwaižajamees, kad warešim tikt tahlaf. Bet tawu nelaimi, pasta twaikonis nupat fa aishrauzis! Par laimi tur wehl bij kahds pretšchu twaikonis, kurešch pret wafaru gribeja dotees zekā. Mehš us ta nolikam sawas leetas un gahjam apškatit pilsehtu. Tas bij drihs padarits, jo Stretinska ir taišita pehž tās pašchas rezepes, pehž kahdas zeltas wišas pahrejās Sibirijas pilsehtas: šauja fokū mahjinu, pa starpam leelafas pahrdotawas, lihdsigi reteem tauku pileeneem wahjajā supē. Bet pag, Stretinska tomehr bij weenu šoli preešchā, jo winai bij šawa dselszeta peestahne. Kreewijā šchis eestahdes noder ari ispreezaschanai. Stretinskā bij gan tikai weenfahrschs restorans, bet tur wareja dabut alu un uskoschamos (starp teem ari Umura kawijaru). Tur ari bij biljarda galds un war gan eedomatees, fā mehš par to preezajamees.

Tomehr ahtraf fā wajadsigs mehš bijam atkal uj kuga, jo mehš degam aij nepazeetibas, redset beidsot kaut ko no Kihnas. Tomehr mums bij wehl jabrauz zauru deenu un nafti, eefams muhšu wehleschanās peepildijās.

31. julijā pulkstien dewindš rihtā muhšu twaikonis apbrauza ap kahdu kokeem apaugušchu radši. Te muhšu azim pehšschni parahdijās aina, kuras spilgtās krahsas nefad neiššudis no manas atminas. Plaschā lihdsenumā, kuru eerobeschoja krahschneem mescheem apaugušchi kalni, atradās sahlainu plawu, augligu druwu un šaknu dahrsu widū prahwa sahdscha, kura pilnigi atšchihrās no freewu sahdscham.

Kraftmalâ schuhpojâs masas, glihtas laiwinas; daudſas no tàm bij pahrwiltas raibu juntu un winàm bij uswiltas pahrleezigi leelas buras — tàs bij kihneeschu dschunkas. Turpreti us augstâ, stahwâ kraſta, pa furu gahja ſahdschas galwenâ eela, garâs fahrtis pliwinajâs diwi farogi: Kihnas afins fahrtais farogs, us otra baltâ bij redſams milſigs melns puhſis. Biſotee kihneeschi domaja, fâ schis breeſmonis tos ſpehjot iſſargat no wiſàm breeſmam un ſewiſchki no baltajeem welneem, t. i. reetuma eiropescheem.

Up farogeem, fâ ari kraſta eelâ bij ſapulzejees milſigs lauschu puhlis, ſas zaur ſawu raibumu eepreezeja ſweſchneeku. Wiſi wihrreeschi bij gehrbuſchees garôs, ſilôs ſihda ſwahrfôs, pahr fureem pakauſi noſarajâs lihds ſemei garas, melnas biſes. Daſcheem no wineem bij leeli, raibi ſaules ſargi, no bambuſa needram waj ſalmeem, ziti turpreti wehdinaja ar leeleem, ſpilgti krahsaineem wehdekteem. Bet wiſi, tikpat leelee, fâ maſee, tee, fureem bij laimejees tiſt preeſſchejâs rindâs, fâ ari tee, ſas kaſlus iſſteepuſchi luhkojâs teem pahr plezu, wiſi wini ſmehja pilnâ kaſlâ, tee ſmehjâs, fâ es to wehl nekad nebiju redſejis, tee wiſi ſmehjâs par mums, kamehr mehs no fuga winôs raudſijamees ar ne maſaku ſinkahribu.

Mehs bijam ſaſneeguſchi kihneeschu ſahdschu Mo-ho. Twaifonis ſche peectureja us diwàm ſtundam, lai eenemtu furamo materialu. Caipnais fuga kapteins mani uſaijinaja brauſt winam lihdi malâ. Tomehr mums wehl bij druſku japazeſchas, jo pluhdu deht fugis newareja peeſkuht kraſtam un tadeht tiſa ſaliktas laipas pahr tur ſtahwoſcheem ploſteem. Tiſſo tas bij notizis, kad peeſſeidsâs weſels puhlis ſtrahdneeku un ſahka neſt fugi malku, fura ſtahweja us kraſta milſigâs grehdâs. Zaur wineem ſpeesdamees mehs ſaſneedsam kraſtu. Tur mums wiſpirms krita azis pulzinsch kihnas ſaldatu, furu uſdewums bij gahdat par fahrtibu. Mugurâ teem bij ſili ſarkanas weſtes, us kruhtim ſelta plahtite, us furas bij redſams jau minetais puhſis — „lai iſbeedetü eenaidneeku“, jo wineem rokâ bij weenig nuhjas. Wajag buht redſejusſham ſchahdus kihnas ſaldatus,

Iai šapraustu, kadeht winu karam ar Japanu bij tahds un ne žitads isnahkums.

Da kauschu puhli staigaja leels pulks wišadu pahrdeweju un škanâ balši peedahwaja šawas prezes, kuras tee nehsaja pahr plezu pahrliftôs kurwjos. Tomehr netruhka ari ihstu magazinu, kuras, tapat kâ Sibirijâ, bij dabonamas wišwišadas prezes. Mehs eegahjam weenâ no tàm, lai isbehgtu sinkahrigo puhlim. „Šche juhs warat dabut ihtas kihnas prezes,“ mans pawadonis šajija. Bet kad panehmu šehrkožinu kaštiti, tad us tàs lašju „Triesta“. Bes tam manu usmanibu šaistija šči weikala komijs — kihneetis, kusch wišadi mozijâs ar freewu walodu. Pehj tam mehs pastaigajamees pa šahdichu. Mahjas šče bij glihtas un tihras. Pee daschâm pat bij redsami fokâ isgreesumi; žitas atkal bij mahšļigi isgalawotas no šchahweteem mahleem un winâm bij glihti šalmu junti. Logu ruhtis nebij šifla, bet papira. Bet leelakâ data ehku bij eeshogotas augštâm dehtu šehtam, tâ ka no eelas puses neredseja wairaf kâ tikai mahju juntus. Ušfrihtošči bij ari tas, ka us eelam šahweja daudš sirgu. Kahdâ weetâ mehs pat eeraudšijam ratus, — peerahdijums, ka kihneeshči, kuri tatschu esot wiša jauna isgudrotaji, peenehmuschči ari kaut ko no eiropeschcem.

Beidsot mehs usmeklejam ari „selta kantori“. Daschas juhdšes no Mo-Ħo atrodas kalnôs selta raštuwes, kuras strahdâ ap 2000 strahdneeku un no kureenes ikdeenas dabu ap 20 mahrzinu selta. Minetais kantoris bij eerihšots ščo raštuwju pahrwaldibai. Uš to laikam ašrahdija garâs, baltâs kihneeshču burteem apraštitâs papira strehmeles, kuras bij peelipinatas pee wahrteem. Pee paščas mahjas, kâ ari pee pahrejâm šahdschas ehkam atradâs tahdas pat papihra strehmeles, tikai špilgti šarkanâ krahsâ. Nums bij jaet zaur weselu rindu istabu, kuras bij isrotatas wišadâm porzelana figurinam un fokâ isgreesumeem, beidsot mehs nonahjam galwenajâ telpâ. Šche atradâs rakštams galds ar pindšeli un tuschu, jo kihneeshči krahsō šawus burtus; istabas dibenâ atradâs tihriga gulu weeta,

pagatawota no tepifeem un spilweneem, us winu wareja nofluht pa trim pafahpeeneem.

Driht ween ap mums fapulzejās mahjas eemihneeki, apmehram 20 zilweku, pa leelafai daīai jaunafī un teefcham fkaīfī zilweki. Winu pirmāis darbs bij smeetees; tee smehjās par manām brillem, maneem mateem, manām gāiſchajām azim, maneem ſahbafeem, ihfī ſafot, par wiſu. Wiſwairaf tee smehjās par kapteina ihfī apzirptajeem mateem, furus tee newareja beigst glahſtit. Weenam no wineem bij pat freetni paleels wehders, ar furu tas tāpat lepojās, kā Bawarijas aldaris. Tomehr ſchis nebij direktors, bet ſahds zits, furam pahrgāiſchi ſilajeem ſamſofeem bij ſwahrfi no tumſchi ſila ſmaga atlaſa.

Muhs pazeenaja ar tehju un zigaretēm, pehdejos aiſdedſinaja ar no dſehſchrapira pagatawoteem ſidibuſeem. Mehs turpretim winus pazeenajam ar alu, furſch biſotajeem fungeem nelifās hſti labi patihkam, jo wini dſerot nejauki ſaweebās. Bet mums aiſejot tee atkal smehjās, smehjās kopā ar uſ kraſta ſtahwoſcho lauſchu puhli, furſch noluhfojās pafak muhſu twaiſonim.

Pirmo un warbuht pehdejo reiſi biju Kihnā un tāpat ari pirmo un pehdejo reiſi ſawā muhſchā meerigi noſkatijos, kā ziti par mani ſmejas.

XXII.

Neiſſakama pilſeh̄ta.

Neiſſakami ſkaīſta jeb neiſſakami neglihta? Neweens no abjeem, bet weenfahrfchi neiſſakama, jo ſcho pilſeh̄tu ſauz Blagowefſchſchenſtu. Tur mehlei freetni jawingrinas, eekams ta ſpehjſcho wahrdu pareiſi iſrunat. Schi ir pilnigi jaunlaifu pilſeh̄ta, ihſtā Amura waldneeze. Wina pelna, ka to apſkatam druſku tuwaf.

Tomehr fà es biju turp nonahzis? Ja, pahrnemts no Kihná dabuteem eespaideem es peemirfu aprakstit brauzeenu pa Amuru. Tagad isdarishu nofaweto. Zeturdeen, pulksten astonôs wafarâ muhsu „Aleksandris“ atstahja glihto Stretinskas pilsehtinu. Bet mums par jo leeleem brihnumeem, muhsu waifonis nebrauza wis pa upi lejup, bet pret straumi. Uj muhsu jautajunu, kadest tas tà teef darits, mums atbildeja, fa japeeturot pee otras peestahtnes augschup Stretinskas un ja islahdejot dselszeta buhwei wajadfigais matrials. Pehz stundas brauzeena mehs fasneedsam mehrki. Eabi, fa pehdejo deenu gruhtibas mani tà bij nogurdinajuschas, jo zitadi es nemas nebuhtu warejis gulet, zif leelu trokfnri sazehla fleeschu un zitu dselsdaku islitschana malâ. Bet neraugotees us wisu nogurumu, es nakti tomehr pamodos. Es passkatijos zaur kajites logu. Uj frasta es eeraudisju krahschnu skatu. Islahdeschana bij nobeigta. Ap simts zilweku, kihneeschu un tungusu, atradâs us frasta; weeni masgajâs upê, ziti spehleja un dejoja; ziti bij uskuruschi ugunis un pahr tam uskuruschi leelus katlus, furôs wahrijâs rihsî. Un tuhdat aif wineem uguns apspihdets stahweja druhmais meschs.

Bet sche bij ari sawa potitiska nosihme. Ir sinams, fa Kreewija gribeja wilkt jauno dselszeta stigu gar paschu Amuru. Bet dselszefu wehl nebija eesahfts buhwet, kad iszehlas Kihnas = Japanes karsch, pehz kura nobeigschanas Kreewija dabuja teesbu wilkt stigu teescham zaur Mandshuriju un taisni no schis weetas, fur mehs schim brihscham atradamees, sahkas schi Kreewijas-Kihnas lihniju.

Pulksten seschôs rihtâ mehs atgreesamees us Stretinsku, peeturejam tur kahdu stundu un tad beidsot dewamees pa straumi us leju. Eesahkumâ frasti nebij nekahdi peewilzige; us labâ frasta atrodoschee kalni bij gan jau apflahsti skaiSTEM mescheem; turpreti us freisâ tee bij pilnigi faili un sahdschas pee wiuu kahjam atstahja koti nabadfigu eespaidu. Bet drihs ween frasti abejâs pusês peenehma teescham leelisku, pazildinoschu isskatu, kahdu Sibirijâ, ja pat wisâ pasaulê reti fur atradisi.

Druhmi meschi mainijas ar sahlainām plawam tur bij flusās elejas, furās gan wehl neweens zilweks nebij eezehlis kahju, upes widū atradās kalnaines, daschā weetā atkal kalni išteepa sawas failās flintainās rokas pret upi. Wakarā schi aina isskatijās wehl leeliskafa, jo schur tur pee tumscho kalnu kahjam atspihdeja gaischas ugunis.

Tikai tad, ka bijam braufuschi labu gabalu, kalni tapa semafi un wiau weetā drihs us labā, drihs us freisā upes krasta parahdijās plaschi lihdsenumi. OTRAS deenas rihā mehs pabrauzam garam kahdai fruhmeem apauguschai salai, us furas plwinajās farkans karogs un eeraudsijam Arguna upi, kura sche saweenojas ar Schilku. No tureenē schot mehs brauzam pa ihsto Amuru, tomehr upe tagad nebuht neisskatijās warenaka kà senaf, tapat kà Egiptes septinas wahjās gowis netika trefnakas, ad tās bija eerijuschas trefnās. Lihds pat paschai Blagowestschenskai Amura nebij platafa, kà Reinupe pee Mainzēs.

Redsams, ka brauzeens buhtu warejis buht ihsti patihkams, ka tam nebuhtu bijusi weena kluhda; tas bij pahrleeku garsch un apfahrtnē nebuhtu bijuse tif schausmigi flusa. Kreewu datā bij gan wehl pa retai schahdschai, turpreti kihneeschu datā — isnemot mineto Mo-Ho — lihds Blagowestschenskai it neweenas. Bet krastmalā usmestās seena kaudses leezinaja, ka ari sche mahjo zilweki.

Ihsti traujejoschs bij ari pahrleezigais karstums. Lai gan mehs usbrauzam lihds 50 platuma gradam, tomehr gais jau no agra rihā bij nepanesami karsts un speedigs, wakarōs jeb ari pret rihā beeschi ween eestahjās beesa migla. Maschinam wjadseja mest meeru. Beidsot pahrleezigais knischu daudsums. Bes leeka pulka istabas muschu, furām us fuga bij brihw-biletēs, tur bij zitas toti leelas muschas, furas ahtri peelaidās zilwekam un tā eeduhra, ka pat asinis tezeja; ne masaf nepatihkama bij kahda skaisi saka muschu fugu, bet sche gan sakā krahsa nosihmeja wairaf ismisumu, nekā zeribu.

Kas radis gulet deendusū, nedrihst brauft pa Amura upi.

Ja mineju, ka apfahrtnē bij breefsmīgi kluša un weentulīga, tad tas atteežas tīkai uš kraštmalam. Uš upes paščas turpreti waldija apbrihnojama dšihwiba. Beeschi ween mehš fatikam pasta kã ari weefahršchus twaifonus, furi bij pa leelakai daikai pahrpilditi brauzejeem, mafi twaifonišchi wilka smagas leellaiwas, uš furãm atradàs weseles lokomotiwes; daschãm laiwam bij apfahrt margas un winàs laikam weda zeetumneefus. Dee kahdas salas mehš eeraudšijam diwus inscheneeru twaifonišchus, furi neskatotees uš miglu bij braufuschi un nu atradàs uš sehka. Bet wiswairaf manu usmanibu šaištija neleels plosts, furu wadija trihs wihri. Tee bij laikam isbehguschi zeetumneefi, furi schahdã fahrtã gribeja šasneegt Mandšuriju un tã atdabut brihwibu.

Uri muhsu pašchu twaifonis bij eewehroschanas zeenigs. Winašch bij buhwets pehz Wolgas twaifonu parauga ar diweem šahweem, kã gandrihs wiš Amura twaifoni, tīkai tee bij daudš weenfahršchafi nekã pirmejee. Tee ari žitadi kustežās uš preekšču; fuga pafak galã atradàs šarkans rats, lihdsigs dširnawu rateem. Tapehz ari schahds Amura twaifonis istahlem lihdsinajās leelai peldošchai fokū sahgeta.wai. Bet loti škaišti isškatijās, kad fugim ejot pahr ratu pazehlàs weseļa putu faudse.

Uri ehdeens, par furu beš 10 rubkeem brauzamàs maksas, jamakša diwi rubli deenã, bij loti weenfahršchs. Pusdeenã škahbã kreewu supe ar bišstefu un šwaigeem gurkeem, wakarã kotletes no kaptas gafas; kã likàs, tad pawars žita neka neprata pagatawot. Bišsteks un kotletes ir ihsti labi ehdeeni, tomehr pastahwigi weens un tas pats. Tad jau treschàs klasēs ehdeenu karte bij daudš bagataka.

Tur brauza debesu walsstibas dehli, wiš ar garãm bišem, wiš tee ehda rihsus, tīkai no rihteem tee winus ehda ar karotem, pusdeenàs un wafarôs ar fokã steebrineem.

Tahdã wihsē bij arweenu kaut kas jauns redšams. Tomehr mani wiswairaf nodarbinaja tãs domas, ta atrodamees starp diwãm leelafajãm walsstim wišã pašaulē, starp Kreewiju un Kihnu,

ta mehš atradamees pašchâ Aſijas ſerdē, un tomehr iſhtenibâ mehš tagad brauzam pa divu paſaules dafu robeschu.

Otrâ auguſtâ pulkſten 5 no rihta, t. i. zeturtajā deenâ pehz manas aiſzetofchanas no Stretinſkas, es uſmodos ſawâ ſchaurajā gultâ. Kugis ſtahweja uſ weetas, ja, kur tad mehš atradamees? Es ſteidsos uſ fuga wirſu un ko es tur redſeju! Amura lihdsinajās 1 lihds 2 kilometrus platam eſeram, abi kraſti bij ſemi, bet gar Kreewijai peederoſcho kraſtu ſteepās garſch bulwars, furu apehņoja kupli, wezi kofi, un pa furu paſtaigajās daudz lauſchu greſnās uſwalkōs. Schur tur zaur kofu ſafumu paſpihdeja glihtas waſarnizas un tahlafu bij redjami baſņizu torni. Ja, kur tad es biju nokuwis? Waj biju wehl nelainpajā Sibirijâ, jeb burwu wara mani bij noneſuſi uſ ſahdu pilſehtu pee Keina? Tahds bij pirmais eeſpajds, ſahdu uſ mani atſtahja Blagoweſchtschenska. Un pilſchtâ eejot ſchis labais eeſpajds wis nemafinajās, bet peenehmās.

Kahds ormanis mani noweda pee ſahdas greſnas mahjas uſ furas ſtahweja leeleem burteem: „Kreewijas weefņiza.“ Eeſchâ brofaſtoja arween kreewu ofizeeri, kuri bij gehrbuſchees greſnās uniformās, galdi bij klahti pehz Parifeſ modes — un dewini brihnumi — fungi ſarunajās tihrâ wahzu walodâ. Uri weiklais weefņizneeks — winſch bij bijis ofizeers, ſahda pahrfahpuma dehl degradets un noſuhtits uſ Sahalinu, bet wehlaſ atkal apſchehlots — uſrunaja mani mahtes walodâ.

Bet pilſehtu apſtaigajot mani ſagaidija jauni pahrſteigumi. Gar ſahdu konditoreju un muſikaliju pahrdotawu es nonahzu uſ plaſcha tirgus laukuma, kur pahrdotawas lihdsinajās ſkaiftam pilim un winam netruhka pat elektriſkas apgajſmoſchanas. Leelās Hamburgas firmas „Kunſt un Abbers“ greſnajâ pahrdotawâ rihtojas weſela armija wahzu komiju. Uri rahtuſis wehrſa uſ ſewi uſmanibu; winâ bij eerihkota frahjkafe un lombards, kâ ari publiſka biblioteka ar laſamu iſtabu. Rahtuſcha tuwumâ ſtahweja pat omnibuſi, furōs pa peezi kapeikam wareja brauft pa beſgaligi garajam eelam. Ihſi ſakot, pilſehtai peemita kaut kas no Amerikas pilſehtu druſchchainās attihſtibas. Un tas nahk no

tam, ka tuwumâ atronas plaschi selta laufi, furu ihpaschneefi laifu pa laifam eerodas pilsehtâ un bauda dsihwi ar schahdeem laudim peemihotoschu weegsprahhtibu. Tapeh3 ari schini neissafakamajâ pilsehtâ wifs tif neissakami dahrgs, tâ ka teem, kas naw selta raktuwju ihpaschneefi, ir mati zefas stahwu.

Bet neraugotees us to, waretu eedomatees, ka atrodas kulturas pasaulê, ja neredsetu bismanu pulkus, jo semee laudis ir wif fihneeschi. Bises strahdâ us jaunusjelto namu jumteem, bises nesa pa eelam nastas, redseju pat bises wihrus brauzam ar welosipeedeem; newaram noleegt, ka sem plahnâs kulturas fahrtinas wehl mahjo meschonou paraschas. Bes zeremonijam wifu met ahrâ us eelas. Tâ es peemehram redseju, ka us eelas fahdâ zaurumâ bahsa ehwehu skaidas. Tumschajâs naktis mahju ihpaschneefi schauda, lai atbaiditu saglus, un leetus laifâ schis pilsehtas eelas pahrwehrschas par dubtaineem purweem. Kahdu wafaru es tâ eestigu schahdâ purwâ, ka newareju gandrihs isfkuht ahrâ.

Tahda bij schi neissakamâ pilsehta. Bet wehl neissakamaks bij mans preeks, kad wareju no tâs atwaditees. Sibirija nu reis ir seme, par furu newar szajit: „Sche ir labi, sche taifsim buhdas!“

XXIII.

Postillon d' Amur.

Postillon d' Amur — juhs, mana zeenigâ, domajat, ka tas nepareisi, ja schis frantschu wahrds zitadi rakstams? Ja warbuht tas, furu juhs domajat. Bet to, par furu es rumaju, teescham sau3 par Postillon d' Amur, jo winsch ir weenfahrschs pasta twaifonis, kas braukâ pa Amura upi. Tureeneeschi leeto wahrdu „Amur“ daschadâs nofrahsâs. Starp fungeem, furi man pehdejo wafaru Blagoweschtschenskâ usturotees, sarihfoja atwadischânâs meelastu, atradâs fahds

jauns freewu augstmanis, kursch bij Heidelbergâ studejis un tapeh3 runaja loti labi pa wahziski. Winsch walfaja Amura kasaku leitnanta uniformu, bet ta ka. winsch bij loti leels dahmu zeenitajs, tad winu wisi saufaja par „kassak d' Amur.“ Peh3 schi wahrda es ari nokristiju par Postillon d' Amur pasta twaifoni, ar furu gribeju dotees tahlak lihds Habarowskai, lai no tureenes sasneegtu netahlo Wladiwostofu un Klufo okeanu. Tomehr schis twaifonis preefsch manis ari teescham bija mihlestibas wehsinesis, jo winam bij mani west tuwak maneem mihstajeem tahlaja dsimtenē.

Tomehr twaifonis, kursch stahweja kraftmalâ, ari teescham pelnija, ka tam dod kahdu mihstaku nosaufunnu. Winam bij ne tikween diwi skursteni, bet ari pianinos, elektriska apgaismoschana, tas bij wispahrigi puslihds krahschni eerihkots, ta ka winsch wairak lihdsinajâs juh3ras, ne upes twaifonim. Ari ehdeens bij puslids labs, tomehr ehdeenus nesneedsa apfahrt, bet salifa us galda un freewi, fungi un dahmas, usbruka teem ar tahdu sparuu, ka sche bij labak rihfotees reh3 we3âs parunas: „Deefahpschanas rotâ zilwefu, tomehr tahlakuu teef — bes winas.“

Samehrâ ar twaifona labo eerihkojumu ari braufschanas maksâ nebij masâ; lihds Habarowskai maksaja 20 rubfus, bes tam par ehdeenu bij jamaksâ diwi rubli deenâ. Tapeh3 ari nekahds brihnums, ka sche jau bij redsama labaka publika. Tâ tur bij weens ihsts generals, kursch zefoja kopâ ar sawu adjutantu; winsch bij loti laipns funks, runaja ar man franziski un daschreis pat wahziski; tahlak kahds kapteins, kursch zefoja us Usurijas apgabalu un fura behrnu es paglahbu no asinssehrgas, tad wehl kahda kundse no Samarkandas, fura ar saweem diweem behrneem zefoja us Wladiwostofu, fur dsihwoja winas wihrs, zefu insche-neers, furu ta weselu gadu nebij redsejusi; tad kahda freewu skolotaja, skaisita, glauna dahma.

Us fufa wirsas netruhka ari prastaku lauschu un pat mescha eemihtheeku. Bes kihneescheem un ziteem, tur atradâs

kahds jauns, bet ihsti stalts lahzis, no Sibirijas melno lahtschu fugas. Bahrgais funks atradās stiprā buhri, tomehr tikko kahds to faitinaja, tad winsch nekawejās rahdit sawas spehzigās fetnas.

Bij teikts, ka muhsu Postillon d' Amur isbrauks 4. augustā taišni pulksten tšhetrōs pehz pusdeenas. Par noschehloschanu es atkal atnahzu noteiktā laikā. Bet man ussmaidija laime. Es tur šatiku kahdu jaunu israeleeti, kusch bij atbrauzis us Sibiriju eepirft ahdas sawa tehwa weikalam. Winsch bij ihsti patihkams jauneklīs, kuram bes berlīneeschu isloksnes bij ari leels krahjums kupleju un daschadu joku. Atkal japateizas schim laipnajam zilwekam, ka man schis deesgan garais zeta gabals nebij tik zarlaizigs. Man bij sewischka laime, jo sahkot no Urala lihds pat Klusajam okeanam man gadijās zeta beedri, kas prata wahziski.

Up pulksten peezeem bij beidsot wišs tik tahlu šagatawots, ka warejam dotees zelā. Ņejaukti šwilpdams dselsu milsenis dewās us upes widu, bet tikai tadeht, lai sche atkal apstahtos. Dee wina garām wirwem peestiprinaja ne majaf kā peezas smagi peekrautas leellaiwas, kuras ari gribeja dotees pa upi lejup. Un to sche šauza par pasta twaikoni! Bet beeschi ween mehs dabujam gahrdi nosmeetees. Kad twaikonis brauza schkehrsam pa upi, tad laiwas leelā rinkī danzoja pakaf lihdsigi staltām meitam, kuras seko sawai mahtei balles jahlē. Bet schai leetai bij ari sawa ehnas puse: mehs nebrauzam wis wairs 25 werstes stundā, kā ar pretschu twaikoni, bet tikai 15; zelā mums aishahja puszeturtas deenas un mehs nonahzam Habarowskā tikai tad, ka Ņšures upes twaikonis jau bij aishrauzis. Tapehz man ari nebuht nebij tik wisai laba duhscha, kad muhsu fugis, tikdauds laiwam apfahrees, pret wafaru dewās zelā.

Bet kas tad tas? Škana ragu musika spehleja kahdu wahzu tautas meldiju. Waj gan mani jaunee draugi — — ? Es steidjos us fuga wirsu, no kurenes pluhda neparastas škanas. Sche pateest stahweja kahds pusduzis musikantu un puhta wisā spehkā. Tee man stahstija, ka esot bāwareeschī ij Kaiser-

lauternas un fa tee tagad atrodotes us „mahkslas zelojuma“; tomehr winu seji leezinaja, fa tee bohemeeschi, fo tee ari beidsot atsinās. Bet patrā sinā tee bij no tahleenes, lai gan winu musika nebij nekahda labā, masafais foreij ta bij sliftaka par tirgus musiku. Kahdreis kapelmeistars waizaja manam jaunajam zela beedrim: „Waj ne, no tahleenes muhsu musika skan toti labi?“ Man bij nepatihkami tas, fa sche laudis isdewās par wahzeescheem. Bet Sibirijas fungu prafjumi nebij par laimi tif augsti. Korim waja dseja if wafarus spehlet lihds weh-lai naktij, pee kam us plashā, elektriški apgaismotā fuga wirsus tifa dejots — gaisma atwilinaja schurp ari neskaitamus odu harus. Bohemijas mahkslineekeem gahja augsti, tee eenehna katru wafaru diwdesmit lihds trihsdesmit rubfus, nemas neskatotes us to, fa sche tif dahrgo alu tee wareja dsert jif ween teem gribejās.

Deh3 wisa minetā waretu domat, fa muhsu brauzeens bij ihsti patihkams un jautrs. Bet tā tas wis nebij; masaf odu dehl, furu gan sche nebij truhkums, bet furi rahdijās buht tif labširdigi, it fā teem buhtu atnenti dseloni, bet gan leelā karstuma dehl; lai gan mehs atradamees 50. platuma grada tuwumā, tomehr karstums bij nepanesams. Sahkot no septineem rihstā lihds pat pusnaktij walbija nospeedoschs karstums, tā fa sweedri tezeja straumem. Ap pusdeenu teescham nesinaji fo eesahkt un sewischki gruhsti flahjās tad, kad fugis kahdreis apstahjās.

Upgabals ari nerahdijās nemas peewilzigs, Amura bij sawu skaitumu pametusi otrpus Blagoweschtschenskas. Wehl tīfai weenā weetā upe tef zaur schauru kalnu eeleju. Tas ir tur, fur upe pehdejo reis met leelu lihsumu us deenwideem, lai tur islaustos zaur Ulin-Bureju kalneem. Schini weetā platā upe fā schaura lenta sprauzas zaur stahwajeem, augstajeem kalneem, furi apauguschī skaissteem lapu mescheem.

Dee schis aijas eelejas atrodas us upes freisā krašta Raddejewkas sahdscha, furas wahrds plashakai publikai

gandrih̄ neginams un tomehr ta ir wahzu gara leezineeze, jo wina sawu wahrdu dabujusi no slawenà Dr. Raddes, etnografiskàs musejas direktora Tiflisà, kursch sawà laikà apzetoja scho apgabalū. Sche iskahpa kahds jauns, bahls, fluss wihreets ar sawu radineezi; winam sche bij jausnemas meerteefnescha amats.

Radineeze, kà jau seeweete, bij runigaka. Wina man pastahitiija, ka schahdeem eerehdneem diwus deenesta gadus skaitot pa trim un ka wini pehz 17 gadu kalposchanas warot dabut pensiju, ja winus pa to starpu naw apchdusch̄i lahtsch̄i, wilki, waj tihgeri, furu tani apgabalà loti dauds. Masakais preeksch̄ neilga laika kahds tihgers bij saplosijis weenu freewu un kundse schehlojàs, ka laiskee semneeki neka nedarot, lai schos breefmigos swehrus isdeldetu. „Ne wini ker swehrus, furi muhs ehd, neds siwis, kuras meh̄s waretu eh̄t.“ Pehdejo Usurijas un Amura upes teescham tikdauds, ka waretu rokam grahbt, bet reti kad tàs dabu baudit.

Islaujusees zauri kalnu spraugai, Amuras upe peenemas atkal platumà; sewisch̄ki plata ta tani weetà, fur winà vepluhst staltà Sungari upe; tur wina lihdsinas nepahrredsamam uhdens tuffnesim, furà kà oases parahdas neskaitamas salas salas. Us Sungari upes es redseju ari kihneeschu twaikonus, weenfahrschas leelas koka laiwas ar twaikū maschinam. Pasascheeri bij schinis laiwas sabahsti zeeschi kopà, kà silkes muzà.

Pehdejà pehzpusdeenà apfahrne bij tik weenmuliga, ka mans jaunais, nerwosais beedrs kluwa waj ahrprahtigs. Winsch̄ skraidija pa fuga wirsu, saukdams: „Ak, jif tas reebigi, jif reebigi!“

Bet ari pazeetigakais zilweks wareja sandet pazeetibu. Nebija wehl ne labi tumschs, muhsu zeta mehrkis, Habarowka, tikai wehl 15 werstis, kad fugis ismeta enkurus un pee tam wehl upes widū, jo krahti bij semi un purwaini. Tà tad notika, ka meh̄s tikai peehtajà deenà pehz muhsu aizetoschanas no Blagoweschtschenskàs agri rihtà nonahzam Habarowkà.

Juhra, juhra, fwehtà juhra!

Jif patihkami atrast preekschâ wairaf, nekâ esam zerejuschi. Sibirijâ tas gan reti noteekas, bet katrà sinâ tas sakams par Habarowku. Es teescham jutos pahrssteigts, kad es astotâ augustâ agri rihtâ, saulei lezot usnahzu us twaifona. Es biju eedomajees, ka pilsehtha atrodas purwainâ lihdsenumâ. Un ko es eeraudsiju? Uj Amura labâ krasta stahwi pazehlâs wairaf kâ diwisimti pehdas augsts, garšč kalnu strehķis; kalnu stahwâ nogahse bij apaugusi krahschneem oscheem, wihsnam, ofoleem, leepam u. t. t. Uj scheem augstumeem nu atrodas pilsehtha, bet tâ, ka no apaschas redsama tikai winas skaištakâ daša, ne wisai leelâ, bet glihtâ basniza ar winas sakajeem tornisheem, wesela wirkne pawisam jaunu kasarmu, beedribas mahja, generalgubernatora pils, kuras tuwumâ atrodas grafa Murawjewa-Amurska peemineklis. Pehdejais atrodas skaištâ dahrsâ us kahda klints raga, kas eesteeptas upè. Weeta iswehleta ar garšču. Preekschâ isplatas mirdsoshais uhdens lihmenis, no kura us trim pušem steepjas tahli semè platas, silganas uhdens lentas; taisni pretim, us wakareem, widejâ Amura, pa kuru war nokluht us Blagoweschtschensku un tahlaku paschâ Sibirijas serdè, pa labi, us seemeleem, Amura lejas gals, kas wed us Nikolajewsku un druhmo Ochotskas juhru, beidsot pa kreisî us deenwideem Usurijas upe, Amura galwenâ peeteka, kura wed us Wladiwostofu un Japanas juhru.

Tâ tad peemineklis atrodas scho uhdens zetu widû; slawenais pehtneeks stahw schis neismehrojami leelâs semes dabisko satiskmes zetu widus punktâ. Bes ašins isleeschanas winšč eeguwa schos semes gabalus sawam waldneekam.

Notahlem no upes pušes skatotees Habarowška — isškatas wislabaf; mums isleekas, it kâ muhsu preekschâ atrastos weena no skaištakajâm Donawas jeb Reinupes pilsehtham. Tomehr augschâ nonahksuscheem wišs peenem zitahdu weidu. Tur muhsu preekschâ isplatas plaschs, puteekains, no dsikâm grawam pah-

traufts kalnu lihdsenums, pahr furu ir iskaiſtas leels pulks foka mahju tà, ka stary winàm gan ſleepjas eelas, bet netruhſti fruhmu un mehſlu iſchupu. No tureenés Habarowſka wairaf lihdsinas leelai Sibirijas telſchu nometnei, nekà pilſehtai. Beſ minetà jaukà ſkata no upes puſes, man no Habarowſkas tikai wehl weena patihfama atmina; tur dabonams gahrdaís Amura kawijars, no fura 187 maſſà ne wairaf fà 1 rubli 20 kapeikas un kuruſch war droſchi ween mehrotees ar labafó Uſtrakanas kawijaru.

Kà jau eepreeſch mineju, man ſche radàs dauds nepatifſchanu. Mehſ bijam nokawejuſchi Uſuri upes paſta twaifoni. Par laimi es dabuju ſinat, ka ap pusdeenu noeſſhot zits twaifonis, tomehr pagahja pusdeena, peenahz awafars un no fuga wehl ne wehſts. Mans jaunais draugs, „kaſchofa ahdu medicineſ“ — dahrgas ahdas winſch gan neegeuwa ar lodem, bet ar rubkeem — nobrauzà uſ Nikolajewſku; pirmo reiſi man wairs nebija neweena, kaſ praſtu wahziſki un tà tas palifa weſelu nedeku. Bet kapteins, fura behrnu es biju paglahbis, bij pret mani toti laipns. No Jmanas eefahkàs dſelſszelſch uſ Wladiwostofu. Uſ 500 werſtes attahlo Jmanu winſch man iſgahdaja biketi uſ minetà twaifona, kuruſch eeradàs tikai pulkſten deſmitòs wafarà un palifa turpat lihds rihtam.

Twaifonis bij ihſts grabaſcha, ne leelaks par twaifa laiwu, kahdas redſam pee kara fugeem. Par ehrtibu tur nebij fo domat; tà peemehram man eerahdità kajite bij tik ſema un ſchaura, tà ka man wajadſeja katrreis pilnigi iſgehrbtees, lai aif neſchehligà karſtuma buhtu eefpehjams gulet; neleelais ſalons bij tà pahrpildits behrneem, winu mahtem, ſihditajàm un behrnu meitam, ka gruhti wareja atrast ſtuhriti, fur waretu meerigi eebaudit weenfahrschos, bet toti gahrDOS ehdeenus. Kreeweem ir weenmehr zekà lihds galwas ſpilwens, tehjas katls un — ſihdaini. Un uſ ſchahda fuga man bij jaiſtur weſelas trihs deenas, jo winſch nebrauzà ahtrafi, fà ſeptinas werſtes ſtundà. Par laimi laifs kluwa tik wehſs, ka wareja uſtutees uſ fuga wirſus. Tomehr wehlaſ karſtums tà peeneh-

màs un odi tà mozija, fa es waj ismiju, famehr labfirdigais kapteins man neatwehleja ee-eet stuhrmana buhdà, fur man ais abeem stuhrmaneem sehdot flahjàs dauds mas labaf.

Tomehr brauzeenam, masafais sahkmà, bij ari sawas patihkamàs puses. Ja ari upes freisais frasts palifa sems, apaudsis fruhmeem waj beesu sahli, furu daschàs weetàs plahwa un frahwa faudsès, tad tomehr us labà frasta pazehlàs mescheem skaisi apauguschì kalnaji, ais fureem tahlumà bij dsirdama juhvas schalkschana. Tomehr pehdejà deenà pakalnes nosuda, un nu wairs tikai upes plashums mums eedwesa zeenibu; bet sawadi, upe tapa platafa, jo wairaf meh's tuwojamees winas awoteem. Daschà weetà ta bij wairaf tuhstosch metrus plata. Tomehr dsitums nebuht nelihdsinajàs platumam. Ta bij tagad zaurmehrà tikai astonas lihds desmit pehdas dsita, tà fa mums wajadseja usmanitees, un reisi meh's pat ussfrehjam us sehkli, tà fa seewas un behrni sahka waimanat; tomehr ar garu fahrshu palihdsibu meh's drihs ween atkal tikam wakà.

Bet neaismitisim ari daschus sihkmumus. Pee lehsejameem frasteem us safnem waj semju kopinam guleja puslihds leeli brunu ruputschì, us fureem kapteins schahwa ar skrotim, tà fa tee nozgrima uhdeni, furu tee sahrtoja sawam asnim. Bet wairaf, nekà schee rahpuki, manu usmanibu saistija „goldi“, kahda zilts, fura mahjo weenigi schini apgabalà. Wispirms meh's eeraudsjam tikai daschus no teem sem fokeem, waj ari laiwinàs; bet kad meh's peestahjam pee freisà frasta, lai eenemtu malku, tad eeraudsjam weselu neleelu sahdschu, fura sastahweja no telim un nabadsigam buhdinam. Tomehr pee buhdinam atrodoschees gurku un pupu laufi atradàs toti labà stahwofli. Scheem laudim bij pat sawa swehtniza, tusschs foka schkirsts bischu stropa leelumà, fursch bij aptih's spilgti sarkanu drehbi. Zilweft paschi lihdsinajàs kihneescheem, tomehr wihreeschu sejas bahrdainas un druhmas, un bijes weetà teem bij us galwas no mateem sagreests wihstokflis.

Pehdejo deenu pret wafaru upe peenehna ihstu Afrikas upju raksturu, wina sadalijās wairafōs sarōs, furus eeshogojā tumšchi krumaji, starp fureem nenahzās weegli atrast ihsto zefu, lai gan šhur tur bij aisdegtas šarkanas signalu ugunis. Beidsot, ap pusnakti, mehš eegreesamees Imanā, Afuri upes peetekā. Mums eeblafam parahdijās tumšchi fugu stahwi un uš krašta šhur tur paspihdeja ugunis. Mehš bijam šafneegušchi mehrki, Imanas peestahni, bet protams atkal par wehlu, jo wilzeens uš Wladiwostofu bij ašbrauzis jau pulksten peezōs pehz pusdeenas.

Mani zefa beedri, to starpā ari kundse no Samarkandas, wehl dewās malā, fur to wīnu peederigee gaidija, bet es guleju uš kuga, kamehr stuhrmanis mani otrā rihā nēmodinaja, šazidams: „Ahtri, ahtri, twaikonis tuhdaš dosees atpakaš.“ Ahtri šakra wajis leetas, es dewos malā, fur man parahdijās šawads škats. Šikās, it kā kultura buhtu šche pehššchi eebrukusi. Krumaju un uhdens pekku widū bij nekahrtigi ismehtatas gatawas un pusgatawas ehkas, furās dšihwoja fugineeki, dšelszeka eeredni, strahdneeki u. t. t. Weenigā eela weda zaur basaru; pehdejais pastahweja no weselas wirnes kōfa buhdu, furās pahrdewa wišadas šafnes, to starpā ari melones un tomatus, kā ari šiwis, leelus škaištus sterletus, karušas un žitas. Weikalu ihpaschneeki, kihneeschchi nodarbojās taišni ar šawu rihā tualeti un pina weens otram garās bises. Wehlaš es šhini južekki atradu ari kašdu weesnižu, furā pat bij traufi preekšch masgaschanās, usgahju ari kašdu jaunlaiku restoraziju, fur par breešmigi augštām zenam wareja dabut dašhadus gahrdumus.

Bet wiswairaf preezajos, eeraudšidams leelu pulku wagonu. Bij taišni mana dšimumdeena. Tani deenā man mehšja pašneegt deesgan wehrtigas dahwanas, bet tās nekad nebij tiš škaištas, kā šche wagoni, furus es, protams, drihšsteju tišai apluhkot. Man bij tā ap širdi, kā buhtu warejis mestees zekōs un škuhpsitit šleedes, jo tās nebuhtu bijuščas tiš — aukštas.

Žekšch lihds Wladiwostofai ir 400 werstes garsch, tomehr wilzeens eet weselas 24 stundas; šcho dšelszefu mehš waretu ih-

stenibâ dehwet par fareiwju dselsszefu, jo ne tif ween augstafee, bet ari semafee dselsszefu eerehdni ir tehpuschees fareiwju uniformâs. Tomehr wilzeenam ir ari pirmâ klase un, Sibirijâ kaut kas pawisam nedširdets, weens wagons ar ehdamšahli, fur, lai gan par dahrgu naudu, dabonamas ihsti labas leetas; šche dabonams ari Amerikas lehgera alus, fursch nahzis pahr Klufo okeanu, pahr furu es gribeju dotees us mahjam.

Wafarâ es biju tif negudrs atstahst wakâ wagona logu, tã fa mani wehl reis peemeſleja breeſnigee odi un „išduhra“ no Sibirijas.

Upfahrtne nebij nekahda leeliſka, tomehr ta bij deefgan peewilziga, ſchur tur pa glihtai ſahdſchaj, ap furãm bij redſamas druwas un kartupefu lauki. Te peepeschi mums ſahnôs pamirdseja plaſchs uhdens ſpogulis, tad atkal, lihds mehš beidšot ne-eeraudšijam fugu mastus un twaiſonu ſkurstenus. Kamehr es wehl us wiſu raugos pahrsteigteem ſkateem, ſauz fonduktori „Wladiwostoka“, bet es ſauzu tapat, fã tee 10,000 greeku, furi pehž gruhã gahjeena zaur Maſ-Œijju nonahža pee ſahã uhdena:

„Juhra, juhra, ſwehtã juhra!“

XXV.

Sibirija no tahleenes.

Peterburga, Maſkawa, Kijewa — ſchis trihs pilſehtas ir Kreewijas lepnumš.

Tomehr es waru ar ſkaidraſo ſirdsapsinu apgalwot, fa ſchis ſlawenâs pilſehtas nebuht newar lihdsinatees tahlajai, maſ paſihſtamajai Wladiwostokai.

Neatzeros, fursch zelotajs, waj fura grahmata man gribeja eestahſtit, fa ſchi Sibirijas pilſehã neefot nemaſ ſkaiſta. No peestahtnes iſnahkot, es biju pilnigi pahrsteigts. Schis ſkaiſtais ſemes ſtuhritis, pee fura, fã liſâs, bij ſtrahdajuſi mahſſleneeka rofa, fur jaukã ſaſſanã weenojas daba ar zilweku roku darbu,

atgahdināja man muhsu šķaisto Kihli, lai gan šči Sibīrijas pil-
šehtas apfahrtne ir daudz leelisfaka, nekā ta pee Holsteinas ostas.

Uļ Wladiwostoku wairaf ščauru juhras lihšču dšiti
eegrūščas kalnainajā frastā. Weenu no dšitafajeem, fursch tā-
pat ka Kihles lihzis lihšsinajas upei, nosauz par „Selta ragu”.
Šchis garais, ščaurais lihzis, kurā nekad neespeesčas juhras
wehtras, lihšsinajas rahmam eseram. Winu, it kā sargadami,
eeslēhš kalni, kuri apflahsti pa daļai krahschneem mescheem, pa
daļai šaju sahli. Uļ wina frasteem atrodas Wladiwostoka,
Sibīrijas attahlakā pilšehta. Tikai nedaudzas, ihsas eelinas ar
maseem foka namineem dodas uļ augšču pa stahwo kalnu no-
gahši. Galwenā, daščas werstis garā eela, eet gar pašču
frastu. Šchini eelā ari atrodas pilšehtas eewehrojamafās un lep-
nakās ehčas, starp kurām minami leelais, šķaistais, elektriski ap-
gaismotais, Hamburgas firmai „Kunst un Alters” peederigais
tirdsneezibas nams, admiralitate, jaunā doma basniza, freewu-kih-
neesču banka un w. z. Bet wiswairaf mums kriht azis dau-
dšās jaunās kasarmes juhras un šaussemes kara spēhkam;
winam paščam šawa basniza. Šchis buhwes, kuras kopā istai-
ša weselu pilšehtas daļu, aissteeejas lihš pat juhras lihšča ga-
lam, kuru nosauz par „puwešču faktu”; šawu wahrdu tas
dabujis no tam, ka no tureenes mehš zeltees beesa migla, kas
— beeschi ween wasaras widū, pehz karstām šaulainām deenam
— atnes Wladiwostokai nelabu laiku, leetu un aufstumu.

No šchis krahschnās eelas daudzās weetās redsams dšiti
lejā mirdsoščais uhdens špogulis, uļ kura beš daudzajeem buru
fugeem, redsami twaikoni no wišām pašales malam un ari
kahdi desmit lihš diwpadšmit freewu kura fugi. Bet šewišchi
šķaista šči eela wakarā; stahwedami augstafajā deenwidus galā,
mehs waram noluhfotees zaur weselu aleju mirdsošču ugunu
un laternu. Wehl apburoščaks ir škats, ja pahrbrauzam pahr
juhras lihzi uļ otru frastu, kur mesču tumšbā un klušumā at-
rodas kahda ispreezaschanās weeta „Italija.” Tur mehš waram
pahrrredset wišu ščo gaismas juhru — tas ir neaismirstams
škats!

Tomehr garais bulwars muhs waldsina ari gaischâ deenâ. No agra rihta lihds wehlam wakaram pa winu pluhst raibs kauschu puhlis. Kihneeschi ar garajam bisem, gehrbuschees sawôs gaischi filajôs lindrakôs, fahjâs pat karstakâ laikâ nepeezeescha-mâs filza kurpes, druhmi, gandrihs melni foreaneeschi, baltâs drehbês, ihst apzirptâm bahrdam un tuhtam lihdsigâm zepurem galwâs, masas, daitas japaneeses, teescham mahksligi sawih-teem mateem un neglihto sihda drehbes fupri us muguras, freewu ofizeeru seltâ isschuhstâs uniformas, steidsigi wahzu tirgotaji — wist sche jauzas un druhsmejas weeni zaur otreem. Eiro-peeschu gan sche wismasaf. Eai gan Wladiwostofa peeder Kree-wijai, tomehr ta ir ihsta kihneeschu pilsehta. Pilshehtas eedsih-wotaju leelakâ datâ ir „debesu walstibas“ dehli. Turpreti no Japanas sche naw neweena wihreescha, wini suhta schurp sawas meitas, kuras nodarbojas ar tahdu amatu, no kura pat kihneetes faunas. Wahzeescheem ir pat sawa krahschna elektriski apgaismota beedribas mahja, kurâ tee mehds sapulzetees.

Juhs man peekritisit, fa Wladiwostofa ir apluhkoschanas zeeniga un tomehr us wehl neesmu minejis wisus winas jaukumus. Dosimees us reetumeem no galwenâs eelas pahr augsto kalnu muguru, preefsch kam mums wajadjigs tikai daschu minuschu, tad sew par jo leeleem brihnumeem atradisimees tuhdat pee otra juhvas lihtscha, kursch dauds plataks par „Selta ragu“, tâ fa augstee kalni us wina otra krassta tikko saredsami. Tapat us austrumeem no „Selta raga“ eedami kahdu stundas zeturfni zaur beesu skaištu meschu, mehks sasneegsim zitu lihzi; no juhvas pufes to eerobescho asas nepeeetamas flintis, no zitâm pufem meschs, tâ fa tas wairaf lihdsinas flusam kalnu eseram.

Neskatotees us pilshehtas tuwunu, schis lihzi ir ihsti flus, no pasaules atschkirts semes stuhritis, wehl jo wairaf tadehl, fa us wina krassteem naw nefa wairaf, fa tikai weena foreaneeschu sahdscha; puszagruwuschu mahlu buhdiu preefschâ gandrihs arweenu redsesi gulam bruhnos eedsimtos, wihrus un seewas, tahdus, kahdus Deews tos radijis. Tikai skaištâ lihtscha paschâ galâ luhkojas no mescha daschas kasarmes un

apzeetinajumi. Us sचेजेनी labpraht isbrauz Wladiwostokas wahzeeschi. Pilshta pee Klusa okeana ir weens no Kreewijas warenafajeem zeetofschneem, austruma Usijas Dschibraltars, furam fahdreij austruma jautajuma peekritis swariga loma, lai gan juhra seemu us pahris mehnescheem aissalst. Bet waldiba pa dalaí nowehrsusi scho nepatihkamo kawekli, ta ka fuzoschana turpinas zauru gadu.

Ja nekahpelejam pahr, ar leelgabaleem rotatajeem kalnu augstumeem, mums nemas neduras azis pilshtas militariska nokrahsa. Ta ka sche truhka nejauko odu un wahzeeschi bij pret mani tif wisai laipni, tad buhtu sche warejis ilgaki atpuhstees, jo wairaf tadeht, ka weesniza, fura peedereja fahdam wahzeetim un fur Minkenes alus maksaja tifai weenu rubli diwdesmit kapeikas, bij toti labi eerihkota. Bet pehz tif gruhra un gara zefojuma pa fausseni man usnahza nepahrwaramas ilgas pehz mahjam.

Es dedsu ais nepazeetibas, dotees tahlak, wispirms us Japanu un no tureenés pahr Klusa okeanu un Ameriku us mahjam. Schis zelsch ir gan dahrgaks, tomehr ari dauds ihfaks, nekà pahr Indiju un ta es ari apbrauzu ap wisu semes lodi. Bet nelaim fura mani Sibirija pastahwigi wajaja, ari sche manis neaismirsa. Es nonahzu par wehlu, twaifoni, furi dewas us Kihnu un Japani, bij pehz sawas nejehdfigas paraschas, wisi reisè dewuschees zekà, taisni tas deenas rihta, kad es nonahzu Wladiwostoka. „Jums buhs fahdas desmit lihds diwpadsmít deenas japagaida,“ man weenfahrschi atbildeja.

Diwas augas deenas mani mozija nepazeetiba. Te treschàs deenas rihta it nejauschi ostà eeradàs fahds japaneeschu ekstra twaifonis, kursch pehz diwàm deenam atkal gribeja dotees zekà. Winsch nebij leels, neds ahtrs, jo brauzà tifai dewinus mesglus stundà, tas ari nebij gresni eerihkots, bet fo tas wiss nosihmeja preeksch manis, fura weeniga zenschanas bij „us mahjam.“ Tapehz ari es samaksaju ihsti dahrgo braukschanas maksu, atgreesu 17. augustà semei muguru; biju pa semi zefojis

taisni trihs mehneschus un nobrauzis schini laifâ apalus 15,000 filometrus.

Uš fuga wirsu nonahzis, es zaur fahdu aif palaidnibas wakâ atstahtu luhku eekritu fuga apafschējās telpās un nodaušiju guhschu, kura man wehl nedelam pehz tam sahpeja. Ne-weesmihligâ Sibirija man gribeja dot lihdsi peeminu — paldees tai. Dat schi masâ nelaimite nespehja masinat manas laimes fajuhstas, kad drihs pehz tam no manâm azim issuda gresnâ pilsehsta, osta, tumschee meschi un pakalnes ar draudoschajem leelgabalu stobreem. Jhsâ laifâ no Sibirijas atlika tif wehl mudscheklis failu, ašu flints ragu un flints šalu, starp kurâm twaifonis mekleja zetu uš plascho, leelo okeanu. Wehl tifai istahlem redseju Sibiriju, redseju to, un tagad, kur man bij wakas pahrdomat, es to apluhkoju ari gara azim.

Kas isnahks no schis leelās semes?

Ūu, wispirms leela dselszela stiga atnesis Sibirijai paschai neissafamu labumu. Eedomajatees tifai, nejaušo tarantafu, lehno diwratu weetâ ehrti wagoni un ahtri pretschu wilzeeni!

Tomehr schim zekam ari wehl zita eewehrojama nosihme. Brauzeens no Eiropas zaur Sueza kanalu pahr Indiju uš Kihnu un Japanu welkas seschas lihdsi astonas nedekas un deesgan bailigs tropiskâ karstuma, drudscha nn breefmigo weesufu deht. Zelojums pahr Atlantijas juhru, Ameriku un Klušo okeanu ir, kâ jau mineju, uš puši ihfaks, tomehr, neskatotees nemas uš dahrgumu, ari tam šawas fibeles: beescha pahrfrawaschanās, muitas eerehdni un nebeidsami garlaižigais brauzeens schfehrsam pahr besgaligo uhdens tukšnesi starp Ameriku un Japanu un schis brauzeens, masakais pehz manâm domam, ir tas wisu garlaižigakais.

Dat ja wilzeeni pa jauno zetu ari turpmaf eetu tifpat lehni, kâ tagad, Wladiwostoku un, pa šaru linijam zaur Mandšuriju, Pefinu un Tientsinu waretu šasneegt 16 lihdsi 20 deenās un pee tam weenigi pa semes zetu un tahlakās 2 — 3 deenās mehš buhtu Japanâ, pee kam zelsch ismaksatu

tikai weenu treschu daku no tās naudas, ko mums maksā tvaikona bilēte pār Ameriku waj zaur Sueza kanalu.

Bes šaubām pa jauno Sibīrijas zēlu notiks wisdsihwaka šatiksme starp Eiropu un austruma Āsiju.

Kas atteežas us šchis linijas politisko nosihmi, tad tikai japamet weens štats us karti, lai pārleezinatos, ka wina Kree-wijai atwer wisu seemēla Āsiju. Tur nodibinas Kreewijas wara, par spihiti wīšai greisfirdibai un — Anglijas milšigajeem bruu kugeem.

Turpreti tas ir pawīsam zits jautajums, waj leelais dselszēsch peepalihdsēs pee Sibīrijas paščas ahtrafas attihstischanās. Pee šchis semes nelabwehligēem klimatiskajeem apstahskeem, tas waretu notikt tikai pehz ilga, ilga laika. Protams, un to negribu noleegt, ka wina waretu ari agrak šagneegt sinamu seedu laiku. Dselszēsch palihdsēs ismantot Sibīrijas neisfmetamo bagatibu, winas ruhdu, ogles, malku, mešča swehrus, siwis un z.

* * *

Tif tahtu es nokluwu domās sehdedams us japaneeschu fuga. Newitus wehl reis pawehrsos us to pusi, kur wajadseja atrastes tai semei, kas mani tikdauds šahpinajusi. Bet bahla migla jau bij paspehjusti apflahst ar šawu segu winas frastus.

